PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb postale I gruppo - Cena 70 lir | Leto XXV. Št. 231 (7425) | TRST, sobota, 4. oktobra 1969

URADNI RAZGOVORI MED PREDSEDNIKOMA SARAGATOM IN TITOM

Včeraj so obravnavali mednarodna vprašanja in dvostranske - zlasti gospodarske - odnose

Obe narodnostni skupnosti sta bili med razgovori omenjeni v zvezi z odprto mejo - Saragat je zasadil drevo miru v parku prijateljstva v Novem Beogradu Danes tiskovna konferenca Tita za italijanske novinarje

(Od našega posebnega dopisnika)

BEOGRAD, 3. — Dopoldne so se v palači zveznega izvršnega sveta pričeli uradni pogovori med delegacijama Italije in Jugoslavije, ki ju vodita predsednika Saragat in Tito ter ju spremljata zunanja ministra Moro in Tepavac s sodelavci. Oba predsednika sta v odkritem pogovoru in v duhu prisrčnosti obrazložila stališča do splošnih mednarodnih kakor tudi dvostranskih vprašanj. Spregovorila sta tudi oba zunanja ministra in sekretar za zunanjo trgovino SFRJ T. Granfil. Uradno poročilo o pogovorih bodo objavili ob zaključku obiska v ponedeljek zvečer.

Predsednika sta podčrtala razloge za prijateljsko sodelovanje ter naglasila, da sta odigrala v procesu zbliževanja pomembno vlogo vodilna razreda obeh držav, ki izhajata iz narodnoosvobodilne borbe ter priznavata načelo o nevmešavanju. Jugoslovanska stran je poudarila, da je politika neuvrščenosti jamstvo za jugoslovansko neodvisnost ter je informirala svoje sogovornike o konkretnih akcijah politike nepovezovanja. Omenila je beograjski in kairski sestanek šefov nevezanih držav ter prizadevanja, da se v bližnji prihodnosti skliče v Tanzaniji ponoven takšen sestanek.

Italijanska stran je osvetlila svojo privrženost atlantski politiki, ki jamči za njeno avtonomijo in omogoča proces pomirjenja, obe strani pa sta pri tem poudarili, da takšna politika koristi miru v svetu.

Ko so se lotili obravnave evropskih vprašanj, so negativno ocenili dogodke na Češkoslovaškem, kar pa ne preprečuje procesa pomirjevanja ter krepitve izmenjav z vsemi vzhodnoevropskimi državami. Kar zadeva evropsko politiko in integracijske procese, ki se v njej pojavljajo, je italijanska stran poudarila potrebo mirne razširitve Skupnega evropskega tržišča tudi na Jugoslavijo ter izrecno naglasila, da evropska integracija koristi stabilnosti in miru v svetu. Obe sredozemski državi sta upravičeno zaskrbljeni zavoljo povečanja napetosti na Bližnjem vzhodu ter si prizadevata ustvariti področje miru s krepitvijo sodelovanja med vsemi državami, ki jih obliva Sredozemsko morje. Obenem želita, da bi novi režimi, ki se pojavljajo v nekaterih državah Sredozemlja, ohranili svojo neodvisnost.

Upoštevata razloge obeh spornih strank na Bližnjem vzhodu ter zagotavljata ureditev vprašanja na podlagi posredovanja varnostnega sveta ter njegove resolucije od 22. novembra leta 1967.

V kitajsko - sovjetskem sporu priznavata sogovornika načelo nevmešavanja v notranje zadeve drugih, ugotavljata pa, da je nevaren za svetovni mir; italijanska stran je poudarila voljo po normalizaciji odnosov s Kitajsko z znanim stališčem Nennija in Mora v italijanskem parlamentu. Vietnamska vojna, ki je zavzela dramatične oblike, naj se zaključi s pogodbeno rešitvijo v okviru nadaljevanja pariških razgovorov med prizadetima strankama.

Izredno velik poudarek sta partnerja posvetila gospodarskim odnosom, glede katerih je bil z jugoslovanske strani naveden podatek o udeležbi tujih držav v njeni blagovni menjavi. Italija je na prvem mestu, Sovjetska zveza na drugem, Zahodna Nemčija na tretjem. Medtem ko je jugoslovanska trgovina močno aktivna z državami Comecona, beleži velik primanjkljaj s SET prav zavoljo preprek v politiki tega organizma do tretjih držav. Zato Italija nastopa kot zagovornik izdatnejše jugoslovanske prisotnosti na zahodnem tržišču.

Nadalje so ugotovili, da so pred leti gospodarski razlogi silili k političnemu povezovanju, medtem ko sedaj prihaja do nasprotnega procesa. Da bi omogočili Jugoslaviji izravnavo plačilne bilance s SET, bodo tehnični organi poiskali primerne rešitve v sodelovanju, med katere sodi povezava med ENI in INA o izkoriščanju naftnega bogastva v Jadranskem morju in skupen nastop v tretjih državah, zlasti v državah v razvoju. Lanski jugoslovanski primanjkljaj v odnosu do Italije je znašal 92 milijonov dolarjev, letošnji pa se bo zvišal predvidoma na 100 milijonov. Skupni jugoslovanski primanjkljaj znaša 450 milijonov dolarjev. Na podlagi jugoslovanskih informacij ima jugoslovanska blagovna menjava naslednjo strukturo: COMECON 30 odst., SET 36, EFTA 12, ZDA 8 in države v razvoju 12 odstotkov. Jugoslavija je državam v razvoju pomagala z investicijami v višini 700 milijonov dolarjev, v Libiji pa je n.pr. zaposlenih 300 jugoslovanskih zdravnikov. Tito je med drugim sporočil, da bo letos obiskal Alžirijo. Nič ni bilo govora o možnosti njegovega obiska v Italiji, vendar je zavoljo izvrstnega vzdušja medsebojnih odnosov to povabilo za takšen obisk realna možnost.

Govoreč o dvostranskih stikih na industrijskem, trgovskem, političnem, kulturnem in drugih področjih je zunanji minister Moro v zaključku svojega ekspozeja dejal: «Želimo, da bo na takšen način zgrajena stavba odnosov pospeševala plodno in mirno sporazumevanje med Italijo in Jugoslavijo». Poleg sestanka delegacij na najvišji ravni so bili danes tudi sestanki strokovnjakov za posamezna vprašanja.

Zastopnik urada za tisk pri predsedstvu republike je na izrecno vprašanje dopisnika našega lista, ali je bil ob tej priliki govor tudi o vprašanjih narodnostnih skupnosti odgovoril, da so bile skupnosti omenjene v okviru pogovora o odprti meji.

Predsednik skupščine SR Srbije Dragoslav Marković je priredil svečano kosilo na čast predsednika Saragata, zunanjega ministra Mora in ostalih članov delegacije. V svoji pozdravni zdravici je predsednik Marković dejal, da obe državi in pozitivnih tradicij črpata sile za zbliževanje med narodi in izgradnjo boljše prihodnosti. Znano je, da so naše meje najbolj odprte v Evropi, kar pospešuje izboljševanje gospodarske osnove in kulturnega sodelovanja ob meji. Ob koncu je poudaril zadovoljstvo nad velikim zanimanjem, s katerim Italija spremlja specifičen položaj Jugoslavije v svetu in še posebej možnosti gospodarskega sodelovanja.

V odgovoru je predsednik Saragat dejal, da so se prebivalci ilirskih pokrajin in talijanskega polotoka v teku zgodovine medsebojno oplajali. Ob vseh teh stiskih pokrajin in italijanskega postrani kakor je pač značilno za zgodovino, je bila vedno živo prisotna težnja po razumevanju in človeški simpatiji. Italija in Jugoslavija sta v razmaku nekaj desetletij druga od druge postali enotni državni tvorbi, vendar se je pa ta proces izvršil v istem zgodovinskem razdobju, za katerega je bilo značilno nacionalno zorenje evropskih narodov, razbijanje starih struktur ter iskanje boljše ureditve neodvisnih držav v novi celinski geografski politiki. Preteklo povezovanje dokazuje sorodnost srbskega in italijanskega ljudstva in je kljub različnim zgodovinskim dogajanjem predstavljalo dobro podlago za sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo, v kateri ima srbska republika dejansko velike možnosti. Ob upoštevanju potreb obeh gospodarstev predstavlja Srbija ugodno področje za plodno gospodarsko in industrijsko sodelovanje, predvsem zavoljo pobud, prednosti in dinamičnosti svojega prebivalstva.

Predsednik Saragat je danes zasadil drevo miru v parku prijateljstva v Novem Beogradu, kjer ga je pričakal in pozdravil preds. mestne skupščine Beograda Branko Pešić. Predsednik je zasadil 53. drevo v tem parku, kjer rastejo drevesa vseh uglednih državnikov, ki so obiskali Jugoslavijo.

Med slnočnjim sprejemom, ki ga je predsednik Tito priredil na čast predsednika Saragata v modernih sobanah palače izvršnega sveta, katerega se je udeležilo domala tisoč povabljencev, je posebni poročevalec našega lista imel priložnost razgovarjati se z obema predsednikoma. Saragat je ob tej priliki dejal: «Slovenci v Italiji so naši prijatelji.» Predsednik Tito, kateremu je naš poročevalec izrazil zadovoljstvo zavoljo njegove omembe vloge narodnostnih skupnosti v mednarodnih odnosih, pa je s posebnimi simpatijami odgovoril: «Pozdravite vse naše Slovence.»

Karavana italijanskih časnikarjev, kakšnih 150 po številu, je bila danes opoldne na kosilu v prostorih občinske skupščine v Beogradu gost Stipa Drndića, opolnomočenega ministra v zunanjem ministrstvu, ki je v svojem pozdravnem nagovoru dejal, da so časnikarji svojevrstni protagonist tega državniškega obiska na najvišji ravni. Izrazil je prepričanje, da bodo z objektivnim poročanjem utrjevali medsebojno prijateljstvo in sodelovanje.

Beograjska Politika ponatiskuje uvodnik direktorja «Il Giorno» Italo Pietra z naslovom «Kot dobra prijatelja», v katerem pisec poudarja skupna preporodska in odporniška hotenja italijanskega in jugoslovanskih narodov ter navaja sledečo nadvse zanimivo prispodobo, ki se nas zelo od blizu tiče. «V drugi svetovni vojni je prišlo do ponovnega ovrednotenja preporodovskih misli in akcije. Italijani v Jugoslaviji so ustanovili garibaldinske brigade, jugoslovanski garibaldinec Miro Ukmar (naš tržaški rojak o. p.) pa je postal poveljnik celotne partizanske cone v Genovi ter njen osvoboditelj.»

Drevi ob 20.30 priredi predsednik Saragat maršalu Titu in povabljencem sprejem v novem hotelu Jugoslavija, ki so ga odprli avgusta letos in sodi med najmodernejše in najrazkošnejše hotele v Evropi.

Ob 22. uri bo predsednik Saragat s spremstvom z modrim vlakom zapustil beograjsko postajo ter se ob 9. uri pripeljal v Zagreb kjer je predviden obisk tovarne Rade Končar, delavske univerze Moša Pijade ter srečanje s predsednikom skupščine republike Hrvaške Jakovom Blaževičem. Popoldne ob 17.15 se bo z vlakom pripeljal v Ljubljano, kjer bo na postaji sedel v avtomobil in se odpeljal na Bled.

Iz dobro obveščenih virov smo izvedeli, da bo predsednik Tito priredil jutri v Sloveniji tiskovno konferenco za predstavnike italijanskega tiska.

GORAZD VESEL

BEOGRAD, 3. — Danes zvečer se je italijanski zunanji minister Aldo Moro v sklopu razgovorov, ki jih je imel med bivanjem v Beogradu, sestal s predsednikom Italijanske unije za Istro in Reko prof. Antoniom Bormejem in s skupino voditeljev te organizacije.

«Novoje vremja» o Kitajski

MOSKVA, 3. — Ugledni zunanjepolitični list «Novoje vremja» objavlja v svoji zadnji številiki zanimiv komentar o dogajanju na Kitajskem, ki odraža, zaradi zelo umirjenega, čeprav polemičnega tona, začetek novega obdobja v odnosih sovjetskega tiska do Kitajske.

V listu se omenjajo tako «objektivne zapreke», kakor «subjektivne napake» kitajskega vodstva, medtem ko se zagotavlja, da je namen SZ normalizacija odnosov med državama.

Nikjer ni opaziti že dalj časa značilnih «anekdotskih» vesti iz Kitajske ali oznak, kot so bile prej običajne: «kitajska militaristična diktatura», «huliganstvo na državni ravni» in podobno.

NA ZASEDANJU MEDNARODNEGA MONETARNEGA SKLADA

Z večino glasov ustanovljena «posebna pravica do najema»

Tečaj nemške marke v odnosu na dolar še vedno narašča

WASHINGTON, 3. — Na zasedanju Mednarodnega monetarnega sklada in svetovne banke so danes z veliko večino glasov držav udeleženk odobrili ustanovitev posebne vrste novega denarja, ki ga nazivajo kot «posebna pravica do najema». V bistvu gre za uvedbo knjižnega denarja, ki ga bodo priznali vsaki državi v skladu za v svetovni sklad vplačano kvoto in s čimer bodo skušali odpomoči resnemu pomanjkanju mednarodnih deviznih sredstev, ki se občuti na svetovnem tržišču.

Obstaja splošno mnenje, da gre za eno izmed najpomembnejših zasedanj glede monetarnih vprašanj po 1944. letu, ko so na konferenci v Bretton Woodsu ustvarili temelje sedanjega svetovnega monetarnega sistema. Tokrat so uvedli v mednarodno izmenjavo povsem novo plačilno sredstvo, ki dosedaj ni obstajalo, in ki se prvikrat v zgodovini denarja in izmenjave ločuje od zlata. Gre skratka za močan udarec mitu zlata.

Resni spor pa še vedno obstaja glede odnosov med velikimi razvitimi in močnimi državami ter dr žavami v razvoju, saj je ta uvedba novega denarja in način njegove izdaje nedvomno ponovno pomenil prispevek k bogatitvi bogatih, malo pa pomaga revnejšim. Zato sta tako predsednik svetovne banke Mc Namara kot tudi generalni ravnatelj mednarodnega fonda Schweitzer pristala na predlog italijanskega ministra Colomba ter britanskega finančnega ministra Jenkinsa, da bi morali povezati obseg izdajanja posebnih pravic do najema z razvojem vsake države v razvoju posebej.

Niso objavili uradnega izida glasovanj, niti katere države so glasovale za uveljavitev novega sistema ter je samo znano, da je za predlog, ki ga je obrazložil generalni ravnatelj, glasovalo 85 odstotkov prisotnih držav.

Italijanski uradni komentarji so pozitivni. Italija bo prejela novih rezerv v višini 100 milijonov dolarjev od skupnih treh milijard in pol dolarjev, ki jih bodo razdelili v prvem letu, medtem ko je predvideno za prihodnje triletje, da bodo izdali teh posebnih sredstev v višini devetih milijard in pol dolarjev.

Vendar pa so se po konferenci slišali tudi oprezni glasovi, da uvediba posebne pravice do najema in razprava o novih tečajih med raznimi valutami nikakor ne more pomeniti dokončne rešitve vseh odprtih finančnih vprašanj in lahko predstavlja samo obliž na rano, ki je globlja in ki prihaja do izraza zaradi postopnega vala inflacije. V bistvu gre za težave sistema, ki temelji na ameriških dolarjih, ki pa so v težavah zaradi izrednih vojnih izdatkov v Južnem Vietnamu in drugih visokih neproduktivnih izdatkov. Dosedaj je zaradi tega ta sistem v bistvu služil ZDA, da je s tujo neprostovoljno pomočjo krila svoje izgube.

Prihodnje letno zasedanje Mednarodnega monetarnega sklada bo jeseni 1970. leta v Kopenhagnu, kjer bo predsedstvo prevzel Tunis.

Tečaj nemške marke v odnosu do dolarja še vedno narašča in je zvišanje že preseglo 6 odstotkov. Cena marka v dolarjih je dosegla danes 3,7625 marke za dolar.

Predsednik nemške zvezne banke Karl Blessing je danes govoril na zasedanju Mednarodnega monetarnega sklada in je zagotovil, da je sedanji sistem svobodne marke samo začasen in da se dobro zavedajo, da lahko obstaja sedanje stanje samo le malo časa, vendar pa ni mogel odgovoriti na vprašanje, kdaj bodo uvedli ponovno trden tečaj. To je seveda predvsem stvar nove vlade, ki pa jo v Zahodni Nemčiji šele sestavljajo in bo tudi nov odnos med marko in dolarjem odražal politično usmeritev nove vlade. Blessing je mnenja, da bo lahko nova pariteta nižja, kot pa je bila sedaj dosežena v svobodni izmenjavi in da bi bilo napačno, če bi nekdo pričakoval visoko revalvacijo nemške marke, saj stalno zvišanje plač v Nemčiji predstavlja stalni inflacijski pritisk.

Iz Londona poročajo, da se je položaj funta šterlinga ponovno utrdil in da so danes plačali osem točk in pol več za funt, kot včeraj, ko so plačali 2,38685 dolarjev za funt. V Londonu so komentirali neuradno izjavo guvernerja Blessinga, da bodo morda revalvirali marko na višini 6,5 odst. in je to privedlo do ponovnega boljšega položaja funta.

Bombna atentata na Južnem Tirolskem

Organizacija BAS napadla železniško in karabinjersko postajo

BOCEN, 3. — Preteklo noč je prišlo v Južni Tirolski do dveh bombnih napadov, ko so neznanci vrgli bombo na postopje, v katerem je karabinjerska postaja in so razbili 40 cm železniškega tira, k sreči premalo, tako da vlak ni iztiril.

Ob 23.30 je včeraj eksplodirala v Naturnu bomba, ki je bila narejena iz 1 kg črnega smodnika in ki so jo vrgli ali prislonili na zid, kjer je sejna soba karabinjerske postaje. Pok je bil zelo močan, vendar ni bilo resnejše škode. V istem poslopju stanujejo poleg karabinjerjev še družina Klotz in dentist, ki je istočasno tudi lastnik poslopja. Poslopje ni obzidano niti ni zastraženo, tako da ni bilo za atentatorje nobenih težav.

Drugi atentat bi lahko imel resnejše posledice in se je pripetil ob 1.10 na železniški progi med krajema Plaus in Del Tel, kjer je eksplodiralo pol kg črnega smodnika, ki je razbil 40 cm železniškega tira. Ob 6.10 je na tej progi peljal lokomotor in je strojevodja opazil, da se je lokomotor zazibal in nato takoj opozoril oblasti. Ugotovili so, kje je prišlo do eksplozije, ki so jo slišali številni prebivalci, vendar nihče ni opozoril policije.

Poleg razbitega tira so našli več letakov z napisi: «Italijani, če hočete živeti, zapustite Južno Tirolsko» in «Nobenega paketa, temveč samoporazdelitev». Letaki so podpisani s kraticami BAS, to je organizacije, ki pa ima verjetno samo ideološko povezazo z skupino atentatorjev.

Končan kongres laburistov

LONDON, 3. — Danes se je zaključil kongres britanske laburistične partije in to s presenetljivo notranjo enotnostjo, ki je v partiji že ni bilo celo vrsto let in to kljub temu, da se je razvila dokaj ostra razprava o osnovni resoluciji, ki se nanaša na dohodke. Gre za zaključno resolucijo, proti kateri sta se izrekla dva izmed največjih sindikatov: sindikat prometnih delavcev in sindikat kovinarjev, tako da so za resolucijo glasovali delegati, ki predstavljajo 3 milijone 562 tisoč članov, proti pa 2 milijona 272 tisoč članov.

Te ostrine je skušal ublažiti predsednik stranke White, ki je dejal, da je treba glasovati za celotno resolucijo.

Zaključni govor je imel ministrski predsednik Wilson, ki je mnenja, da gre za enega izmed najboljših kongresov stranke ter da so ponosni na dosežene uspehe, ki predstavljajo pet let dela, tako da se bodo lahko predstavili volivcem in zahtevali ponovno podporo. Tudi opozicija je morala priznati, da zna stati «Velika Britanija sama na svojih nogah».

Pogajanja o novi zahodnonemški vladi so se uspešno zaključila

Dosežen sporazum o «mali koaliciji» Willy Brandt bo novi zvezni kancler

Kiesingerjevo negodovanje: prvič po vojni bo morala njegova stranka v opozicijo - Nekorektne metode CDU - Predsednik republike Heinemann je sprejel Brandta in Scheela - 20. oktobra bo prva seja novega Bundestaga

BONN, 3. — Brandtovi socialdemokratje in Scheelovi liberalci so dosegli sporazum za sestavo nove zahodnonemške vlade; parlamentarni skupini obeh strank sta sporazum odobrili; zvečer ob 18.30 sta bila Brandt in Scheel pri predsedniku republike Heinemannu ter mu sporočila o doseženem sporazumu.

Willy Brandt, bodoči zahodnonemški kancler

Willy Brandt bo torej novi kancler Zvezne republike Nemčije, prvi socialdemokratski kancler po vojni. Kiesingerjevi demokristjani pa bodo morali po več kot dvajsetletnem vladanju prvič v opozicijo. Za stranko pokojnega Konrada Adenauerja je to vsekakor izredno hud udarec, ki se mu je skušal sedanji kancler na vse načine izogniti, tudi, tako se zdi, z uporabo nekorektnih sredstev.

Nekateri zahodnonemški listi namreč Kiesingerja obtožujejo — in obtožbe je ponovil tudi sam Willy Brandt — da je predsednik CDU prišel celo do tega, da si je skušal z materialnimi in finančnimi ponudbami zagotoviti podporo nekaterih liberalnih poslancev. «Na žalost, je dejal v tej zvezi Brandt, obstajajo v CDU ljudje, ki mislijo, da je v zvezni republiki mogoče kupiti celo glasove za izvolitev kanclerja».

Zadnji poskus, da bi ostal na vladi, je opravil Kiesinger še danes zjutraj, ko je bil sporazum med SPD in FDP že dosežen in ko je manjkala samo še ratifikacija s strani parlamentarnih skupin obeh strank. Glasnik CDU Rathke je povedal, da je sedanji kancler poslal danes Scheelu pismo, v katerem mu je ponovil ponudbo za koalicijo, ki naj bi veljala za desetletje od 1970 do 1979. Ta poskus je podprl tudi predstavnik desnega demokrščanskega krila, minister za finance Franz Josef Strauss, ki je opomnil liberalce, da bi povezava s socialdemokrati pomenila zanje «politični samomor».

Strauss je dejal, da si Scheel «z lastnimi rokami kopije grob» ter izrazil upanje, da bo FDP «opustila pot, ki jo vodi v pogubo».

Ko pa sta parlamentarni skupini SPD in FDP odobrili doseženi sporazum, ni mogel Kiesinger mimo tega, da ne bi še enkrat izrazil svojega obžalovanja nad ustanovitvijo «male koalicije». «Na volitvah 28. septembra, je dejal, je bila CDU/CSU potrjena za najmočnejšo politično stranko. Volivci so hoteli s tem potrditi, da mora ostati politično vodstvo države v njenih rokah. Ustanovitev SPD - FDP proti volji najmočnejše parlamentarne skupine v Bundestagu pomeni očitno ponarejanje hotenja volivcev».

Seji socialdemokratske in liberalne parlamentarne skupine, na katerih so odobrili doseženi sporazum, sta potekali mirno in brez presenečenj. Socialdemokratski poslanci so povsem soglasno glasovali za Brandta, ki je ob burnem ploskanju prisotnih dejal, da hoče biti «kancler reform». Brandt je omenil, da je bil na volitvah dosežen poglavitni cilj, in sicer onemogočiti neonacistom vstop v parlament. Pa tudi drugi cilj, je dejal bodoči kancler, in sicer zamenjava na oblasti s koalicijo med SPD in FDP, je končno blizu.

Večje zanimanje je vladalo za sejo liberalne parlamentarne skupine, posebno po znanih izjavah predstavnika desnice v FDP Mendeja, ki je grozil, da bo glasoval proti «mali koaliciji» z Brandtovimi pristaši. V resnici pa je glasovanje za sporazum s socialdemokrati poteklo povsem gladko: nihče ni glasoval proti, samo trije poslanci pa so se vzdržali.

O sporazumu, ki je bil dosežen med Brandtom in Scheelom, ni še uradnih vesti. Vsekakor je gotovo, kar se tiče sestave nove vlade, da bo kancler Brandt, medtem ko bo Scheel podkancler in minister za zunanje zadeve. Liberalci naj bi dobili tudi ministrstvo za notranje zadeve (Genscher), za poljedelstvo (Ertl) in za znanstveno raziskavo (Dahrendorf). Predvideva se tudi zmanjšanje števila ministrstev: ministrstva za begunce, za državno lastnino in za pošte naj bi ukinili, ministrstvi za javno zdravstvo in za družino pa naj bi združili v eno samo.

Novi parlament je bil medtem sklican za 20. oktober. En dan prej, 19. oktobra, bo zapadel rok trajanja sedanje zakonodajne dobe, ki se je začela 20. oktobra 1965 in ki traja, kot predvideva zvezna ustava, točno štiri leta.

V OZRAČJU ZAOSTROVANJA «ČISTKE»

Prihod maršala Grečka v ČSSR Plenum CK slovaške partije

Bivši ravnatelj Jiri Pelikan, izključen iz KPČS, obtožen, da je s Krieglom, Šikom in Slavikom vodil «drugi protirevolucionarni center»

PRAGA, 3. — V češkoslovaško prestolnico je včeraj dospel sovjetski obrambni minister maršal Grečko, ki se bo udeležil proslav ob priliki 25. obletnice ustanovitve češkoslovaške vojske. Istočasno se je v državi zaostrilo politično ozračje, ki ga označujeta dva važna dogodka. Prvi zadeva bivšega direktorja radiotelevizije Jirija Pelikana, ki je bil izključen iz partije. Vest sama po sebi ne predstavlja nič novega, saj je Jiri Pelikan že nekaj dni politični begunec na Angleškem.

Zanimivi pa so komentarji praškega tiska, ki ga omenjajo kot enega izmed najbolj aktivnih članov «drugega centra» v komunistični partiji. S tem izrazom opredeljujejo sedanji praški voditelji tako imenovani «glavni štab protirevolucionarnih sil», ki so krive za politično krizo v lanskem poletju, zaradi katere se je sovjetsko vodstvo odločilo za oborožen poseg na Češkoslovaškem. «Rude pravo» piše, da so bili člani tega «štaba» František Krigel, podpredsednik vlade in oče češke gospodarske reforme Ota Šik, Slavik in nekateri drugi. Ekonomista Oto Šika obtožuje partijsko glasilo, da je hotel ustanoviti delavske svete v tovarnah (po zgledu revolucionarnih sovjetov po oktobrski revoluciji v ZSSR), katerih cilj je bila likvidacija vodilne vloge KPČS v družbenem in gospodarskem življenju na Češkoslovaškem. Jaroslav Kučera, ki je podpisal komentar «Rude prava», zaključuje svoj članek s prepričanjem, da mora politična borba stopiti v «kvalitativno novo obdobje, ker je treba likvidirati desnico povsod.»

Druga vest zadeva plenum centralnega komiteja slovaške partije, ki je sprejel po krajši seji sklep o izključitvi dveh članov iz centralnega komiteja, medtem ko je sedem članov iz njega izstopilo. 24 članov pa je CK KPS kooptiral, in med njimi tudi člana predsedstva KPČS in znanega konservativca Vasilija Bilaka. Iz tajništva slovaške partije je bil izključen Bohuslav Graca, za katerega je značilno, da je vedno bil strogo na Husakovi liniji. Precejšnjo zagato je za slovaške komuniste predstavljala potreba po razveljavitvi odlokov in resolucij, sprejetih takoj po sovjetski zasedbi. Tedaj je namreč potekal kongres slovaške partije, na katerem so dotedanjega tajnika KPS Vasilija Bilaka zamenjali z Gustavom Husakom. V skladu s sedanjo partijsko linijo, bi bil moral CK KPS označiti kongres slovaške partije, ki je bil sklican takoj po 14. ilegalnem kongresu KP ČS v Pragi, za neveljavnega, toda s tem bi ta oznaka morala veljati tudi za Gustava Husaka. Končno so sprejeli sklep, da se razveljavi samo prvi del kongresa, medtem ko se akti ohranijo. Deloma so na Slovaškem tudi obnovili sestavo vlade iz katere sta bila odstranjena dva ministra.

Gromiko zaključil obisk v Kanadi

OTTAWA, 3. — Sovjetski zunanji minister Gromiko je zaključil uradni obisk v Kanadi ter se z letalom vrnil v Moskvo. V Ottawi je imel razgovore s kanadskim ministrskim predsednikom Trudeaujem in z zunanjim ministrom Scharpom Eden od glavnih argumentov razgovorov je bil problem sklicanja vseevropske konference o varnosti in morebitnega sodelovanja severnoameriških držav pri tej konferenci.

Izraelske bombe na egiptovske položaje ob Sueškem prekopu

TEL AVIV, 3. — Tudi danes so izraelska letala na reakcijski pogon obstreljevala egiptovske vojaške položaje na južnem delu Sueškega prekopa. Izraelsko poročilo trdi, da so se vsa letala vrnila na svoja oporišča, medtem ko je kairski glasnik izjavil, da je bilo eno izraelsko letalo sestreljeno.

MOSKVA, 3. — Tajnik sovjetske partije Leonid I. Brežnjev je včeraj zvečer dopotoval v Berlin, kjer se bo, skupno z drugimi voditelji socialističnih držav, udeležil proslav ob 20. obletnici ustanovitve Nemške demokratične republike.

GLEDE BORBE ZA OBNOVITEV DELOVNIH POGODB

Odločno stališče sindikatov kovinarjev

Prihodnji teden se prično pogajanja za obnovitev delovne pogodbe gradbenih delavcev

RIM, 3. — Vsedržavne sindikalne organizacije kovinarjev so zavzele stališče v zvezi z zadnjimi izjavami Confindustrije in predstavnikov vlade o sindikalnem položaju in še zlasti o sporu glede obnovitve delovne pogodbe kovinarjev. Sindikati pravijo, da se z več strani čujejo pozivi, da bi morali delavci sprejeti «razumno stališče». Pri tem gre tudi za nasvete, ki so v nasprotju s stališči, ki so jih izdelale sindikalne organizacije na osnovi podrobnih posvetovanj s svojimi člani. Na tej osnovi se je osredotočilo na nekaj osnovnih zahtev, pri čemer se je upoštevalo minimalne zahteve delavcev, naraščanje in akumuliranje dobičkov industrijskih podjetij ter pogodbeno moč kategorije.

Glede nevarnosti, da se bo sindikalni spor še zaostril pa pravijo sindikalne organizacije, da obstaja v resnici nevarnost, da bodo morala podjetja prenašati bremena, ki so mnogo večja, kot pa znašajo vse delavske zahteve, saj bodo morali povrh še prenesti breme, ki ga predstavljajo stavke.

Danes so bile po vsej Italiji stavke kovinarjev in je bila tako dvodnevna stavka tudi v Turinu, kjer je osredotočena kovinska industrija. Stavke so v celoti uspele in so se jih udeležili delavci v plebiscitarnem številu.

V sredo, 8. oktobra se bodo pričeli razgovori za obnovitev delovne pogodbe delavcev gradbene industrije, ki so se pričeli že 5. septembra in so se takrat pogajanja razbila. Delavci so nato izvedli tri stavke: dve po 48 in eno po 24 ur ter 48-urno stavko po pokrajinskih navodilih sindikatov.

Zaključila se je stavka uslužbencev ACI, ki so jo proglasili za nedoločen čas, ker so zahtevali in menda dosegli od vlade zagotovilo, da bo avtomobilski klub še nadalje pobiral takse za avtomobile.

Sindikalne organizacije so proglasile novo stavko uslužbencev industrije cementa, ki bodo stavkali 72 ur od 13. do 15. oktobra. V četrtek, 9. oktobra pa bodo 24 ur stavkali uslužbenci lokalnih ustanov.

Danes je bilo v podjetju Pirelli-Bicocca protestno zborovanje, na katerem je govoril tajnik Federchimici CISL Leviso, ki je ugotovil, da bodo morali prositi za solidarnost delavcev Pirelli v drugih državah, kolikor bo podjetje vztrajalo na svojem trdem stališču.

V senatu je bil na dnevnem redu boks in razni ne preveč zgledni dogodki, do katerih prihaja v športu. V poslanski zbornici pa so sprejeli vrsto manj pomembnih mednarodnih dogovorov.

TEDEN «MEDNARODNEGA SODELOVANJA»

Avstrijski predsednik in Tito se bosta srečala v Gornji Radgoni

Priprave v Sloveniji za počastitev 50-letnice slovenske univerze - Prihodnji torek bodo odprli v Ljubljani 16. mednarodni sejem «Sodobne elektronike»

(Od našega posebnega dopisnika)

LJUBLJANA, 3. — V Gornji Radgoni je vse pripravljeno za začetek tedna «Mednarodnega sodelovanja in dobrih sosedskih odnosov». Vrhunec bodo prireditve dosegle prihodnjo soboto, ko bosta Gornjo Radgono na jugoslovanski strani in Radgesburg na avstrijski, obiskala predsednik avstrijske republike Franz Jonas in predsednik Jugoslavije Josip Broz Tito. Danes so končali namreč gradnjo novega mostu, ki ga bosta slavnostno izročila namenu oba predsednika. Zgradili so tudi nov mejni prehod na jugoslovanski strani. «Teden prijateljstva» med Gornjo Radgono in Radgesburgom se bo začel jutri z mednarodno kolesarsko dirko na avstrijski strani in s Festivalom sodobne komorne glasbe v Radencih. V prihodnjih dneh se bodo v obeh mestih in tudi v drugih obmejnih krajih zvrstile številne kulturne, športne in druge prireditve. Med pomembnejšimi naj omenimo koncert obmejnega simfoničnega orkestra, v katerem bodo sodelovali glasbeniki iz Murske Sobote, Ljutomera, Radgesburga in Gornje Radgone, dalje koncert obmejnih pevskih zborov, nastop godbe na pihala, skupno likovno razstavo šol obmejnih krajev, gostovanje mariborske Opere in ljubljanskega akademskega zbora «Tone Tomšič».

Že dve leti pa potekajo v Sloveniji priprave za praznovanje 50-letnega jubileja slovenske univerze. Okvirni programi za počastitev tega pomembnega jubileja so zdaj že pripravljeni. Častni odbor za pripravo proslave 50-letnice slovenske univerze, ki ga sestavlja 56 javnih, kulturnih in znanstvenih delavcev, je prosil za pokroviteljstvo predsednika republike Josipa Broza Tita, ki je pokroviteljstvo že sprejel. Osrednje praznovanje bo od 9. do 11. decembra s koncertom Slovenske filharmonije in Akademskega pevskega zbora. Na proslavo bodo povabili zastopnike 50 tujih in seveda tudi vseh jugoslovanskih univerz. Dogovarjajo se tudi za odkritje spomenikov dvema slovenskima znanstvenikoma Juriju Vegi pred elektrotehnično fakulteto na Viču in Josipu Plemlju pred poslopjem univerze. Sicer pa bo univerza počastila svoj 50-letni jubilej s tremi pomembnimi publikacijami. Sem spada Zgodovinski zbornik, v katerem bo prikazan razvoj slovenskega visokega šolstva, je že v tisku in bo izšel v začetku decembra. V njem bodo objavljene razprave o slovenskem visokem šolstvu in razvoju univerze. V Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani so danes opoldne odprli razstavo posvečeno 100-letnici Vižmarskega tabora. V prostorih knjižnice bo razstavljeno razno gradivo o taborskem gibanju, originalna plakata za tabora v Vižmarjih in v Šempasu na Goriškem, vabila za v Pivški tabor in tudi medalje, ki so jih pred sto leti kovali za Vižmarski tabor. Ta je bil namreč po udeležbi največji med vsemi tabori na slovenskem.

V torek bo predsednik izvršnega sveta Slovenije Stane Kavčič odprl v Ljubljani 16. mednarodni sejem «Sodobna elektronika», ki je že stota specializirana razstava gospodarskega razstavišča. Letošnji sejem elektronike bo tako po izbiri razstavljenega blaga kot številu razstavljalcev rekorden. 257 domačih in tujih podjetij bo na sejmu prikazalo uporabo elektronike, avtomatizacije in drugih vej v gospodarstvu, industriji in javnih službah. Razstavili bodo razne elektronske merilne in druge naprave, elektronske računalnike, sodobne telefonske in telegrafske centrale, naprave za žični in brezžični prenos, radiodifuzne in televizijske naprave za opremo radijskih in televizijskih študijev ter posebno proizvodno in merilno opremo za elektronsko industrijo sploh. Za časa razstave bo v Ljubljani IV. jugoslovanski simpozij za telekomunikacije, na Bledu pa bo istočasno V. simpozij o obdelavi podatkov. Na gospodarskem razstavišču v Ljubljani pa bo razstava o življenju in delu Nikola Tesle. Pričakujejo, da bodo letošnji sejem sodobne elektronike obiskali tudi predsednik zveznega izvršnega sveta Mitja Ribičič in vsi predsedniki republiških izvršnih svetov.

Danes dopoldne se je začela v Ljubljani seja glavnega odbora Sterijinega pozorja, osrednje jugoslovanske gledališke manifestacije. Kot predvidevajo, se bo seja nadaljevala še jutri. Upravni odbor Sterijinega pozorja razpravlja predvsem o predlogu za spopolnitev repertoarja jugoslovanskih gledaliških iger. Nekateri predlagajo, da bi na jugoslovanskem gledališkem bienalu v Novem Sadu eno leto prikazali najboljše jugoslovanske gledališke predstave z različnimi teksti iz raznih časovnih obdobij, drugo leto pa zgolj nova izvirna dramska dela. Nadalje je v obravnavi tudi predlog za spremembo kvalifikacijskega postopka. Med najbolj zanimivimi točkami, ki so na dnevnem redu seje upravnega odbora Sterijinega pozorja je še dogovor o mednarodnem srečanju gledaliških kritikov na prihodnjih 15 gledaliških igrah, v zvezi s tem pa tudi ustanovitev jugoslovanske zveze gledaliških kritikov kot sekcije mednarodne zveze.

V Ptuju bo 6. in 7. oktobra Simpozij slovenskih zgodovinarjev, ki ga prirejajo Zgodovinsko društvo iz Ptuja in Zgodovinsko društvo za Slovenijo. Izmed vrste referatov na tem dvodnevnem simpoziju bodo med drugim vprašanja: kulturno zgodovinska podoba Ptuja in okolice, Ptuj v starem veku, zgodovina Dravskega polja ter referat o sodelovanju Ptuja in okolice v narodno-osvobodilnem boju.

DRAGO KOŠMRLJ

Val hudega mraza je zajel Češkoslovaško

PRAGA, 3. — Hud mraz je zajel Češkoslovaško, kjer je zapadel sneg po hribih nad tisoč metrov višine. Močno je snežilo tudi na Visokih Tatrah, kjer je temperatura padla na od 8 do 13 stopinj pod ničlo.

Zelo nizke temperature so zabeležili tudi v ravninah. V mnogih krajih je ta nihala okoli ničle, v nekaterih pa je padla celo na 3 stopinje pod ničlo.

Poplave v Tuniziji so zahtevale stotine žrtev. Na sliki prizor iz vasi, kjer so se ceste spremenile v pravcate hudournike

VPRAŠANJE GIBRALTARJA SPET V OSPREDJU

Protislovne zahteve Francove Španije

Maroški opozicijski list «El Alam» zahteva, naj se Španija odpove svojim kolonialnim posestvom v severni Afriki

RABAT, 3. — Maroški opozicijski časopis «El Alam», ki pripada politični skupini «Istiqlal», je danes obravnaval vprašanje španskih zahtev glede Gibraltarja. Maroški list pripomnja, da so španske zahteve glede Gibraltarja protislovne s stališčem te države do vrašanja kolonialnih ozemelj, ki jih Španci še vedno držijo v svojih rokah v Severni Afriki. Konkretno gre za ozemlja pri Cevti in Melilli. «El Alam» se sprašuje: «Kakšna razlika je pravzaprav med Cevto in Melillo, ki je pod španskim gospodstvom ter Gibraltarjem, kjer vladajo Angleži. Ali ne gre morda v obeh primerih za ozemlja, ki so jih zasedli kolonialisti, ki so hoteli postaviti tam svoja oporišča?»

V obeh primerih, pravi list, gre za mesta, ki so jih zasedli tujci. V nobenem primeru pa ta zasedba ne odvzame tem ozemljem njihovega narodnostnega značaja. V konkretnem primeru gre za španski značaj gibraltarskega polotoka ter za maroški značaj Cevte in Melille.

List «El Alam» načenja tudi vprašanje španske uprave nad špansko Saharo, ki meji z Marokom. List pravi, da to vprašanje ni prav posebno pomembno, ker gre za relativno časovno nedavno zasedbo, kjer je španska kolonialna prisotnost skoraj nepomembna, če se ne upošteva prisotnosti španskih vojaških sil. To ozemlje je brez dvoma del Maroka. Maroški list poziva Španijo, naj sproži diplomatsko akcijo za sporazumno rešitev tega vprašanja z maroškimi vladnimi predstavniki.

Pisanje maroškega lista je zelo pomembno, ker sovpada s kampanjo, ki jo v tem trenutku vodi Francova Španija proti Veliki Britaniji, ki ni spoštovala roka, ki ga je določila Organizacija združenih narodov za umik britanskih čet z gibraltarskega polotoka. Španske oblasti so v zvezi s tem angleškim negativnim stališčem podvzele določene ukrepe, posebno na področju telefonskih in drugih telekomunikacijskih zvez. Angleška vlada je zaradi tega vložila pritožbo pri pristojnih mednarodnih organih.

Čeprav Španija upravičeno zahteva, naj ji Angleži vrnejo po več kot dvestoletni okupaciji gibraltarsko področje, pa je na drugi strani neopravičljivo dejstvo, da ta država skuša obdržati v svojih rokah kolonialna posestva v Afriki, prav tako kot se ravna njena bližnja soseda, Portugalska, v svojih afriških kolonijah, kot na primer v Angoli.

Huda prometna nesreča: dva mrtva in trije ranjeni

TREBISACCE, 3. — V bližini kraja San Lorenzo di Bellizzi se je pripetila huda prometna nesreča, ki je terjala dva mrtva in tri hudo ranjene. Tovornjak iz Cosenze je trčil iz neznanih vzrokov v fiat 500 iz Potenze s katerim so se peljali 40-letni Pietro Armentano in nekateri njegovi sorodniki. Pri nesreči sta izgubili življenje dve ženski, vsi ostali potniki pa so bili hudo ranjeni.

Huda nesreča v nemškem rudniku

ESSEN (Zah. Nemčija), 3. — V globini 650 metrov se je v nekem rudniku blizu Essena zrušil strop nekega rova ter zaprl pot do rešitve devetim rudarjem. Eden izmed njih je mrtev, tri druge pa pogrešajo. Po devetih urah vztrajnega dela se je skupini reševalcev posrečilo, da se povežejo s petimi še živimi rudarji. Ti so sedaj povezani z zunanjim svetom z vodom, ki jim dovaja zrak. Nesreča se je pripetila v nekem rovu, ki je zelo strm, čeprav je dolg le 110 metrov. Strop se je zrušil v dolžini 15 metrov.

Policisti tatiči

NEW ORLEANS, 3. — Državno tožilstvo je obtožilo 12 policijskih agentov iz New Orleansa, da so zagrešili številne tatvine, drugih 8 pa so začasno odstavili, ker domnevajo, da so sodelovali z neko tatinsko skupino. Vest je sporočilo mestno poveljstvo policije, ki je omenilo da so aretirali tudi dva civilista. Od obtoženih policistov jih je še šest na svobodi. Policijski tatiči so kradli dragulje, televizijske aparate in strelno orožje.

Zastrupitev delavk v tovarni OSRAM

MILAN, 3. — Večje število delavk, ki so zaposlene v podjetju OSRAM se je danes zastrupilo na delu. Takoj so jih prepeljali z rešilnimi vozovi v bližnje bolnišnice, kjer so jim nudili prvo pomoč. Delavke bodo ozdravele v nekaj dneh.

Podoben primer zastrupitve so zabeležili v tej tovarni, ki izdeluje električne žarnice, že pred nekaj dnevi, ko se je moralo zdraviti v bolnišnici šest delavk. Tedaj so ugotovili, da je vzrok zastrupitve tičal verjetno v kemijski reakciji, ki je povzročala strupene pline ob prisotnosti žveplenega dioksida. Zdi se, da je tudi današnji dogodek v tej tovarni, ki se je odigral v istem obratu, povezan z istimi vzroki.

To domnevo potrjuje tudi dejstvo, da so se delavke počutile slabo tudi v ponedeljek. Takoj so poklicali tovarniškega zdravnika, ki pa ni mogel ugotoviti vzrokov tega pojava. Tudi naslednji dan je zbolelo nekaj delavk. Zato so poklicali v tovarno inšpektorja ustanove ENPI, ki pa tudi ni mogel ugotoviti pravih vzrokov teh obolenj. V sredo se je ponovno zastrupilo šest drugih delavk.

Kljub ponovnemu pregledu višjih zdravnikov ustanove ENPI, niso mogli ugotoviti vzrokov obolenj. Ker pa so delavke menile, da ta vzrok tiči prav v prisotnosti in dovajanju žveplenega dioksida, so odstranili iz obrata vse zadevne jeklenke. Pravi vzroki zastrupitev delavk še niso do sedaj znani.

Iz Alžirije so izgnali dva francoska časnikarja

PARIZ, 3. — Alžirska vlada je včeraj izgnala iz dežele dva francoska časnikarja v trenutku, ko je francoski zunanji minister Maurice Schuman prihajal na uradni obisk v Alžirijo.

Izgnana sta bila Serge Grousard, ki je posebni dopisnik desničarskega lista «L'Aurore» in neodvisni časnikar Yves Courieres. Prvega so policijske oblasti ustavile pri prihodu letala na letališče v Alžiru in ga prisilile, da se s prvim letalom vrne v Francijo. Drugega pa so izgnali iz dežele pod obtožbo, da je vzdrževal stike z nasprotniki alžirske vlade.

Potres v Peruju: 20 smrtnih žrtev

LIMA, 3. — Po zadnjih podatkih je potres v Peruju, ki je prizadel vas Huanacajo, zahteval 20 smrtnih žrtev. Gmotne škode še niso ocenili. Vendar pa je gotovo, da je ta zelo visoka, saj je potres uničil približno tristo hiš.

Seizmografi v Huanacaju so zabeležili v sredo okoli 150 tresljajev. Prebivalstvo v tej pokrajini je še vedno zelo vznemirjeno.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Doklada za brezposelnost in povišek pokojnine

Predno odgovorimo na nekatera vprašanja naših čitateljev, bi se radi dotaknili nekega v zvezi s pokojninami zelo važnega problema. Nedavno smo na tem mestu omenili, da imajo vsi zavarovanci z dnem ko gredo v pokoj pravico, da za prvih šest mesecev prejemajo poleg pokojnine tudi posebno doklado za brezposelne. Ta pravica pripada upokojencem od leta 1960 dalje, ko je Ustavno sodišče izreklo s tem v zvezi končno razsodbo in izjavilo, da je protiustavno, če upokojenci ne prejemajo zgoraj omenjenih doklad za brezposelne. Znano je, da so brezposelni delavci za tiste mesece ko prejemajo posebno doklado za brezposelnost, čeprav minimalno tudi socialno zavarovani. Razumljivo je torej, da so tudi upokojenci za nadaljnjo dobo šestih mesecev, ko jim pritiče doklada za brezposelnost še nadalje socialno zavarovani in zato jim pritiče za to dobo še nadaljnji dodatek h pokojnini. Da jim pa socialni zavod prizna h pokojnini še ta dodatek morajo nanj nasloviti posebno prošnjo. Zato svetujemo vsem našim čitateljem upokojencem, ki niso še izrabili te možnosti naj čimprej zgoraj omenjeno prošnjo napravijo. Najbolje je, da se obrnejo na Patronate sindikalnih organizacij, ki so o tej zadevi poučeni in ki nudijo tudi brezplačno pomoč.

Čitatelj Anton J. iz Trsta nas sprašuje sledeče: Kot upokojenec prejema zelo nizko pokojnino, iz kateri pa mu socialni zavod izda še manjši dodatek za delovno dobo, ki jo je izvršil v Nemčiji. Pritožuje se, da zaradi tega dodatka ni bil deležen 10% poviška pokojnine kot ostali upokojenci. Pritožuje se tudi nad sindikati, ki so sklenili z vlado sporazum, ne da bi upoštevali slabe razmere mnogih upokojencev, ki se nahajajo v istem položaju

Novi pokojninski zakon, ko govori o 10% povišku pokojnin ne postavlja nobenih omejitev in jasno pravi, da pritiče ta povišek za vrste pokojnin, ki spadajo pod socialni zavod INPS. Zato po našem mnenju pritiče našemu čitatelju 10% povišek na njegovo osnovno pokojnino. Ne pritiče pa mu povišek na tisti del pokojnine, ki jo prejme za delo v Nemčiji, kajti to pokojnino jo izplačuje nemški socialni zavod italijanskemu socialnemu zavodu, ki jo nato izplača našemu čitatelju. Čeprav počasi se meddržavni socialni odnosi urejujejo, zato si lahko naš čitatelj tudi glede drugega dela pokojnine lahko pričakuje kako izboljšavo.

Dalješe pismo nam je poslal tudi čitatelj Sepin J. iz Senčurja pri Kranju, katerega zanima ali ima pravico do tistih 60.000 lir letno, ki jih je italijanska vlada obljubila vsem udeležencem prve svetovne vojne. Rodil se je v Trstu, bil štiri leta avstro - ogrski vojak od leta 1954 pa ni več italijanski državljan.

Italijanska vlada je dodelila letni znesek 60.000 lir vsem udeležencem prve svetovne vojne, ki so bili v italijanski vojski. Pravico do gornjega zneska imajo tudi sedaj tuji državljani, ki so bili v italijanski vojski. Naknadno so zakon razširili tako, da pritiče ta znesek vsem sedaj italijanskim državljanom, ki so bili v Avstro ogrski vojski. Ker naš čitatelj nima več italijanskega državljanstva, nima torej pravice do gornjega zneska. Njegov znanec pa, ki je ohranil italijansko državljanstvo lahko napravi prošnjo in sicer tako, da na italijanskem konzulatu v Jugoslaviji izpolni poseben za take primere določen formular.

Na proslavi ob laburističnem kongresu je nastopila tudi Barbara Castle. Na sliki: angleški minister za delo (Barbara Castle) izvaja «solo» ples

RAZSTAVE IN FILMI

«Zidne skulpture» M. Hreščaka v «Gorgoni»

Povojna doba nam je na tržaškem dala žal kaj pičlo skupino umetniško nadarjenega naraščaja. Izmed teh pa se je napredneje uveljavil le Klavdij Palčič kot slikar, dočim ostajata v tem oblikovno ustvarjajoča mlajša Robert Faganel in Boris Zuljan raje na tradicionalno utrjenih položajih. Pri ostalih pa je vse izzvenelo v začetnem zaletu navdušenja, z izjemo D. Švare, ki se pripravlja na resnejše delo. Vendar pa pri vseh teh nismo opazili prefinjenega umetniškega hotenja, ki bi poganjalo iz sodobnega ustvarjalnega vretja. Zato je razveseljivo ugotoviti neko spremembo na razstavi mladega Marka Hreščaka v «Bottega d'Arte la Gorgona» v ulici Malcanton, kjer nam prikazuje svojevrstna dela, ki jih imenuje «zidne skulpture». Hreščak dovršuje arhitekturo v Benetkah, in razumljivo je, da ga zanimajo odnosi različne plemenitosti materije in materiala, ki naj bi mu pomagali da se povzpne do določene nove vizualne stvarnosti tudi v likovni umetnosti. Ampak v ta namen zaenkrat ne uporablja, kot mnogi njegove vrste, sodobna gradiva sintetičnega izvoru, temveč skuša z vrnitvijo v samo izhodišče začetkov likovnega izražanja, najti tam možnost, da si utre lastno pot v novo. Zato tudi uporablja gradivo praumetnikov, les in baker, ki ju združuje v svoja zanimiva dela v njim lastnem načinu, brez dovršenejših prijemov, torej tudi brez spajanja kovine. V posnemanju tega arhaičnega postopka ustvarjanja pa stalno prisluškuje svoji notranji umetniški občutljivosti, da bi odkril kak možen odcep od razvojne poti, ki je v tisočletjih pripeljala do današnjega mnogostranskega obrazu likovnosti. Opazno je, da tak odcep, ki ne bi vodil v prazno, Hreščak sluti, da bo našel v možnosti nadaljevanja tretje dimenzije struktur, ki bi segala učinkoviteje v prostor. Je v tem drznost mladega iskalca, ki se mu hoče, da bi prišel do novih likovnih spoznanj. To menimo videti, bolje izstopati, predvsem v njegovih manj lepotno dojetih skulpturah z utripi ritmov bakrenih in lesenih štirikotnikov. Skupno je tu štirinajst takih plastik, kjer se les in baker naramno vežeta v pralepoto preprostega, dočim je tu še praumetniško v špiralne oblike zvitih prstanov iz grobo obdelane žice ogrlic in nekaj naprsnih okraskov in pločevine. Upoštevajoč Hreščakovo izobrazbo in ljubezen do umetnosti, si lahko obetamo, da nas bo kmalu presenetil s še izvirnejšim prikazom svojega dela.

Milko Bambič

Sylva Koščina z brzostrelko v roki v filmu «Hornets' Nest»

Aretiran podčastnik zaradi vohunstva

BONN, 3. — Zahodnonemške oblasti so aretirale nekega podčastnika Bundesvehra, ki je obtožen, da je vohunil za Vzhodno Nemčijo. Imena aretiranega podčastnika še niso sporočili. Aretirana je bila tudi njegova žena. Zakonski par je bil že več časa pod nadzorstvom obveščevalne službe «Mad». Trdijo, da so ob aretaciji našli pri podčastniku nekaj mikrofilmov. Aretirali so ga, ko je bil v neki vojaški šoli v Münchnu.

300 ljudi se je zastrupilo na poročni pojedini

RIO DE JANEIRO, 3. — Okoli 300 oseb se je zastrupilo v mestu Sao Jose do Rio Preto, ker so zaužile ogromno poročno torto na poročni pojedini. Takoj potem ko so gostje pojedli slaščico, so jih zgrabile krčevite bolečine v trebuhu ter so jih morali takoj prepeljati v bližnje bolnišnice.

A. BAHUN: «IZ ŽIVLJENJA, DELA IN TRPLJENJA 80-LETNEGA PROLETARCA ANDREJA BAHUNA»

V TRSTU od leta 1901 do leta 1919

6.

Posrečilo se mi je najti rešitev. Nabiranje podpor za tiste nesrečne delavce, ki so bili po več mesecev bolni, je bilo starokopitno. Na mizi, pri kateri so delavci prejemali plačo, je bila lesena skodelica, v katero so delavci metali drobiž za bolnega tovariša. Takšno zbiranje ni bilo učinkovito ne glede na to, da je bilo istočasno po več bolnih, a zbirati se ni moglo za več, ampak samo za enega, kar je določal «višji delovodja», ki ni bil vedno nepristranski. Takšno zbiranje je bilo zelo mučno ter naravnost sramotno za dvajseto stoletje, tako za tiste, ki so prispevali kakor tudi za tistega, ki je takšno podporo prejel. Delavci so z nevoljo metali desetice v steklenico, nekateri umazanci pa sploh niso nič dali. Jaz sem že dolgo prej razmišljal o tem, kako bi se tista sramotna skledica odpravila oziroma nadomestila. Zdaj se mi je nudila prilika.

Napravil sem načrt: Ustanovi se bolniški podporni fond v okviru organizacije (sindikata). Članarino za ta fond bo pobirala podružnica strokovne organizacije skupno s prispevkom za organizacijo. Zato sem se najprej o tem dogovoril z blagajnikom, ki se je z mojo idejo strinjal, na kar sem sestavil pravilnik s štirimi členi; prispevek za organizacijo je znašal K 1,20 mesečno. Zato smo določili, da bo član plačal 2 kroni, od česar ostane za bolniški podporni fond 80 helerjev.

Član, ki bo bolan en mesec bo prejel iz podpornega fonda 40 kron. Ako bo dalje bolan, bo prejemal to podporo do štirih mesecev. V primeru, da bi bolezen dalje trajala, bo sklepal odbor podružnice o nadaljnji podpori upoštevajoč razpoložljiva sredstva. Ta pravilnik smo prebrali na prvem društvenem shodu, kjer je bil z navdušenjem sprejet. Že v prihodnjih treh mesecih je pristopilo več kot dvesto novih članov. Odstopil ni nihče. To je bila podružnica, v kateri so bili v glavnem skladiščniki ter postajni delavci. Nastavljeni so se držali bolj postrani, toda sedaj so dobili voljo in so se masovno začeli organizirati. Toda to je bila špekulacija. Delavci so v primeru bolezni prejemali «boleznino», ki je znašala za mlajše 50, za starejše pa 70 odst. plače ali mezde, «nastavljeni» pa so prejemali v primeru bolezni celo plačo. Če bi torej ti med boleznijo prejemali 40 kron, bi to zanje pomenilo dobiček oz. zvišanje prejemkov, medtem ko se pri delavcih krije le izguba na mezdi. Po nekaj mesecih obstoja tega fonda, smo napravili obračun in smo takoj ugotovili, da fonda delavci ne izkoriščajo prekomerno, «nastavljeni» pa ga v veliki meri izkoriščajo.

Pri Južni železnici v Trstu sta bili dve podružnici železničarske organizacije, in sicer ena za prometno osebje, ki se je imenovala «podružnica Trst I.», za «kurilsko» oz. «strojno» osebje pa je bila «podružnica Trst III.» V tej podružnici so vladale takšne razmere, da se delavci niso počutili dobro. Tudi tej podružnici je načeloval neki strojevodja Falk, ki je bil bolj nemški nacionalist, kot pa socialist, poleg tega pa je kurjače in druge kurilniške delavce delavce grobo zapostavljal. Zaradi tega so delavci kurilnice silili k naši podružnici. Mi smo jih sprejemali, ker bi sicer ostali izven organizacije. Ko smo imeli že precej teh kurilniških delavcev, smo naprosili za zamenjavo. Oddali smo naših sto «nastavljenih» članov «podružnici III.» ter sprejeli od nje vse delavce. To sicer naši centrali na Dunaju ni bilo prav, toda postavili smo jo pred izvršeno dejstvo ter smo ji skušali dopovedati, da je to v interesu organizacije, ker bi sicer ostali kurilniški delavci neorganizirani. Ko smo tako razčistili naše organizacijske razmere se je naša organizacija začela krasno razvijati kot nikoli poprej.

Bolniško-podporni fond se je sijajno obnesel. Pred začetkom vojne l. 1914 je bilo v njem že več kot 5.000 kron. Sramotna skledica je že ob ustanovitvi fonda izginila. Kar pa je bilo pri tem najbolj važno, je bilo to, da se je organizacija utrdila ter je stalno naraščala. Centrala na Dunaju je vedno naglašala, da mora biti najmanj 51% organiziranih, ako se hočejo podvzemati kakšne akcije. Naša organizacija pa je že leta 1911 dosegla 70 odst. zaposlenih. Ko so delavci videli, kako je organizacija narasla, so glede na to, da jim še mnogokaj manjka, zahtevali nove akcije. Južna železnica ni dala brez pritiska ničesar. V Trstu smo se morali boriti tudi za vse tiste pravice, ki jih je ona delavcem drugih velikih postaj že bila priznala. Tako na primer: nedeljski počitek in odprava subakorda in še marsikaj drugega. V Trstu so morali delavci Južne železnice še do leta 1912 delati ob nedeljah prav tako ves dan kakor vsak delavnik: samo ena nedelja v mesecu je bila prosti dan. Praznikov pa sploh niso upoštevali. Na sosedni državni železnici je bilo ob nedeljah in ob zapovedanih praznikih popoldne vse zaprto. Delalo se je ob nedeljah in praznikih samo dopoldne ali celo samo do 10. ali 11. ure, in to samo polovica osebja. Seveda so bili delavci za vse dni plačani. Tudi subakord je bil na nekaterih postajah ali popolnoma ukinjen ali pa močno skrajšan. Samo v Trstu je veljal deset let. Delavec je bil že napol ubit, ko je prišel na dnevno plačo. Ker je medtem delavstvo doseglo, da je Južna železnica pristala, da se ustanovi «delavsko zastopstvo», ki je bilo podobno «personalni komisiji» za nastavljeno osebje. Zastopstvo se je imenovalo «Centralni delavski odbor». Ustanovili so tudi lokalni (postajni) delavski odbor. Delavci so mene izvolili v oba odbora. Ko sem prišel na prvo sejo na Dunaj, ki je bila pri direkciji za promet, sem upravi očital nedoslednost v postopku s tržaškim delavstvom ter zahteval, da pošlje direkcija v Trst dva zastopnika, ki bi bila pooblaščena, da z zaupniki delavstva uredita vsa sporna vprašanja. To se je zgodilo leta 1912. Prišla sta direkcijska kontrolorja Bračič in Muchka. Urejeno je bilo sledeče: subakord je bil skrajšan od 10 na 5 let. Najnižja delavska mezda po petih letih subakordnega dela znaša K. 3,60.

Čezurno delo ob nedeljah in praznikih se plača dvojno. Dopusti se podaljšajo, in sicer od 1 do 3 tednov na leto — po letih službe. Nedeljski počitek se uredi kot na državnih železnicah. Ker je že od 1905. veljalo avtomatično povišanje plač delavcev, in sicer vsaka tri leta za 20 helerjev dnevno, je bilo s tem več ali manj, za enkrat urejeno vse, kar se je v danih razmerah moglo doseči. K temu moram še pripomniti, da so delavci glede plač presegli «nastavljeno» osebje in presegli so tudi delavce postaje Dunaj Južne železnice za eno krono na dan. Za to so se imeli zahvaliti edino svoji organizaciji, t.j. podružnici Trst I., ki je pod mojim vodstvom nastopala smelo ter energično ter v mnogih vprašanjih postavilo svojo centralo na Dunaju pred izvršeno dejstvo. Centrala je skoraj vse akcije, ki so bile lokalnega značaja, skušala zavirati.

MOJE POLITIČNO DELO V TRSTU

DO PRVE SVETOVNE VOJNE

Za politiko sem se začel zanimati že takrat, ko sem začel čitati politične časopise. To zanimanje je naraščalo od leta do leta. Leta 1906 sem vstopil v Socialdemokratsko stranko, katere član sem ostal do njenega razpusta v stari Jugoslaviji. Ker sem si v Trstu z odkritosrčnim delom v vseh forumih strokovne organizacije pridobil, lahko rečem, neomejeno zaupanje, me je delavstvo delegiralo tudi v forume politične organizacije. Postal sem član odbora deželne organizacije Jugoslovanske socialdemokratske stranke za Trst in okolico. Stranka me je delegirala skoraj na vse konference in kongrese. Prizadeval sem si, da bi čim več naših strokovno organiziral, ljudi spravil tudi formalno v članstvo politične organizacije, kar je šlo malo težje, kot pridobivanje članstva za strokovno organizacijo. To je imelo dva vzroka: 1. ker se je vsak strokovno organizirani delavec že imel za pristaša socialistov in je vse strokovno organizirano delavstvo na volitvah glasovalo za socialistične kandidate; 2. ker politična organizacija ni mogla delavcu nuditi direktnih ter vidnih materialnih koristi, kot jih nudi strokovna organizacija. Kdor vstopi v politično stranko, mora biti že vsaj do neke mere politično vzgojen. No, kljub temu je bilo določeno število tudi politično organiziranih železničarjev. Mimogrede lahko navedem, da sem bil član tudi kulturne in gospodarske organizacije, čeprav takrat, žal nisem mogel aktivno sodelovati, vendar pa sem tudi na tem polju storil, kar mi je bilo mogoče.

NASPROTNIŠKE ORGANIZACIJE

Do leta 1907 ni marksistično organizirano delavstvo imelo resne konkurence, ker je bil delavec, ki ni imel volilne pravice, «blago brez vrednosti». Zato se ni nihče zanj trgal. Toda v Avstriji je bila uvedena splošna ter enaka volilna pravica in je delavec začel soodločati v politiki in ker delavstvo številčno nadkriljuje ostale ljudske sloje, se je začela borba za pridobitev delavstva. To pa ni ravno lahka stvar. In zato so začeli nasprotniki tudi ustanavljati vsaj po obliki enake organizacije, kakšne so bile do tedaj socialistične. Do leta 1909 ni bilo še «Zveze jugoslovanskih železničarjev». Gospodje slovenski advokati so takšno organizacijo nujno potrebovali, toda ne zato, da bi železničarjem njih položaj izboljšali, ampak za svojo politično korist. Saj so bili že ustanovili NDO — «Narodno delavsko organizacijo», kjer so zbirali v enlonec premogarje, pocestne in pristaniške delavce, pa tudi železničarje, če se je kateri tja zatekel. Toda velika večina železničarjev je vedela, da npr. dr. Mandić ne bi mogel, če bi tudi hotel, železničarjem nič koristiti. Zato so v Narodnem domu stremeli za tem, da bi se za železničarje ustanovila posebna organizacija, ker bi se le na ta način mordalo nekaj neznačajnežev odtrgalo od socialistov. V resnici, se je našel eden, ki je bil velik prijatelj alkohola. In za alkohol bi pijanec tudi dušo prodal.

Nekega dne meseca av. 1909 se je vršil v gostilni «Internacionala» blizu južnega kolodvora železničarski shod. Glavni govornik je bil strokovni tajnik železničarjev Kopač. Na tem shodu je bil med drugimi tudi progovni mojster Ivan oz. Johann Škerjanc, ki je bil tedaj organiziran v naši podružnici. Škerjanc je prišel že nekoliko natrkan na ta shod.

(Nadaljevanje sledi)

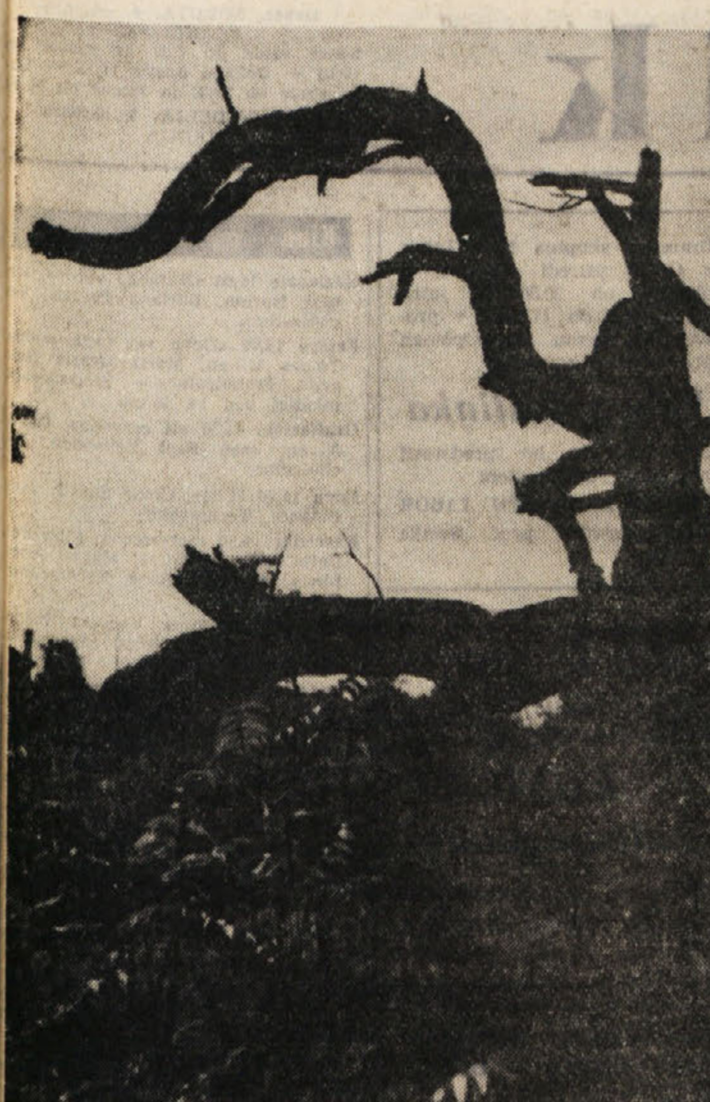

Burja in drugo slabo vreme so ga povsem «oklestili»
(Foto M. Magajna)

Iz ozvezdja Strelca prihajajo žarki gama

Njihova moč je večja, kot jo more dati največji jedrski pospeševalec

NEW YORK, 3. — Vztrajnost, s katero astronomi «vrtajo» v vesolje, se včasih izplača. Iz ozvezdja Strelca, ki je eno najlepših, prihaja na Zemljo močno žarčenje žarkov gama. Žarke gama so «ujeli» s posebnimi napravami, ki so jih z balonom-sondo poslali na višino 36.000 m.

Rezultate teh opazovanj, ki so jih izvedli letos spomladi v Avstraliji, sedaj proučujejo v raznih centrih za astrofiziko, tudi v observatoriju v Cambridgeu v Massachusettsu.

Na tem zavodu dela tudi italijanski znanstvenik dr. Giovanni Fazio, ki je v zvezi s tem odkritjem v nekem intervjuju povedal, da so proučevanja, ki jih vršijo na univerzi v Clevelandu ter na univerzi v Melbournu, izredno zanimiva. Povedal je tudi, da zbirajo podatke iz ozvezdja Strelca v Avstraliji zato, ker je avstralsko nebo primernejše od evropskega ali ameriškega.

Ital. strokovnjak, ki deluje v Ameriki, meni, da se je pred časom skupina izvedencev s tehnološkega zavoda v Massachusettsu «močno približala» nekemu takšnemu odkritju, toda šele sedaj je ameriškim in avstralskim znanstvenikom uspelo ujeti žarke gama, ki prihajajo iz globljega vesolja.

Gama žarki so najkrajši žarki, kar jih poznamo. V elektromagnetskem spektru, ki se začenja z radijskimi valovi, ki so med elektromagnetskimi najdaljši, včasih celo 1600 metrov dolgi, so gama žarki na skrajnem drugem koncu, ker je njihova dolžina že submikroskopska. Toda podobno kot razna druga mikroskopska bitja so tudi žarki gama izredno prodorni in nagli.

Po mnenju avstralskih in ameriških raziskovalcev so nekateri gama žarki, ki so jih v tem primeru odkrili, imeli silo več sto milijard elektronvoltov. To je količina energije, ki je za eno milijardokrat večja od energije, ki jo more dati najmogočnejši jedrski pospeševalec, kar jih je doslej zgradil človek.

Kar zadeva izvor tolikšne energije, se znanstveniki vsaj za sedaj ne marajo izreči, ker ne najdejo na to zanesljivega odgovora. Nekateri so postavili le hipotezo, da zadevni gama žarki prihajajo iz tako imenovanih «pulsarjev», to se pravi iz «kopice» zvezd, ki se zelo naglo vrtijo okoli svojih osi in hkrati okoli neke enotne namišljene osi in ki po navadi oddajajo močne radijske in svetlobne impulse. Pravzaprav so «pulsarji» viri tudi velikih količin kozmičnih delcev, ki nosijo v sebi izredno veliko energije, med drugim tudi žarke gama, in ki oddajajo to energijo tudi v smeri Zemlje. Ta energija in včasih tudi svetloba prihajata na Zemljo v ravni črti. Doslej so v vesolju odkrili nekaj več kot 40 «pulsarjev», vendar jih še odkrivajo nove in nove. Najbolj nagel «pulsar», kar so jih doslej zabeležili na nebesnem svodu, je neki «pulsar» v meglici Raka, ki oddaja 31 sunkov ali impulsov v sekundi.

Ker se smatra, da morejo žarke gama oddajati predvsem tako imenovani nagli «pulsarji», to se pravi tiste kopice zvezd, ki so se ustvarile v vesolju v novejšem času, je smihsonianško astrofizično opazovališče usmerilo poseben teleskop v smeri te meglice in ga opremilo tako, da je bolj občutljiv za žarke gama. Kljub temu, da so ta poskus velikokrat ponovili, žarkov gama še niso «ujeli». Po mnenju že omenjenega ameriškega znanstvenika italijanskega porekla, dejstvo, da žarkov gama iz te meglice še niso ujeli, pomeni, da omenjeni inštitut še ne razpolaga s primernimi pripomočki, ki pa jih bo prav gotovo pripravil.

V prihodnjih tednih, ko na nebu ne bo več sedanje svetle Lune in ko bodo pogoji za opazovanje boljši, bodo ta poskus ponovili. Z druge strani pa nameravajo že prihodnji mesec izstreliti iz Avstralije nov balon — sondo s še bolj občutljivimi napravami, ki so jih v ta namen pripravili. Z Zemlje, kljub vsem modernim teleskopom, žarkov gama tako rekoč ni mogoče proučevati, ker večino žarkov vsrkava zemeljska atmosfera in jih le malo pride do zaslonov tudi najbolj občutljivih teleskopov.

V mestih je promet že nemogoč, kako si pomagati?

Prvo elektronsko cesto bodo imeli v Detroitu

Nekatere drzne rešitve, ki ne prepričajo - Mnenje izvedencev
Bo človek zmogel vse to? - Lažja in bolj gotova rešitev obstaja

Za avtomobilsko industrijo bi mogli reči, da se je v dveh desetletjih po zadnji vojni razvila ali bolje razbohotila z neverjetno naglico. Danes imamo v Evropi države, kjer pride po eno vozilo na pet, celo na štiri prebivalce. V ZDA pa pridejo na posamezno vozilo komaj trije prebivalci. In vse kaže, da se bo gostota motorizacije še povečala, pa čeprav v velikih mestih število avtomobilov že duši promet in mestno življenje in si občinske uprave belijo glave, kako bi uredile promet, da bi vsaj kolikor toliko stekel.

Če je danes tako, kako bo jutri?

Pred nedavnim je predsednik ZDA Nixon poudaril, da avtomobilskemu prometu grozi paraliza in je pozval odgovorne, da naj se ne zadovoljujejo le s proizvodnjo in prodajo motornih vozil, pač pa da se morajo lotiti vprašanja, kako bo jutri pri še večjem in gostejšem prometu možno voziti po mestih, kako bo možno z «avtomobilom ob avtomobilu». Kaže, da je nekdo mislil na to že prej, kajti predlog, ki ga je prineslo podjetje Ford, vzbuja pozornost ne samo v New Yorku, pač pa tudi drugod po svetu.

V svojem biroju blizu Detroita je direktor raziskovalne službe podjetja Ford obrazložil načrt, ki so ga pripravili pri Fordu. Rešitev je v elektronski avtomobilski cesti z enim samim pasom, ki pa ne obstaja več le v fantaziji, pač pa je že realizirana. Del te ceste so napravili za preizkušnjo na tehnološkem inštitutu v Massachusettsu. Gre za dvojni sistem vožnje in sicer prvi sistem predvideva dostop na zbirno mesto, kjer vozilo prevzame v «oskrbo» elektronski sistem, ki osvobodi vozača vsake naloge. To je nekaj takšnega, kot v primeru, ko se smučar pritrdi na vlečnico.

Serijsko vozilo vrste «Mustang» so opremili na obeh straneh z mehanično ročico, ki ostaja skrita, dokler vozač vozi na klasičen način. Ko pa privozi na elektronsko cesto, šofer pritisne na gumb in mehanična ročica se razpotegne iz karoserije in priključi ob stransko tračnico za upravljanje, ob tračnico, ki teče vzdolž ceste. Ta tračnica je povezana s centralnim elektronskim računalnikom in prenaša vozilu vsa «navodila»: brzino, zaviranje, smer itd.

V začetku te ceste vozač označi na majhni plošči točko, kamor hoče priti. Elektronski računalnik določi za to najprimernejšo pot. Pri tem računalnik izbira tudi razmere na cestah, torej pazi, katere ceste so bolj ali manj zasedene ali morda celo zaprte. Ni torej nujno, da računalnik izbere najkrajšo pot. Ko vozilo prispe na konec te ceste, računalnik «ukaže» ročici, da se umakne zopet v karoserijo in šofer vzame spet volan v roke. Vse to se vrši kot v kakem filmu fantastične znanosti.

Razdaljo med vozili določa računski stroj, ki vozilom, ki prihajajo s strani, omogoča tudi, da se vključijo v promet na glavni cesti, v kolono. Z nekaj desetimi centimetrov razdalje in s stalno brzino 110 do 120 km na uro more en pas take ceste absorbirati na uro do 20.000 avtomobilov, kolikor jih more v dovolj varnih razmerah absorbirati šestpasovna normalna avtomobilska cesta.

Direktor Fordovega raziskovalnega inštituta meni, da bi mogli po takšnih avtomatiziranih cestah voziti tudi avtobusi, ki bi jih vodili z računalnikom in ki bi kljub vsem tem zapletljajem, ki so povezani s takšnim prometom, mogli «pobirati» ob cesti potnike, kot to počne danes. V načrtu imajo tudi instaliranje drugačnih vozil, nekakšnih ploščadi, ki bi služile za prevoz blaga. V tem primeru bi imeli opravka z nekakšnimi nizkimi tovornjaki, ki bi neprestano krožili po teh cestah in bi zainteresirani nanje nakladali ali z njih razkladali bremena, tovore, pošiljke. V pripravljalnem obdobju bi mogle te ploščadi» prevažati tudi vozila, ki še niso bila opremljena za avtomatično vožnjo po elektronskih cestah.

Čeprav se že to zdi fantastično, direktor Fordovega inštituta meni, da bi bilo najbolj idealno, če bi takšne ceste vodile vse do parkirnih mest v raznih velikih mestnih središčih, tako da bi šoferju ne bilo treba [illegible] to, da bi določeno pot od elektronske ceste do parkirnega prostora opravil sam. Sicer pa je direktor rekel še tole: «Upamo, da bomo prvi trakt takšne ceste izdelali v Detroitu že čez tri leta.»

Po njegovem je glavna prednost tega sistema v tem, da se takšne ceste dajo urediti na že obstoječih cestah in ulicah in to enostavno s tem, da te ceste «opremimo» s tračnicami in vsem ostalim. Na novih cestah in nadvozih pa ne bo nobenih težav, ker bodo nove nadvoze že pri gradnji opremljali z novimi napravami.

Ko smo tako prikazali, kaj misli direktor znanstvenega inštituta Fordovega velikana, bomo dodali, da tudi pri največjem avtomobilskem podjetju na svetu, pri podjetju General Motors proučujejo sisteme za avtomatiziran promet ali za avtomatizirano vozilo.

Ali so takšne rešitve realne?

Grški urbanist Konstantin Doxiadis, ki se trenutno v Detroitu ukvarja prav z vprašanjem mestnega prometa, je prepričan, da je to možno. «Na osnovi študij, realiziranih v ZDA, Franciji, Zahodni Nemčiji in na Japonskem — je rekel — predvidevamo, da bomo prvi kombinirani sistem imeli leta 1985. Tedaj bo promet približno takšen: od svojega doma boste odhajali z majcenim električnim vozilom, s katerim se boste pripeljali do avtomatizirane ceste. Ta pa bo poskrbela, da boste prišli na svoj cilj kar se da naglo. Okoli leta 2000 bo v Detroitu že polovica ulic urejenih v tem smislu, okoli leta 2025 pa bodo vse ceste in ulice v Detroitu avtomatizirane.»

Opreznejši so drugi strokovnjaki, ki menijo, da pred koncem stoletja še ne bo avtomatiziranih cest. Po njihovem so stroški za to preveliki, da bi jih zmogli.. Zato iščejo rešitev drugje. Inženir George Maller, ki dela pri Fordu, predlaga bolj enostavno rešitev — avtomatski program vožnje. Po tem načrtu je šofer po telefonu v zvezi z osrednjim računskim strojem, ki mu daje najboljše zveze s ciljem. Če bi se 40 odst. avtomobilistov naročilo na ta sistem, bi se trajanje vožnje skrčilo za 25 odst.

Kar se pa tiče predsednika Nixona, kaže, da je on bolj za klasično rešitev, ki je tudi pogumnejša, če upoštevamo, da bo v ZDA kmalu 100 milijonov avtomobilov. V kongresu je nedavno zahteval 10 milijard dolarjev za izboljšanje javnega prometa in pri tem rekel: «Vse do tedaj, dokler iz javnega transporta ne ustvarimo privlačnega prometnega sredstva, ne bomo mogli zgraditi dovolj naglih cest, da bi ne prišlo do gneče.»

In v tem je spor v motoriziranem svetu, spor med «svobodno» vožnjo v svojem vozilu in med «vezano vožnjo» v vozilih javne prometne službe. Če bi javna prometna sredstva bila resnično boljša, bi marsikdo pustil svoje vozilo doma in v mestih uporabljal vozila mestnih prometnih služb. V tem primeru bi mestne ulice ne bile tako zagatene z vozili in bi se promet mnogo laže razvijal. Seveda pa to ni odvisno le od mestnih oblasti, pač pa tudi od posameznikov, rekli bi od značaja ljudi, da ne stopimo še na področje miselnosti sodobnega človeka, miselnosti, ki mu jo je vsilila potrošniška družba, ki mu zagotavlja vozilo, ki mu ga celo vsiljuje, ki pa hkrati ne pazi na to, ali mu bo vozilo koristilo ali ne.

NOVOSTI NA KNJIŽNI POLICI

B. DIMITROVA: «Odklon srca»

Motiv srečanja moškega in ženske, ki sta se nekoč ljubila in razšla, pa se čez vrsto let ponovno srečata po naključju, ni nov. V raznih variantah in v okviru raznih motivov so to temo obdelali različni pisatelji sveta. Zdaj imamo ta motiv obdelan v romanu bolgarske pisateljice Blage Dimitrove, katere roman ODKLON SRCA je v prevodu Katje Špur izdala Pomurska založba.

Nič bistveno novega nam ta roman ne pove, niti po svoji idejni niti po estetski plati. Tudi oblikovno ne prinaša ničesar novega. Je pa dovolj prikupno napisano delo, ki hvaležno temo znova obravnava nekoliko drugače in ki v dobolj zanimivi zgodbi s standardno ljubezensko zgodbo pritegne vsakega povprečnega bralca. Če bi zapisali, da ta bolgarski roman iz sodobne literature ne bo nikogar pretresel niti vznemiril, da pa ga bodo vendarle radi brali tudi številni slovenski bralci, smo s tem povedali isto, kot če bi ga označili s kratko besedo standardne ocene: povprečnost.

Blaga Dimitrova je sicer bolgarska pesnica, ki je uspešno prešla na prozo in izdala dva romana. ODKLON SRCA je njen drugi prozni tekst, po pojasnilu založbe, enako pozornost vzbujajoč kot prvi. Z njima se je mlada pisateljica povzpela v vrh sodobne bolgarske književnosti, njena teksta pa so tudi že prevedli v tuje jezike. Pisateljica v romanu obravnava standardno temo, temo ljubezni. In temo ponovnega srečanja dveh nekoč ljubečih se ljudi. To sta arheologinja Neda in ekonomist Bojan, ki sta se seznanila in vzljubila kot študenta na sofijski univerzi, potem pa sta se brez pravega razloga razšla. Zdaj se po naključju srečata na poti proti domu, kamor nosi ona izkopano rimsko amforo, on pa hiti na letališče, da se odpelje z letalom na neko konferenco na Dunaju. Ob srečanju in vožnji z avtomobilom obujata in podoživljata spomine na čas pred sedemnajstimi leti, ko sta se ljubila, zdaj pa imata vsak svojo družino, vsak svoj poklic in svojo življenjsko pot. Seveda ne obujata samo spomine na pretekli čas. Ob njunem naključnem srečanju se spomini obude tako močno, da se postavlja vprašanje, ali naj se njuno srečanje konča s slovesom ali pa naj predstavlja začetek novih odnosov. Vsak zase premlevata to vprašanje, potem pa se na letališču razideta tako kot sta se srečala. Brez besed, brez slovesa izgine Neda iz Bojanovega življenja.

Pisateljica prepleta v svoji pripovedi sodobnost in preteklost ter oživlja mladostno ljubezen obeh zrelih ljudi, ki sta se sedaj le po naključju srečala, ki pa sta se nekoč močno ljubila. Opisi študentske ljubezni se torej prepletajo z opisi njunega sedanjega srečanja in nekajurne skupne vožnje domov. Razen tega nam pisateljica naniza nekaj opisov okolja in časa, sodobne bolgarske stvarnosti ter nekaj mišljenja in čustvovanja sodobnih bolgarskih intelektualcev. Kakih globljih vprašanj se ne dotika, niti jih ne rešuje, poglavitna tema je vendar spomin na nekdanjo ljubezen in rahel zaplet okrog ponovnega srečanja. V tem pa nam tudi kaj bistveno novega ne pove.

Neproblematičen tekst, ne predolg ne zapleten, pa vendar dovolj prikupen, napisan v neobičajni posredni obliki, torej kaj bistveno slovenske prevodne literature ne bo obogatil. Daje nam pa vpogled v sodobno bolgarsko literarno tvornost, ki se s tem tekstom očitno izogiblje vsakršne sodobne problematike današnjega resničnega življenja.

M. KUNDERA: «Šala»

Milan Kundera spada med mlade sodobne češke pisatelje, menda med najvidnejše predstavnike povojne generacije. Uveljavil se je kot pesnik, potem kot esejist in dramatik, zdaj piše prozo. Roman ŠALA je njegov prvi tekst v prozi. Državna založba Slovenije je v prevodu Zdenke Jermanove ta roman sodobne češke literature izdala v slovenskem prevodu ter ga bralcem posredovala v zbirki Moderni roman. Gre za zanimiv tekst, ki sicer morda ne sodi med največje stvaritve, saj je daleč od vrhunske proze. Tudi kakih posebnih problemov ne rešuje, temveč samo pripoveduje. Je pa močno kritičen do sodobne češke stvarnosti. Zato je ta roman, kot vse delo Kundere, naletel na naklonjenost bralcev in na odklon uradne kritike.

Roman Šala pripoveduje o življenju in usodah mladih čeških intelektualcev. V ospredju pripovedi je Ludvik Jahn, ki so ga zaradi nepomembne šale v dopisu mlademu dekletu izključili iz partije in z univerze. V vojaškem kazenskem bataljonu je moral odslužiti daljši rok, nato se je moral zavezati za delo v rudniku. Šele po dolgi vrsti let so mu dovolili nadaljevati študij, ki ga je dokončal in se zaposlil v nekem inštitutu.

Ta Ludvik Jahn se zdaj po tolikih letih vrne v domače mesto in doživi tu novo srečanje z dvema ženskama, s preprosto delavko Lucijo, ki jo je videl in srečal kot vojak, pa z novinarko Heleno, ženo svojega kolege z univerze Pavla, ki je pripomogel k Ludvikovi izključitvi. Pri tem se pisateljeva pripoved vrača predvsem nazaj. V prvi osebi pripovedujejo glavni protagonisti romana svoja doživetja, ta pa pisatelj prepleta z doživetji iz sodobnosti.

Tako se pred bralcem zvrsti nekaj človeških likov in njihovih usod, obenem pa nam roman daje podobo češke stvarnosti zadnjih desetih let. Prav v tej podobi češke stvarnosti, do katere je seveda pisateljevo pero močno kritično, je tisto, kar daje temu nepreobširnemu tekstu pravo vrednost. Pravzaprav pisatelju niti ne gre za ljudi, za njihove osebne probleme, temveč mu je poglaviten namen, prikazati usode ljudi v razmerah in pogojih časa. Zato roman tudi nima tiste klasične zgradbe, ki je zanj tako značilna, temveč je pravzaprav sestavljen iz več vzporednih zgodb o ljudeh.

Čeprav se usode teh ljudi deloma tudi prepletajo, pa vendar med njimi niti ne pride do kakih usodnih konfliktov, ki bi ustvarjali zaplete in zgodbo samo. Pisatelj o ljudeh pravzaprav zgolj pripoveduje, zgodbe vseh so si bolj ali manj enakovredne, čeprav pripoved o usodi glavnega junaka Ludvika Jahna vendarle stoji v ospredju. Tako je Šala bolj nekaka kronika kot roman, na drugi strani pa spet predvsem podoba časa in razmer. Prav zaradi kritičnega odnosa do stvarnosti je roman Kundere vzbudil pozornost v tujini in je bil tudi preveden v več jezikov. Vsekakor je branja vreden, čeprav nam posreduje v literarni obliki samo to, kar o sodobni češki stvarnosti že vemo iz drugih virov.

Sl. Ru.

Ameriški sociolog Paul Sweezy velja za naprednega tudi v svojih izvirnih filozofskih nazorih. Toda odklanjanje slehernih idej je nevarno.

PREJELI SMO

Revue de la politique internationale. XX. letnik, štev. 467. Izdaja Zveza novinarjev Jugoslavije, Beograd.

RADIO TELEVIZIJA

SOBOTA, 4. OKTOBRA 1969

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 11.35 Slov. narodne; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 T. Penko: Gozdni sadeži; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba z vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.05 Valčki; 16.35 Otrokov pravljični svet; 17.20 Program za mladino; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Ženski vokalni kvartet; 19.10 Družinski obzornik; 20.00 Šport; 20.50 Bednarik: «Trtica rodila je»; 21.30 Vabilo na ples.

TRST

12.05 Plošče; 12.25 Tretja stran; 14.00 Med prijatelji glasbe; 14.40 Literarna oddaja.

KOPER

6.30, 7.30, 12.30, 14.30, 16.00, 19.15 Poročila; 6.40 Jutranja glasba; 7.40 Vesela glasba; 8.00 Popevke; 8.30 Operetna glasba; 9.45 Juke box; 10.30 Prijeten glasbeni spored; 10.45 Popularni pevci; 11.00 Znane pesmi; 11.30 Današnji pevci; 11.45 Glasba in pesem; 12.00 in 12.45 Glasba po željah; 14.05 Ritmi; 15.30 Od Soče do Drave; 16.00 Primorska in njeni ljudje; 17.00 Izbrali ste; 17.30 Srečanje; 18.00 in 19.30 Prenos RL; 19.00 Poje W. Picket; 22.10 in 22.35 Plesna glasba.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila; 8.30 Jutranje pesmi; 9.06 Glasba in podoba; 9.30 Filmske novosti; 10.05 Ura glasbe; 11.45 Nabožna oddaja; 13.15 Radijske kronike; 14.40 Nove pesmi; 16.00 Spored za najmlajše; 16.30 Izvor vretenčarjev; 17.40 Radijska prireditba; 18.00 Veliki variete; 19.30 Luna park; 20.15 Plošče in skeči; 22.00 Literarna oddaja; 22.20 Sodobni ital. skladatelji.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 14.30, 19.30 Poročila; 8.40 Orkester; 9.40 in 11.35 Telefonski pogovori; 10.40 Glasbeni variete; 13.00 Prigoda; 13.35 Program z Ornello Vanoni; 14.05 Juke box; 15.18 Koncert; 16.00 Glasbeno potovanje; 17.10 Srečanje Rim-London; 17.40 Plošče za najmlajše; 20.00 Glasbeno-govorni spored; 21.00 Canzonissima; 23.00 Kronike z Juga.

III. PROGRAM

10.00 Koncert za začetek; 12.15 Baletna glasba; 13.00 De Falla in Rodriguez; 14.30 Bachmann-Henze: «Mali lord» (komična opera); 17.20 Viottijev koncert; 18.30 Lahka glasba; 18.45 Gledališče in kino; 19.15 Beethovnova sonata opus 47; 19.55 Simf. koncert; 22.30 Radijski oder.

FILODIFUZIJA

8.00 Debussy in Šostakovič; 8.45 Haydnovi simf. 52 in 97; 9.30 Od gotike do baroka; 10.35 Beethovnove in Chopinove variacije; 12.50 Blochov kvintet za dve violini in violo; 13.30 Bucchijev «Kontrabas»; 14.25 Dvorakov Kvartet štev. 6.

SLOVENIJA

6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 19.30 Poročila; 6.50 Danes za vas; 7.25 Telesna vzgoja; 7.45 Inform. oddaja; 8.08 Glasbena matineja; 9.05 Radijska šola: Vse o jabolku; 9.35 Čez travnike zelene; 9.50 «Naš avtostop»; 10.15 Pri vas doma; 12.10 Romantične melodije; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Domači napevi; 13.30 Priporočajo vam...; 14.05 Glasbena pravljica; 14.25 Melodije Pariza, Madrida in Rima; 15.40 Basist Danilo Merlak; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Gremo v kino; 17.35 Zbor Donskih kozakov; 18.15 «Top-pops 11»; 18.50 S knjižnega trga; 19.15 Trio Vitala Ahačiča; 20.00 Sobotni večer; 20.30 Dr. W. Gerteis: «Človek na stopnicah»; 22.15 Oddaja za izseljence; 23.05 S pesmijo v novi teden.

ITAL. TELEVIZIJA

11.30 Nabožna oddaja; 12.30 Angleščina; 13.00 Komični filmi; 13.30 Dnevnik; 15.30 Športno popoldne; 17.00 Spored za najmlajše; 17.30 Dnevnik in izžrebanje loterije; 17.45 Program za mladino; 18.45 Vodne poti; 19.35 Nabožna oddaja; 19.50 Šport in kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Canzonissima; 23.00 Dnevnik.

II. KANAL

18.00 Evropsko prvenstvo v košarki; 21.00 Dnevnik; 21.15 M. D'Arienzo-L. Ricci: «Piedigrotta».

JUG. TELEVIZIJA

20.00, 23.00 Poročila; 9.35 TV v šoli; 17.55 Po domače; 18.15 Disneyev svet; 19.15 S kamero po Romuniji; 19.40 Za boljši jezik; 19.45 Cikcak; 20.35 Glasbena oddaja; 21.35 Rezervirano za smeh; 21.50 Inšpektor Maigret — film.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Nasveti sorodnika, bi vam pri delu utegnili koristiti. Popustljivost je najboljše orožje proti ljubosumnosti.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Če se boste oprli na svojo domišljijo, si boste zagotovili dobre rezultate. Udeležili se boste prijetne zabave.

DVOJČKA (od 21.5. do 21.6.) Zagotovili si boste gmotne koristi, toda pazite, da vam ne bo kdo to zavidal. Ne spuščajte se v pustolovščine.

RAK (od 22.6. do 22.7.) V rokah imate vse karte, uporabite jih pravočasno. Ne govorite o svojih težkočah.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Odlično vam bo uspelo uresničiti neko zamisel. Nenadoma bo prišlo v družini do spora.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Manjša napetost v delovnem kolektivu. Sreča bo na vaši strani. Ugodni pogoji za dosego nekega smotra.

TEHTNICA (od 23.9. do 22.10.) Bodite previdni glede obveznosti. Skušajte uskladiti srce in razum.

ŠKORPIJON (od 23.10. do 21.11.) Skrbno proučite ugodno ponudbo. Sleherno odločitev sprejmite z odločnostjo.

STRELEC (od 22.11. do 20.12.) Dosledno izpolnite sklepe, ki ste jih sprejeli skupno s sodelavci. Veliko veselje v družini.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Skušajte si zagotoviti podporo od strani vplivnih oseb. Izpolnite željo drage osebe.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Ne prepletajte svojega dela s čustvenimi elementi. Bodite bolj previdni v izjavah.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Ustvarili si boste ugodne možnosti za vaše delo. Zagotovljeno družinsko blagostanje.

ANKETA LJUBLJANSKE REVIJE «SODOBNOST»

Usoda slovenske narodne skupnosti v Italiji - Nekatera pereča vozlišča

Dr. Lojze Berce

odgovorni urednik tednika «GOSPODARSTVO», Trst.

1. Gotovo je jezik poglavitna oznaka narodnostne pripadnosti državljanov. Seveda ne mislim pri tem samo na zunanje znamenje, ki naj pomaga statistiku pravilno razporediti državljane po narodnosti. Jezik ni samo instrument človekovega izražanja, temveč tudi odsev temperamenta in duševnosti posameznika. Ljudje, ki opuščajo svoj materin jezik v občevanju, pa naj sami najdejo tisoče izgovorov za to, tako na pr., da govorijo po «tržaško», se od svojega naroda naglo oddaljujejo. Koliko je Tržačanov, ki se na poti v Ljubljano z avtobusom šele na meji v pogovoru s carinikom izdajo, da so Slovenci, misleč, da pojde tako vse bolj gladko, a se na poti domov povrnejo k svoji «tržaščini», in to takoj, ko zopet stopijo v tržaški avtobus v Ljubljani. Čim bolj od daleč se je kdo priselil v Trst, toliko prej se odpove svojemu jeziku, kakor bi se hotel čim hitreje otresti manjvrednosti in prilagoditi novemu okolju. Res, avtohtoni živelj je odpornejši.

Najbolj učinkovit asimilator je tovarna. Delavec, ki se iz tovarne ne vrača v slovensko naselje, se kmalu odtuji ter ga pred asimilacijo ne reši nobena ideologija. Nimamo delavstva, ki bi se bilo lahko strokovno izobrazilo v slovenskem jeziku. Reforma nižje srednje šole — uvedba enotnega tipa — nam je pred davnimi leti odnesla industrijsko-obrtne strokovne šole, ki nam jih je zagotovila londonska spomenica iz leta 1954. Italijanski večerni tečaji, ki jih vzdržujejo na pol državne družbe in druge ustanove, pa se ne omejujejo zgolj na strokovni pouk, temveč tudi uvajajo tečajnike v splošno italijansko kulturo. Neprimerno bolj odporen je kmet na svoji zemlji, ki dela in živi v domačem okolju ter je gospodarsko manj odvisen. Na Tržaškem imamo samo še okrog 900 kmečkih družin, ki živijo samo od obdelovanja zemlje, a tisočim je kmetijstvo poklic ali jim daje postranski zaslužek. Povsem slovenska so še naselja v mejnem pasu, medtem ko se prebivalstvo devinsko-nabrežinske občine po narodnosti deli na polovico, a na Opčine se je po vojni doselilo k 2500 domačim prebivalcem čez 4500 Istranov.

Industrializacija, ki odjeda našo kmečko posest in razbija strnjenost naših naselij, je za narodnostni obstoj po vsem tem pogubna. Za preživljanje ni našemu ljudstvu niti potrebna, ker mu v ta namen zadostujejo že obstoječe industrije, obrt in kmetijstvo; poleg tega industrializacija tudi pospešuje doseljevanje tujega delavstva, ki mu navadno dajejo prednost.

Novih površin zemlje ne zahteva samo tovarna, temveč tudi graditev infrastruktur (prometnih zvez, kanalizacije itd.), ki so industrijskim podjetjem nujno potrebne. Kazalo je, da se je Krščanska demokracija (kot vladna stranka) odločila, da zavaruje Kras pred industrijo. Na njeno stran so se v tem pogledu postavile tudi razne ustanove, kakor na pr. ustanove za spominsko varstvo in vrsta uglednih poznavalcev in prijateljev Krasa; pa tudi občinski regulacijski načrti so bili doslej narejeni v tem smislu. Deželna uprava hoče obnoviti kmetijstvo na Krasu in mu zagotoviti za to potrebne površine. Toda prav novejšega datuma je nasproten predlog tržaške trgovinske zbornice (ki je hkrati zbornica za industrijo in kmetijstvo), da je treba Kras odpreti industriji. Seveda prihaja v poštev samo italijanska industrija, ker nimamo Slovenci v tej gospodarski panogi ne tradicije ne dovolj kapitala, čeprav je strokovni naraščaj z visokošolsko izobrazbo že precej številen. Doslej se je vselej dogajalo (s prav redkimi izjemami), da so se naši ljudje ob prehodu iz obrti v industrijo poitalijančili. Računati je pri tem treba silno konkurenco velekapitala iz notranjosti Italije, pred katero je klonilo že toliko domačih tržaških podjetij.

Graditev samih rezervoarjev za naftovod Trst-Ingolstadt in tovarne Fiat-Grandi Motori v Boljuncu je dolinski občini odnesla 900 tisoč in 700.000 kvadratnih metrov rodovitne zemlje ter estetsko pokvarila enega izmed najlepših predelov tik za mestom. Računati je treba z dotokom delavstva v glavnem od drugod. Že so napovedali prihod okrog 300 strokovnih delavcev in tehnikov iz Turina, središča Fiatovega koncerna.

Slovenci so tudi zavoljo svojega «tranzitnega» položaja izpostavljeni veliki nevarnosti. Naša zemljiška posest obdaja Trst kot ozek obroč, skozi katerega vodijo iz zaledja vse prometne žile (ceste in železnice) v mednarodno trgovinsko in pomorsko središče ter tako sekajo narodni organizem. Ob dovodni prometni žili iz notranjosti Italije (od stare avstrijsko - italijanske meje) se asimilacijski pas naglo širi proti Trstu skozi devinsko - nabrežinsko občino ter ima že močno oporo v «istrskih naseljih» — v Štivanu, Sv. Križu in na Proseku. Asimilaciji je torej najbolj izpostavljen prav ta, s Slovenci naseljeni predel, ki je stoletja ločil «tržaško italijanstvo» od italijanskega etničnega telesa, a hkrati še danes veže tržaške in goriške Slovence. Prav ta ozemeljski pas od Štivana do Trsta pa je s turističnega vidika najbolj zanimiv.

Asimilacija ima seveda močno zaslombo v javnih uradih, kjer še ni duha ne sluha o dvojezičnosti; edino v kmetijskem nadzorništvu se naš kmet lahko pogovori s strokovnjakom v svojem jeziku. Poleg slovenskih osnovnih in srednjih šol se kulturni asimilaciji upirajo razvito prosvetno delo in gledališče ter seveda slovenski tisk. Toda obramba proti pronicanju italijanskega duha po radiu — italijansko gledališče prihaja v poštev samo za bogatejše sloje — televiziji, zlasti pa po mikavno pisanih in bogato ilustriranih tednikih — je razmeroma šibka. K utapljanju našega življa v italijanskem morju je gotovo v veliki meri pripomogla uradna in «prostovoljna» (seveda pod fašističnim pritiskom) sprememba slovenskih priimkov. Politične organizacije niso v pravem trenutku — ko je namreč naš živelj pod zavezniško vojaško upravo navdajala antifašistična borbenost — organizirale množične akcije za povrnitev izvirnih priimkov. V svojem napačnem ocenjevanju političnih sil in v preoptimističnih računih glede dokončne ureditve mednarodnega položaja Trsta so se neprožno omejevale na zahtevo, da mora zavezniška vojaška uprava z uradnim odlokom razveljaviti odloke fašističnih oblasti o spremembi priimkov; posameznikom bi v tem primeru namreč ne bilo potrebno zahtevati vrnitve priimka s posebnimi vlogami. Danes slovenske organizacije v Italiji tega problema skoraj ne postavljajo več. Novi rod pa se je že tako vživel v nove razmere, da se niti ne zaveda, da je bil njegovim staršem nasilno udarjen ta zunanji pečat italijanstva, medtem ko se starejši rod v novem ozračju čedalje bolj vdaja oportunizmu in niti ne protestira. Niti ljudje, ki bi se radi uveljavili v javnem (političnem) življenju, ne čutijo toliko ponosa za svoj rod in svoj nepokvarjeni izvor, da bi izkoristili zakon, ki jim omogoča «defašistizacijo» priimka.

Na vsem ozemlju, kjer biva naš živelj, so naši kraji še vedno poimenovani s fašističnimi spakedrankami, kakor na primer San Dorligo della Valle namesto Dolina, San Giuseppe — Ricmanje, Sant'Antonio in Bosco — Boršt, Monrupino — Repentabor, Savogna d'Isonzo — Sovodnje in tako dalje.

Kaj pomenijo mešani zakoni za vsako narodnostno manjšino, še posebno za takšno, ki ima samo toliko prirastka, da še živi, pač ni težko presoditi. Razvoj je šel že tako daleč, da poročenci ne čutijo več meje med svojo in italijansko narodnostno skupnostjo, ki bi preprečevala ali vsaj ovirala sklepanje mešanih zakonov. S krvjo se pogosto zgublja tudi narodna posest, zemljiška in premoženjska sploh. Problem seveda ni samo individualno - čustvene narave, temveč je povezan s splošnimi gospodarsko - socialnimi razmerami. Mešane zakone pospešuje odhajanje na študij ali na delo v notranjost, pa tudi v Jugoslavijo, saj se tako krčijo možnosti sklepanja zakonov med tukajšnjo mladino.

2. Pravni položaj Slovencev je z narodnostnega vidika različen glede na to, ali živijo na Tržaškem ali na Goriškem. Tržaške Slovence ščiti londonska spomenica, ki pri vseh pomanjkljivostih pomeni lep korak naprej pred Goričani, čeprav bi morala tudi te varovati pred raznarodovanjem širše razpolagana demokratična ustava. Po politični orientaciji se Slovenci ločijo v dve skupini: v marksistično, ki je organizirana v vsedržavnih strankah, medtem ko druga vztraja pri tipu izključno slovenskih organizacij. To seveda ovira skladno nastopanje pri obrambi narodnih koristi, čeprav so te skupne ter je prišlo tudi že do nekaterih skupnih nastopov, tako na primer na šolskem področju. Negativno stališče, ki so ga svoj čas zavzemale izrazito katoliške organizacije nasproti socialističnemu režimu v Jugoslaviji, je močno popustilo v zadnjem času, kar se je pokazalo še zlasti

(Nadaljevanje na 6. strani)

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 20.5, najnižja 13.1 ,ob 19. uri 18.3 stop., zračni tlak 1021,4 narašča, vlaga 57 odst., brezvetrje, nebo 1/10 pooblačeno, morje mirno, temperatura morja 21,1 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, SOBOTA, 4. oktobra
FRANČIŠEK
Sonce vzide ob 6.07 in zatone ob 17.40 — Dolžina dneva 11.33 — Luna vzide ob 23.21 in zatone ob 14.54
Jutri, NEDELJA, 5. oktobra
DUNJA

ODLOČEN NASTOP SLOVENSKIH STARŠEV V ROJANU

100 učnih mest na slovenskih šolah ne zadostuje več za potek pouka

V Rojanu zahtevajo eno učno moč več, ker imajo letos en razred več
Odprto pismo mater javnosti, Odboru za slovensko šolo in strankam
Izjava Odbora za slovensko šolstvo

Na osnovni šoli v Rojanu včeraj ni bilo pouka. Matere niso pripeljale otrok v šolo, pač pa so prišle same, kot v četrtek, da protestirajo proti združitvi razredov in zahtevajo še eno učno moč. Nastopile so odločno in poudarile, da ne bodo prenehale, dokler vprašanje ne bo ugodno rešeno. Po daljši in živahni diskusiji z didaktičnim ravnateljem Sinigojem so pristale na začasno kompromisno rešitev, da bodo učenci I. razreda imeli samostojen pouk, skupen pouk pa učenci 2. in 4. ter 3. in 5. razreda. To je začasna rešitev.

Po skupnem dogovoru so sestavile odprto pismo s pozivom vsem slovenskim staršem, slovenski javnosti, Odboru za slovensko šolo in strankam. Pismo, ki so ga podpisale vse matere se glasi:

«Starši otrok slovenske osnovne šole v Rojanu ob začetku novega šolskega leta ugotavljamo, da so se letos razmere na naši šoli poslabšale zaradi nezadostnega števila učnih moči. Ostalo je namreč pri istem številu nameščenih učnih moči, kakor v preteklem šolskem letu, čeprav je letos en razred več. Po sklepu pristojnih šolskih oblasti bi štirje razredi imeli skupen pouk v dveh oddelkih. Tak skupen pouk, tudi ob večjih naporih in požrtvovalnosti vzgojiteljev, ne more biti kvaliteten. Mi vztrajamo pri svoji zahtevi, da se na našo šolo pošlje vsaj še ena učna moč.

Kakor vemo, so taki primeri tudi v nekaterih drugih slovenskih osnovnih šolah na Tržaškem in se ponavljajo na začetku vsakega šolskega leta. Zato pozivamo vse starše, ki imajo svoje otroke na slovenskih šolah, vso slovensko javnost, Odbor za slovensko šolo, ustanove in organizacije, izvoljene predstavnike ter stranke, ki se zavzemajo za uresničenje pravic slovenske narodne skupnosti, da se zavzamejo na hitro in popolno rešitev vprašanja števila učnih moči na slovenskih osnovnih šolah. Do sedaj določeno število 100 učnih mest nikakor ne zadostuje in vsakokratni premiki v okviru tega števila povzročajo težave zdaj na tej, zdaj na drugi šoli, vprašanje pa ni bilo še rešeno, kljub vsem dosedanjim protestom prizadetih staršev pri krajevnih šolskih oblasteh.

Zato mora v najkrajšem času pristojna oblast v Rimu določiti dodatno število učnih mest, ki bi zadoščalo za normalni pouk». Sledijo podpisi.

V gornjem pismu je vsebina diskusije na razgovoru, katerega se je, na vabilo mater, udeležil tudi načelnik komisije za šolstvo pri Slovenski kulturno-gospodarski zvezi Edvin Švab, ki je poročal o svojem predvčerajšnjem posegu pri šolskem skrbniku. Didaktični ravnatelj je dejal, da razume zahteve mater in se zaveda težav pouka v združenih razredih, da pa ne more ničesar ukreniti, razen razporeditve razredov. Matere so izrazile svoje nezadovoljstvo, ker ni bil prisoten tudi šolski nadzornik. (Nato smo izvedeli, da ni prišel, ker ni bil obveščen in povabljen). Med diskusijo so matere poudarile, da bi se morale razne ustanove in stranke bolj živo zanimati za rešitev tega problema, ki se ponavlja vsako leto. Glede delegacije, ki naj bi šla k šolskemu skrbniku, so rekle, da že vedo za odgovor in da ne bi nič pomagalo, niso pa popolnoma zavrgle to zamisel. O tem bodo še odločale po dogovoru s starši, ki imajo otroke na drugih šolah. Poudarile so, da je potreben takojšnji in učinkoviti nastop Odbora za slovensko šolo, izvoljenih predstavnikov, organizacij in strank, sicer ne bo zadeva nikdar rešena. Pri tem pa so še pripomnile, naj bi naša narodna skupnost sama poskrbela za potrebne učne moči, če bi rešitev zadeve oviralo finančno vprašanje. Slovenske matere v Rojanu se zavedajo važnosti in obsega tega problema, zato odločno nastopajo ter zaslužijo vse priznanje. Zdaj je potrebna učinkovita akcija ljudi, ustanov, organizacij in strank, ki so za to poklicani.

Odbor za slovensko šolo je včeraj objavil naslednjo izjavo:

Odbor za slovensko šolo se je sestal v petek, 3. oktobra, in preučil stanje na slovenskih osnovnih šolah. Odbor je ugotovil, da se je tudi letos zgodila krivica na nekaterih osnovnih šolah, kjer so ukinili nekatera učiteljska mesta in združili razrede. Odbor za slovensko šolo bo še dalje podpiral prizadevanja staršev in zahteval, da se vsaki šoli dodeli potrebno število učiteljev. Odbor podpira tudi poziv rojanskih staršev slovenski javnosti.»

Komunistični senator Paolo Sema in poslanec Albin Škerk pa sta poslala ministru za šolstvo pismeno vprašanje, v katerem ga sprašujeta, ali ve za ukrep tržaškega šolskega skrbnika glede krčenja števila učnih moči na slovenski osnovni šoli v Barkovljah in v Ul. sv. Frančiška. Senator Sema in poslanec Škerk pripominjata, da tak ukrep povzroča težave otrokom, in sprašujeta ministra, ali bo takoj posredoval, da se prekliče ukrep, ki ni upravičen in ki je ponovni izraz diskriminacije na škodo slovenski šoli in slovenski narodni skupnosti v Italiji.

Sporočilo slovenske komisije pri PSI

«Slovenska komisija pri socialistični stranki PSI ugotavlja, da tudi ob začetku letošnjega šolskega leta razmere na slovenskih šolah niso zadovoljive. Na osnovnih šolah s slovenskim učnim jezikom, kljub povečanemu številu vpisanih učencev, število nameščenih učnih moči ne ustreza potrebam.

Slovenska komisija pri socialistični stranki PSI si bo prizadevala, da bo pristojna oblast uredila vse potrebno, da se tako nevzdržno stanje zadovoljivo reši. V ta namen bo slovenska komisija angažirala pristojne vodstvene organe stranke tako v lokalnem, kakor tudi v vsedržavnem merilu.

Slovenska komisija pri socialistični stranki nadalje izreka vso svojo podporo upravičenim zahtevam staršev šoloobveznih otrok v Rojanu.»

Ministrsvo za turizem in predstave je v teh dneh objavilo pravilnik za podpore opernim, koncertnim, zborovskim, baletnim, eksperimentalnim in godbenim prireditvam. Zanteresirani si lahko ogledajo okrožnico na uradu za tisk in informacije — urad za predstave vladnega komisariata v Ul. del Pesce 4, telefon 24011.

V RIMU IN TRSTU

Sindikati gradbenih delavcev preučujejo nastali položaj

Dvodnevna stavka delavcev in uradnikov v opekarni pri Orehu

Tedenska sindikalna kronika se zaključuje z dvodnevno stavko delavcev v opekarni pri Orehu. Delavci so zapustili svoja delovna mesta in se zbrali pred vhodom v opekarno včeraj zjutraj, ko bi morala nastopiti prva izmena pri pečeh za glinaste izdelke. Delavcev in uradnikov, ki so se stoodstotno udeležili stavkovnega gibanja, je kakih 60. Podjetje je moralo zapreti svoje obrate in je popolnoma paralizirano.

Delavci in uradniki iz opekarne, ki se zavzemajo, v okviru splošnega načrta delavskih borb, za boljše pogoje in določila nove delovne pogodbe, so ostali pred vhodom v tovarno skoraj do poldne, ko so se razšli. Na delo se bodo vrnili šele v ponedeljek, s prvo jutranjo izmeno.

S tem se je zaključila prva etapa boja delavcev in uradnikov gradbene stroke, cementarjev in delavcev iz opekarn. Nadaljnji potek stavkovnih akcij pa bodo določile tri enotne sindikalne organizacije gradbenih delavcev, FILLEA (CGIL), FILCA (CISL) in FENEAL (UIL, v Trstu CCdL), ki so se sestale danes popoldne v Rimu in preučile trenutni položaj v odnosih med delavskimi organizacijami in organizacijami delodajalcev.

V preteklih tednih je prišlo do nekaj srečanj med predstavništvom gradbenih delavcev in delodajalskih organizacij na vsedržavni ravni. Imenovani sta bili dve komisiji, katerih namen je bil preučiti možnost za čimprejšnjo sklenitev dogovora. Predstavniki obeh strani bi se morali najprej sporazumeti o vprašanjih, ki se dajo rešiti brez daljših pogajanj, nakar bi na plenarnih sejah določili osnovne smernice nove delovne pogodbe. Komisijam je bilo naročeno, naj preverijo v prvi vrsti «politično» voljo obeh strani za čimprejšnjo sklenitev dogovora. Kazno pa je postalo že po nekaj tednih, da je namen delodajalcev zavlačevati s sklepom pogodbe. Najprej so njihovi predstavniki postavili nekaj zahtev v zvezi z delovnim urnikom, ker se jim je zahteva sindikalnih organizacij po priznanju petdnevnega in 40-urnega delovnega tedna zdela pretirana. Toda to ni bilo bistveno. Do pravega spora in prekinitve pogajanj je prišlo, ko so predstavniki sindikalnih organizacij predložili svojo «listino zahtev» in orisali pri tem predvsem družbeno gospodarske spremembe, ki bi jih sprejem posameznih točk vnesel v položaj gradbenih delavcev.

Delodajalci so glede mezdnih in drugih zahtev zahtevali od sindikalnih organizacij, naj sestavijo ali vsaj omogočijo izdelavo približnega obračuna, iz katerega naj bi izhajalo, v kakšnem razmerju bodo mezdni poviški in druge olajšave, obremenili stroškovnik gradbenih podjetij. Sindikalisti so na to zahtevo odgovorili, da gre v bistvu za vprašanje delodajalcev samih, njihovega vpliva na vladne organe in druge, če so danes stroški za gradnjo stanovanj visoki. Pri tem pa imajo delavske zahteve zelo majhno težo, vsekakor neopazno v primerjavi z bremenom, ki izhaja iz špekulacij na zazidljiva zemljišča.

Po teh predhodnih razgovorih so se pogajanja prekinila in so sindikati sklenili mobilizirati gradbeno stroko in delavce pomožnih industrijskih podjetij (cementarne, opekarne) v jesenskem stavkovnem gibanju.

Tajništva treh sindikatov, ki so se sestala v Rimu, so preučila bežne predloge in pobude delodajalcev. Ti so namreč navezali stike s sindikalnimi organizacijami, toda neuradno in nismo mogli o tem izvedeti nič točnega. Vsekakor pa so sindikati pripravljeni na takojšnja pogajanja, zahtevajo pa, naj se ta pričnejo ne glede na stavkovno gibanje in ob njem.

V Trstu se bodo prav tako sestala tajništva treh sindikatov delavcev gradbene stroke in izdelala podroben načrt za nove sindikalne akcije v našem mestu.

Zaprte ulice zaradi avtomobilske dirke

Jutri bo pod pokroviteljstvom tržaškega avtomobilskega kluba avtomobilsko tekmovanje v spretnostni vožnji imenovano «IX. pokal sv. Justa», ki bo potekalo po naslednji progi: Rotonda del Boschetto (start in cilj), Lovec, Katinara, Ul. Brigata Casale, Ul. Flavia, Trg Cagni, Ul. Caboto, Ul. Errera, Canale Italcementi, Ul. Caboto, Domjo, Ricmanje, Ključ, državna cesta 202, Opčine, Prosek, Gabrovec, Zgonik, Mali Repen, Veliki Repen, Repentabor, Opčine, Bane, Trebče, Padriče, golf igrišče, državna cesta 14, ovinek Faccanoni, Ul. dello Scoglio, Ul. Giulia.

Z županovim odlokom bo zato jutri od 8. do 14. ure prepovedan prehod za vsa vozila na Drevoredu Lovec, po katerem bo potekala omenjena dirka.

Dva zaporna naloga zaradi tihotapstva

Poveljstvo finančnih straž je včeraj izdalo zaporni nalog za 25-letnega Fabia Fabbra in 29-letnega Libera Gamboza. Ta odločitev je sad podrobne preiskave preteklih dni. Za Fabbra so ugotovili, da je lastnik avtomobila «lancia flaminia» z registracijo TS 41006, ki so ga zaplenili v noči 23. septembra. Gamboz pa naj bi bil človek, ki je 24. septembra zvečer upravljal hitri motorni čoln V 8267, ki so ga stražniki tudi zaplenili pri izlivu Tilmenta, potem ko je raztovoril na suho večjo količino vtihotapljenih cigaret.

Preiskava se vsekakor še nadaljuje in v prihodnjih dneh pričakujejo nova odkritja.

Uspešna 11. sezona predstav «Luči in zvoki»

Število obiskovalcev predstav «Luči in zvoki» v Miramarskem parku se je v primerjavi z lansko sezono povečalo za 52 odst. pri predstavah v italijanščini, za 41 odst. pri predstavah v nemščini ter za 34,3 odst. pri predstavah v angleščini. V enajstih letih, odkar se je rodila ta pobuda (16. junija 1959), je število predstav krepko preseglo tisoč, skupno število obiskovalcev pa 315.000, od katerih dobri dve tretjini tujcev z vseh krajev sveta.

Ti podatki dokazujejo, da je pobuda avtonomne turistične in letoviščarske ustanove na zamisel prof. Pavla Roberta Houdina presegla vsa pričakovanja, saj je med tovrstnimi predstavami v zadnjih 20 letih na svetu edina, ki je doživela brez prekinitve enajst sezon ob stalno naraščajočem zanimanju.

Obračun za leto 1969 je naslednji: 58 večerov od 79 predvidenih z dvojnimi predstavami (21 jih je odpadlo zaradi vremenskih neprilik in stavk državnega osebja v Miramarskem parku) se je udeležilo 14.142 oseb z normalnimi ali kolektivnimi vstopnicami ter še več kot tisoč gostov avtonomne turistične ustanove. Poprečna večerna udeležba pri italijanskih predstavah je bilo 87 oseb, pri nemških 91, pri angleških pa kar 192. K tolikšnemu številu angleških obiskovalcev je prispeval dotok skoraj štiri tisoč turistov iz Jesola, Gradeža, Lignana, pa celo z istrske obale.

Predstava «Luči in zvoki» je, upoštevajoč dohodke od vstopnine in od prodaje plošče s pesmijo «Miramar», praktično aktivna z majhnih primanjkljajem kar zadeva vzdrževanje čeprav je treba poudariti, da so delikatni elektroakustični inštrumenti, kljub časovni obrabi in vremenskim neprilikam, odlično vzdržali.

Glede na tolikšen uspeh te pobude, je jasno, da bomo predstave «Luči in zvoki» lahko gledali tudi v poletni sezoni 1970.

SESTANEK PREDSTAVNIKOV DEŽELNEGA ODBORA IN SINDIKATOV

Sporazum o občasnih posvetovanjih med deželno upravo in sindikati

Kljub bolj ugodnemu stališču deželne uprave ne bodo sindikati preklicali deželne stavke, ker bodo z njo pritisnili na vlado, da izpolni svoje obveznosti do dežele

Na povabilo predsednika deželnega odbora Berzantija je bil včeraj zjutraj sestanek predstavnikov dežele in predstavnikov deželnih sindikalnih organizacij. Na sestanku so nadaljevali razpravo, začeto 4. septembra. Poleg predsednika Berzantija je zastopal deželo tudi podpredsednik Moro; CGIL sta zastopala Zuliani in Burlo, CISL Marinello, Bravo, Molinari, Padovan in Zatti, UIL pa Marchesan.

Namen srečanja je ugotoviti najbolj primerna sredstva in oblike, da se zagotovi učinkovito in stalno posvetovanje med deželnimi organi in sindikalnimi organizacijami tudi izven pristojnosti deželnega gospodarsko - socialnega odbora (CRES), da se zagotovi udeležba sindikatov pri izvajanju gospodarske in socialne politike dežele. Na prejšnjem sestanku 4. septembra so po splošni razpravi predstavniki sindikatov napovedali, da bodo kasneje predložili deželnemu odboru vrsto stvarnih predlogov.

V začetku včerajšnjega sestanka je predsednik Berzanti poudaril, da je deželna uprava popolnoma na razpolago glede socialnih zahtev, ki jih tolmačijo sindikalne organizacije. Zagotovil je, da bo dežela po svojih možnostih tudi uresničila razne zahteve, za katere je pristojna, ter posredovala na vsedržavni ravni glede tistih zahtev, ki spadajo v državno pristojnost. Predstavniki sindikalnih organizacij so predvsem zahtevali sklicanje periodičnih sestankov z deželnimi organi za predhodno posvetovanje in ocene glede ukrepov, ki so velike gospodarske in socialne važnosti.

Kar se tiče načrtovanja, so sindikalni predstavniki zahtevali, naj dežela priredi javno konferenco, na kateri bodo zastopniki raznih socialnih plasti, zlasti pa organizanije delavcev, na koristen način izrekle svoje ocene in sodbe o gospodarskem, socialnem in urbanističnem načrtu, preden se dokončno odobrijo, ter letne konference, na katerih bodo preverili, do kakšne mere so se omenjeni način izrekli svoje ocene in sodbe stavniki so nato omenili vrsto specifičnih vprašanj, glede katerih so zahtevali, da se deželna uprava obveže za njihovo rešitev. Ta vprašanja se tičejo poznavanja delovnega tržišča in zaposlitve delovne sile, pobud glede gradnje stanovanj, olajšav za prevoz delavcev, ustanovitve otroških jasli v industrijskih središčih, zdravstvene zaščite delavcev, ki so zaposleni pri zdravju škodljivih delih ter podpore krajevnim ustanovam za izvajanje raznih socialnih storitev.

Sindikalne organizacije so pozvale deželni odbor, naj odločneje nastopi pri vladi in parlamentu, da se odobri zakonski predlog o uresničenju člena 50 deželnega statuta. Ta zakonski predlog predvideva 490 milijard lir državnega prispevka za izredna dela. Pri tem so poudarili, da samo uresničenje tega zakona lahko ustvari pogoje za gospodarski in socialni razvoj, do katerega ima prebivalstvo pravico.

Predsednik Berzanti je rekel, da se načelno strinja z zahtevami sindikatov ter da je sestanek vsekakor pozitiven. S konkretnimi pogovori se lahko doseže večje razumevanje in sodelovanje med deželnimi organi in sindikalno organizacijo delavcev, kar je obojim v prid. Poudaril je obveznost, ki so jih sprejeli na zadnjem sestanku CRES za njegovo boljše delovanje in rekel, da odbor sprejema zahtevo po posvetovanju s sindikati. Na ta način bodo lahko glede vseh važnih gospodarskih in socialnih ukrepov kakor tudi razvojnih in urbanističnih načrtov točno pojasnili razne zahteve ter vprašanja, o katerih bodo razpravljali, kar pomeni, da bodo odstranili s tem vsak dvom in nesporazum. Zatem so sklenili, da bodo sklicali vrsto sestankov s sindikati, ki se jih bodo udeležili pristojni deželni odborniki. Na teh sestankih bodo poglobili razna vprašanja, ki jih bodo predočili deželni upravi. Prvi sestanki se bodo tikali preučitve predlogov sindikatov glede zaposlitve, gradnje ljudskih hiš in stanovanjskih vprašanj sploh, otroških jasli in prevoza delavcev.

Predstavniki sindikalnih organizacij so vzeli na znanje izjave predsednika deželnega odbora in poudarili, da so pripravljeni sodelovati z deželno upravo. Pridržali pa so si dokončno sodbo o veljavi sporazumov, t. j. ko bodo videli, kako se ti sporazumi izvajajo.

O sestanku so izdale podobno poročilo tudi sindikalne organizacije, ki omenjajo še nekatera druga nerešena vprašanja, kot je na primer pomanjkanje izbirnih naložb, ki bi privedle do skladnega industrijskega razvoja v vsej deželi, ureditev kmetijstva ter okrepitev gradnje ljudskih hiš.

Sindikalne organizacije izjavljajo, da spričo raznih resnih vprašanj, ki niso bila rešena in ki negativno vplivajo na razmere delavcev v deželi ter kljub upoštevanju novih deželnih stališč ne prekličejo deželne stavke, ki je bila napovedana za 9. oktober. S to stavko bodo le pripomogli k uresničenju perspektiv, ki jih je nakazal včerajšnji sestanek, saj je treba pritisniti na vlado, da uresniči člen 50 deželnega statuta ter sklepe CIPE.

Važno sporočilo INCA upokojencem

Sindikalni patronat INCA - CGIL nam je poslal v objavo sporočilo tistim upokojencem, ki imajo najmanj 40 let plačanih socialnih prispevkov in uživajo starostno pokojnino. Ti imajo namreč pravico, če so delali do 1. maja letos, a so se jim pokojnine zaračunale na osnovi zakona, ki je veljal do 10. aprila 1968, do ponovnega zaračunanja pokojnine na osnovi 74% prejemane plače. Zavod za socialno skrbstvo daje upokojencem, v skladu z novim pokojninskim zakonom, na izbiro, če hočejo obdržati prejšnjo pokojnino, ali pa nameravajo izreči «opcijo» za novo preračunanje pokojninske osnove.

«Opcijo» predvideva čl. 13 zakona o pokojninah z dne 30. aprila 1969 (št. 153). Zanjo je zakon določal rok 180 dni od 1. maja letos in zapade torej 27. oktobra t. l.

Patronat INCA opozarja upokojence, ki so nadaljevali z delom, da bodo morali (v primeru, da izrečejo «opcijo») vrniti INPS celotni znesek pokojnine, ki so jo prejeli od 1. maja dalje. Zato pa jim priporoča, naj dobro preračunajo, če se jim «opcija» izplača ali ne. Račun v tem smislu bo upokojencem posredovalo rade volje osebje patronata INCA v prostorih nove delavske zbornice v Ul. Pondares 8, v Miljah (Ljudski dom) in Nabrežini (Trg Sv. Roka).

Te pravice nimajo upokojenci, ki uživajo invalidnino. INCA sodi, da gre za hudo krivico in jih vabi, naj se oglasijo v prostorih pred 27. oktobrom za podrobno preučitev njihovega posebnega položaja.

INCA končno izraža željo, naj se rok za «opcije» podaljša vsaj za toliko časa, kolikor je trajala stavka osebja ustanove za socialno skrbstvo INPS, t. j. od 26. aprila do 29. maja letos, 33 dni.

Uspela stavka kemijske stroke

Pokrajinska tajništva sindikatov kemiških delavcev Federchimici-CISL, CCdL-Uilcid in Filcea-CGIL sporočajo, da je stavka kemiških delavcev precej dobro uspela, kar velja zlasti za farmacevtsko stroko (tovarne Importec, Donbaxter, Eurospital, Farmaseal). V tovarnah Gas Compressi v Trstu in Tržiču, v Aicasa ter v konzorciju industrije vžigalic pa je bila udeležba delavcev stoodstotna.

Letalonosilka «Kennedy» v Trstu

Danes dopoldne pripluje v naš zaliv ogromna ameriška letalonosilka «USS John F. Kennedy» (CVA - 67), ki ima na krovu nad 5000 mož posadke. Velikanka, ki je bila splavljena 1. 1967 in je v službi komaj leto dni, je najmodernejša enota ameriške vojne mornarice, ima 80.000 ton in je dolga čez 300 m. Letalonosilka bo ostala v Trstu do zore 11. oktobra in bo zaradi svojih ogromnih razsežnosti zasidrana v zalivu. V ponedeljek bo na njej sprejem za mestne oblasti, danes opoldne pa si jo bodo ogledali predstavniki tiska, katerim bo njen poveljnik priredil kosilo.

V MEDNARODNEM IN MALOOBMEJNEM PROMETU

Na mejnih blokih z Jugoslavijo v septembru 4.842.000 prehodov

Nadaljuje se pojav naraščanja števila prehodov s potnimi listi in nazadovanja z maloobmejnimi propustnicami

Osebni promet na mejnih prehodih z Jugoslavijo izkazuje za pretekli september naslednje gibanje: s potnim listom je prekoračilo mejo 3.042.262 ljudi, z obmejno prepustnico pa 1.799.663. V septembru lani so mejni organi našteli 2.793.039 prehodov meje s potnim listom in 2.008.341 prehodov z obmejno izkaznico. Letos se je po vsem tem ponovno nekoliko skrčil maloobmejni promet, medtem ko je promet z mednarodnim dokumentom občutno narastel.

S potnim listom je v septembru stopilo čez mejo 1.455.876 italijanskih državljanov in 1.586.386 tujcev. V septembru 1968 so našteli 1.312.826 italijanskih in 1.480.213 tujih gostov, tako da se je letos znatno povečalo tako število prvih kakor število drugih. Med tujimi državljani so mejni organi letos našteli 724.553 Jugoslovanov, 313.835 Nemcev, 178.145 Avstrijcev, 92.539 Francozov, 57.880 Angležev, 33.963 Švicarjev, 31.480 Američanov, 12.291 Grkov, itd.

V maloobmejnem prometu pa je v preteklem mesecu prekoračilo mejo 1.291.125 prebivalcev s tostran in 508.508 prebivalcev z onstran meje. Kar zadeva promet čez posamezne prehode, je septembrska slika naslednja: čez Fernetiče je šlo 541.394 potnikov, čez Škofije 437.203, čez Pesek 205.393, čez Oreh 170.070, čez Šentjernej 156.673, čez Lipico 117.215, čez Repentabor 35.210 in čez Opčine 8079 potnikov. Glede napovedane razširitve pristojnosti obmejnega dokumenta v smislu da bo mogoče v maloobmejnem prometu opraviti neomejeno število potovanj na sosedna področja — ob neizpremenjenih določbah za prenos neocarinjenega blaga — ni mogoče zabeležiti še nič novega. Strokovne komisije, ki se ukvarjajo s tem vprašanjem, še niso zaključile svojih proučevanj in v dobro obveščenih krogih ne izključujejo možnosti, da bi do napovedane sprostitve lahko prišlo šele spomladi prihodnjega leta.

Še 13 km avtoceste Trst-Benetke

Družba «Autovie Venete» bo danes brez vsake slovesnosti izročila prometu nov odsek avto ceste Trst-Benetke. Gre za odsek Portogruaro - S. Stino di Livenza, ki je dolg 13 km in s katerim se dolžina celotne trase, odprte za promet, poveča na 97 km. Na odseku Portogruaro - S. Stino di Livenza sta dva večja mosta, več nadvozov in drugih inženirskih del.

Jugoslovanski avto podrl žensko v Ulici Severo

Dve ženski sta se morali včeraj popoldne zateči po zdravniško pomoč v splošno bolnišnico. Prva zaradi telesnih poškodb, ki jih je zadobila, ko jo je med prečkanjem ulice podrl na tla avtomobil, druga pa zaradi živčnega šoka, ker se je ob nesreči prestrašila.

Do nenavadne nesreče je prišlo okrog 18. ure v Ulici F. Severo, v višini Ulice Ospedale Militare. Po Ulici Coroneo navzgor je ob omenjeni uri privozil na Ulico F. Severo avtomobil «fiat 1100» z registracijo RI 249-14, ki ga je upravljal 37-letni Mehmed Sulianović. Ravno tedaj je na omenjenem križišču prečkala cesto 70-letna upokojenka Giuseppina Eschner vd. Menegazzi iz Ulice Ospedale Militare št. 2/1 in jugoslovanski avtomobil jo je kljub naglemu zaviranju zadel. Pri padcu na tla se je priletna ženska lažje potolkla po desni roki in levem kolenu in so zaradi tega morali poklicati reševalni avtomobil, da bi jo prepeljali v splošno bolnišnico. V bolnišnico pa so morali z upokojenko odpeljati tudi 35-letno Jole Ramić por. Sulianović, ki je zadobila ob nesreči živčni šok.

Na srečo so zdravniki splošne bolnišnice ženski samo pregledali in jima dali prvo pomoč, nakar sta bolnišnico lahko zapustili.

NOVA ZANIMIVA PUBLIKACIJA O SKUPNIH INVESTICIJSKIH SKLADIH

Na pobudo OLDEY S.A. je bila sestavljena publikacija, ki prikazuje kako delujejo Ameriški skupni investicijski skladi ter zvezni zakoni, ki njihovo dejavnost urejujejo.
Knjižica vsebuje tudi analizo rezultatov, ki so bili doseženi v zadnjih desetih letih na račun tradicionalnih investicij, v primerjavi z dosežki Ameriškega skupnega investicijskega sklada, s portfeljem vrednostnih papirjev v višini dveh milijard ameriških dolarjev.
Publikacijo boste dobili brezplačno, če nam pošljete priloženi kupon na naslov:
OLDEY S.A. - 29, Via Bossi CHIASSO (Suisse)
IME . . . .
NASLOV . . . .
MESTO . . . .

Dramska skupina SPD Tabor z Opčin priredi danes, 4. oktobra ob 20.30 in jutri, 5. oktobra ob 17. uri v prosvetnem domu na Opčinah priljubljeno komedijo

Vdova Rošlinka

Občinstvu se bo predstavil tudi novo ustanovljeni **PEVSKI ZBOR SPD TABOR** pod vodstvom prof. Svetka Grgiča.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

priredi v nedeljo, 12. oktobra ob 17. uri v Kulturnem domu

KONCERT godb na pihala

Posamezno in skupno bodo nastopile godbe iz Doberdoba, Nabrežine, Proseka in Trebč.

PROSVETNO DRUŠTVO «SLOVENEC» — BORŠT

namerava obnoviti mešani pevski zbor ob priliki 70-letnice delovanja društva. Zato vabi pevce, pevke in vse, ki imajo veselje do petja, da se udeležijo prve vaje, ki bo v srenjski hiši v ponedeljek, 6. oktobra letos ob 20.45

Odbor

Razstave

V trgovini - galeriji «La Gorgona» v Ul. Malcanton 16 razstavlja svoje «zidne skulpture» Marko Hreščak.

Danes, 4. t. m. ob 18. uri bo v galeriji Torbandena, otvoritev razstave, na kateri bo prikazal svoje tempere znani italijanski pesnik Alfonso Gatto, ki se je nekoč ukvarjal tudi s slikarstvom. Razstava bo na ogled do 24. t.m.

V znanem devinskem gostišču «L'Approdo» se nadaljuje razstava del sedmih kiparjev, in sicer petih iz naše dežele in dveh Jugoslovanov. Razstava bo odprta do 24. t.m.

Ljudska prosveta

Prosvetno društvo «France Prešeren» v Boljuncu obvešča člane in prijatelje društva, da ima na razpolago abonmaje Slovenskega gledališča za sezono 1969/70. Interesenti naj se zglasijo pri odboru društva.

Izleti

Prosvetno društvo «France Prešeren» v Boljuncu priredi v nedeljo, 12. t.m. enodnevni izlet v Kromberk in Briška brda. Kosilo v Dobrovem in ogled velike vinske kleti. Vpisovanje pri Slavč Slavec in drugih odbornikih.

Prosvetno društvo «Vesna» priredi v nedeljo, 5. oktobra izlet v Idrijo in v bolnišnico Franja. Vpisovanje v Ljudskem domu v prostorih «Albert Sirk» vsak večer od 20.30 do 21.30.

SPDT priredi dne 5. oktobra izlet na Snežnik. Vpisovanje v Ulici Geppa 9 (pri Norči)
Odhod ob 7. uri z začetka Ulice F. Severo.

Odbor za proslavo bazoviških žrtev organizira v nedeljo, 19. oktobra ob 40-letnici usmrtitve Vladimira Gortana celodnevni izlet v Pazin.

Vpisovanje pri SPZ, Ulica Geppa 9, tel. 31119.

Včeraj - danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 3. oktobra 1969 se je v Trstu rodilo 8 otrok, umrlo pa je 12 oseb.

UMRLI SO: 74-letna Anna Micolaucich vd. Medizza, 74-letni Oliviero Waschl, 77letna Alma Poggi, 80-letni Giovanni Zeriali, 78-letna Edvige Pick, 68-letni Giovanni Brandolin, 61-letni Giovanni Flora, 66-letni Giuseppe Cortese, 42-letni Elio Gropazzi, 87-letni Giovanni Negri, 47-letni Aldo Svageli, 51-letna Ester Cilò por. Dorligh'eri, 67-letni Mario Boscolo-Sassariolo.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 13. do 16. ure)

Busolini, Ul. P. Revoltella 41. Pizzul-Cignola, Corso Italia 14. Prendini, Ul., T. Vecellio 24. Serravallo, Trg Cavana 1.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 19.30 do 8.30)

All'Esculapio, Ul. Roma 15. INAM, Al Cammello, Drevored XX. septembra 4. Alla Maddalena, Ul. Istria 43. Dr. Codermatz, Ul. Tor S. Piero 2.

Mali oglasi

VAJENKO - šiviljo od 15 do 19 let išče krojačnica (Beltrame) Riva, Via del Monte 8.

BENEŠKI SLOVENEC, srednje starosti, že upokojen, vseznalec, nezahteven, išče zaposlitve pri pošteni slovenski družini v Trstu ali Gorici. Lahko opravlja vsakršno delo kot: hišni strežaj, vrtnar, čuvaj. Popravlja lahko električne okvare, vsakršne stroje, gospodinjske in druge. Pisati na društvo «Ivan Trinko» Čedad, Via Monastero 20, Tel. 71-386.

Kino

Nazionale 16.00 «Il fango verde». Robert Horton, Luciana Paluzzi. Technicolor.
Fenice 16.00 «Dove vai tutta nuda». Tomas Milian, Maria Grazia Buccella. Technicolor. — Prepovedano mladini pod 14. letom.
Grattacielo 15.30 «Il cervello». David Niven, Jean Paul Belmondo. Technicolor.
Eden 16.00 «Che». Omar Sharif, Jack Palance. Technicolor.
Excelsior 14.30 «Satyricon». Film Fellinija. Martin Potter, Magali Noel, Lucia Bose, Capucine. Technicolor. Panavision.
Ritz 15.00 «Isadora». Vanessa Redgrave. Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Filodrammatico 16.30 «Susanna e i dolci vizi alla Corte del Re». P. Petit, J. Hunter. Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Alabarda 16.15 «La chamade». Catherine Deneuve, Michele Piccoli. Technicolor.
Aurora 16.30 «Franco, Ciccio e il pirata Barbanera». Franchi in Ingrassia. Technicolor.
Cristallo 16.00 «La signora Campbell». Gina Lollobrigida, Shelley Winters. Technicolor.
Capitol 16.30 «Funny Girl». Barbra Streisand, Omar Sharif. Technicolor.
Impero 16.30 «Metti una sera a cena». J. L. Trintignant, Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Vittorio Veneto 16.30 «Serafino». A. Celentano. Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Ideale 16.00 «Poker di sangue». Dean Martin, Robert Mitchum. Technicolor.
Abbazia 16.00 «Sissignore». U. Tognazzi, M. G. Buccella, G. Moschin. Technicolor.

KINO «IRIS» PROSEK

danes ob 19.30 zgodovinski in privlačni Cinemascope barvni film:

MAYERLING

Igrajo: Omar Sharif, Catherine Deneuve, Ava Gardner.

KINO NA OPČINAH

danes ob 18. uri Eastmancolor schermo panoramico zanimivi film: **LES BICHES**
Igrajo: Jean-Louis Trintignant, Jacqueline Sassard in Stephana Audran. Mladini pod 18. letom vstop prepovedan!

IZŠLA JE KNJIGA

PAVLA HOČEVAR:

Pot se vije

PONATIS SPOMINOV, KI SO IZHAJALI KOT PODLISTEK V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Dobite jo v
TRŽAŠKI KNJIGARNI
Knjigarni Štoka - Ul. Milano
Fortunato - Ul. Paganini
Katoliški knjigarni - Gorica
in v vseh knjigarnah v Sloveniji.

KASTA priredi 6-mesečni tečaj srbohrvaščine za I. in II. letnik. Lekcije dvakrat tedensko v ponedeljkih in petkih. — Informacije in prijave do 12. 10. 1969 na tel. 744-449 od 14. do 15 ure.

Izšel je pesniški prvenec mladega tržaškega avtorja

MARKO KRAVOS

PESEM

Knjiga vam je na razpolago v
tržaški knjigarni
TRST - Ulica sv. Frančiška 20
Tel. 61-792

Darovi in prispevki

Za zdravo duhovno rast slovenske zavedne mladine daruje N. N. 50.000 lir v sklad Sergija Tončiča. V počastitev spomina pok. Josipa Fagarela daruje Milena Lipovec 1000 lir za prosvetno društvo «Ivan Cankar».

POHIŠTVO ZERIAL

- *UL. SETTEFONTANE 58, 62, 64*
- *CORSO ITALIA*
- *UL. MADONNINA 18*

Od jutri, nedelje 5. oktobra, do nedelje 19. oktobra popusti do

IZREDNA PONUDBA SALONOV **50%**

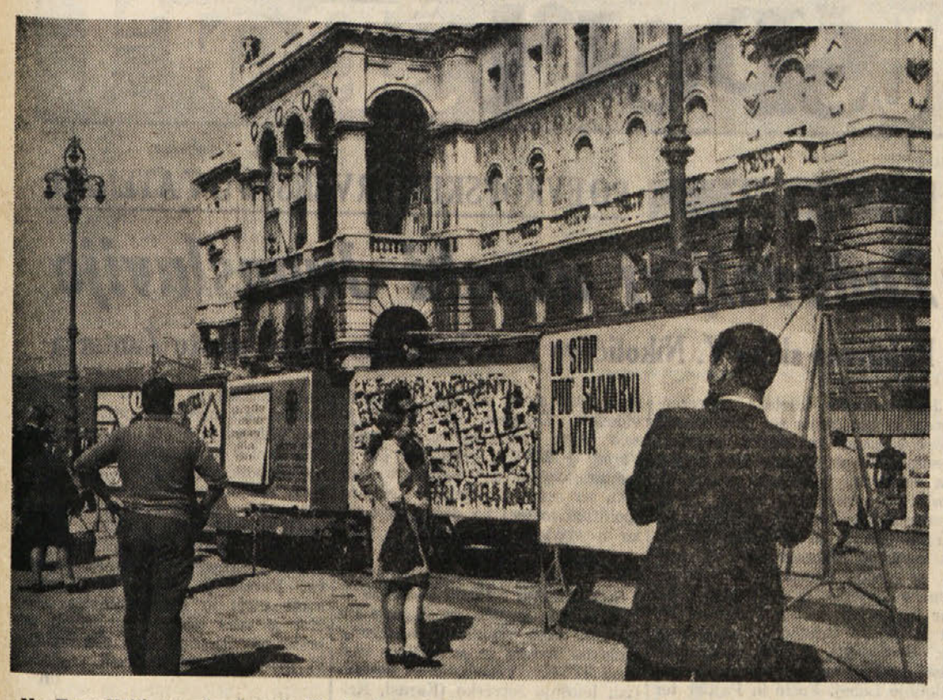

Na Trgu Unità so včeraj postavili «krožno razstavo» v okviru kampanje za varnost v prometu in za ohnašanje koristnikov mestnega prometa. Razstavo prireja glavno nadzorništvo za promet in bo odprta še danes od 11. do 22. ure. Razstava obsega razne plakate, grafikone pa tudi barvne zvočne filme. Občinstvo si jo je včeraj z zanimanjem ogledovalo

V PRVIH OSMIH MESECIH 4.404.000 TON BLAGA

V konkurenci z drugimi pristanišči tržaško še vedno relativno nazaduje

Pomanjkljivosti, ki obremenjujejo konkurenčno zmogljivost našega pristanišča
Prof. De Castro o uspešnosti koprskega pristanišča - Zagotovila ministra Colomba

V prvih osmih mesecih letošnjega leta smo imeli v tržaškem pristanišču 4,404.028 ton tradicionalnega prometa. Na tej osnovi lahko pričakujemo, da bomo do konca leta rahlo presegli lansko tonažo, ki je znašala 6,223.557 ton (brez dovoza surovega petroleja za naftovod Trst - Ingolstadt in brez dobav raznega blaga za potrebe ladij). Tranzit blaga pa še vedno popušča, kar je razvidno tudi iz podatkov o železniškem in cestnem prometu z zaledjem. Ta promet je znašal do konca avgusta 2,391.630 ton, medtem ko je znašal v ustreznem razdobju lanskega leta 2 mil. 397.960 ton.

V konkurenci z drugimi pristanišči v Evropi, predvsem pa ob Severnem morju in na Jadranu, naša luka že dalj časa relativno nazaduje. Njena konkurenčna sposobnost popušča, in to iz več razlogov, predvsem pa zaradi tega, ker so njene tehnične naprave zastarele in ne dopuščajo hitre in cenene manipulacije blaga. Prof. De Castro v turinski Stampi pravilno naglaša, da nam na primer koprsko pristanišče uspešno konkurira ne le zato, ker zahteva za svoje storitve nižje tarife, ampak tudi zato, ker hitreje odpravlja ladje (dnevni strošek za poprečno veliko ladjo se suče danes na višini 1,000.000 lir), ker koprski pristaniščniki delajo v dveh izmenah in je torej odpravljeno drago nadurno delo, ker pristanišče vodi agilnejšo politiko kar zadeva pomorske linije in končno ker se v Kopru pri manipulaciji blaga poslužujejo pretežno sodobnih dvigalnih in skladiščnih naprav.

Poleg konkurence drugih luk, se mora Neodvisna ustanova za tržaško pristanišče boriti še z nekaterimi drugimi težavami, ki so jih predstavniki pokrajinskega vodstva krščanske demokracije pravkar prikazali ministru za trgovinsko mornarico Vittorinu Colombu. Pristaniška ustanova je v finančni zagati, saj so pred kratkim priznani poviški za delo pristaniščnikov obremenili njeno bilanco za 600 milijonov lir, medtem ko je njeno poslovanje sploh deficitirano (doslej za 1.240 milijonov) in ko se ta deficit zaradi pasivnih obresti veča vsako leto za 100 milijonov lir.

Nadaljnjo težavo za tržaško pristanišče predstavljajo zamrznjena finančna sredstva za nabavo novih tehničnih naprav, ki jih zaradi birokratskih zavlačevanj ni mogoče vnovčiti oziroma izdati v že zdavnaj določene namene. Tako čakajo na likvidacijo sredstva iz «Modrega načrta» za italijanske luke (2,5 milijarde lir), sredstva iz prvega nakazila za pomol VII (2 milijardi) in sredstva, ki jih je nakazala dežela Furlanija - Julijska krajina za speljavo železniških tirov in ceste na pomol VII (1,6 milijarde lir).

Zastopniki demokrščanske stranke so ministru Colombu predočili tudi problem pristaniškega osebja in ustrezne zakonske ureditve delovnih pogojev. Zakon, s katerim je bila ustanovljena pristaniška ustanova, namreč priznava prizadetim uradnikom in delavcem iste ugodnosti, kakršne je predvidevala prejšnja ureditev. Svojčas je poslanec KD Belci pripravil zakonski predlog, ki je ponovno uvajal omenjene ugodnosti, a ki še vedno čaka na odobritev pristojnih organov. Končno so demokrščanski zastopniki prikazali ministru splošno skrb deželnih poslovnih krogov spričo napovedane preosnove pomorskih družb pretežnega državnega pomena, ki bi po določenih vesteh utegnila močno okrniti poslovanje in zlasti samostojnost Tržaškega Lloyda.

Minister Colombo je pokazal razumevanje za naše probleme ter je obljubil da se bo zavzel za njihovo rešitev ter stopil v ta namen v stik s pristojnimi organi in zlasti s svojima kolegoma ministrom za zaklad E. Colombom in ministrom za javna dela L. Natalijem. Naglasil je, da je že izrekel pozitivno mnenje zakladnemu ministru za kritje dosedanjega primanjkljaja Neodvisne ustanove za tržaško pristanišče in za povečanje letnega prispevka s 1.500 na 2.300 milijonov. Prav tako je obljubil, da se bo zavzel za čim prejšnjo likvidacijo finančnih sredstev, nabavo novih tehničnih naprav za luko. Glede staleža pristaniškega osebja pa je minister naglasil, da je njegovo ministrstvo že odobrilo ustrezen predlog, ki ga zdaj proučuje zakladno ministrstvo. Končno je minister Colombo zagotovil, da bo Medministrski odbor za gospodarsko načrtovanje CIPE izoblikoval svoje sklepe v zvezi s preosnovo pomorskih družb pretežnega državnega pomena na osnovi predlogov, ki jih bo postavilo ministrstvo za trgovinsko mornarico in ne na osnovi predlogov, ki jih postavlja Finmare in ki bi utegnili okrniti Tržaški Lloyd. CIPE pa bo pred sprejetjem sklepov upošteval tudi mnenje dežele Furlanije-Julijske krajine.

Stopper na kongresu za reševanje vprašanj priletnih ljudi

Deželni odbornik za delo in za socialno skrbstvo Stopper in vodja službe odborništva dr. Callegari se te dni udeležujeta 6. mednarodnega kongresa evropske federacije za reševanje vprašanj starih ljudi, ki je v Sanremu in ki se zaključi danes. Na kongresu je zastopanih dvajset držav in med njimi tudi države vzhodne Evrope. Na njem se ukvarjajo z raznimi socialnimi vprašanji priletnih ljudi in glavna poročila so se tikala stanovanj, priprav na upokojitev in dopustov.

Dežela Furlanija - Julijska krajina je še posebno zainteresirana na vprašanju stanovanj za priletne ljudi, saj ima tudi v programu zgraditev domov počitka. Predsednik deželnega odbora Berzanti je namreč v svoji programski izjavi dne 28. februarja letos v deželnem svetu govoril o socialnem skrbstvu sploh in napovedal, da bo dežela mnogo prispevala za zgraditev domov za priletne ljudi. V ta namen bodo dajali prispevke krajevnim ter javnim dobrodelnim in podpornim ustanovam.

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO!

KRATKA PUSTOLOVŠČINA DVEH MLADIH TUJCEV

Eden je vlamljal v avto drugi je stal na straži

Ko se je približal policijski avto, se je vlomilec spustil v beg, a ga je neki mestni redar prijel, nakar so prijeli še pajdaša

Dva mladeniča, jugoslovanska državljana, sta po prihodu v naše mesto sklenila čim prijetneje prebiti nekaj uric. Bila pa sta brez denarja in med dolgim potepanjem po mestnem središču in ogledovanjem vabečih izložb ju je zajela noč. Kako vskladiti dolgčas noči in vsiljivo potrebo po denarju, je bila zato predvčerajšnjim ponoči njuna glavna skrb. Domenila sta se, da bosta skušala vdreti v nekaj avtomobilov v upanju, da bi s tem prišla do denarja. Kar sta sklenila, sta tudi izvršila. Medtem ko je eden stal na straži, se je drugi hrbtno naslonil na avtomobil, ki se mu je zdel primeren za vlom, ter z obema rokama tako močno potegnil kljuko, da so vrata popustila.

To se je dogajalo, kot rečeno, predvčerajšnjim ponoči nekje med Videmsko ulico in Ulico R. Manna. Eden, 20-letni Josip Banjai iz Novega Sada, je stal na straži ob vogalu ulice, drugi, 28-letni Jovo Marcović pa je vdiral v avtomobile, ter skrbno pregledoval, kaj bi se dalo iz njih ukrasti. Marcović je do 1.30 vdrl že v avtomobil 850 z registracijo TS 93487, ki je bil parkiran v Videmski ulici, ter v avtomobil «lancia flavia» z registracijo TS 67838 v Ulici Boccaccio, pred poslopjem št. 5. Na avtomobilih je pri vlomu povzročil precej škode, iz njiju pa ni odnesel ničesar. Ko je nato vdiral v tretji avto, fiat 850 z registracijo TS 70834, ki je bil parkiran zraven «lancie flavie», je njegovo dejavnost odkrila policija.

Bilo je okrog 1.30 ko so na kvesturi prejeli sporočilo neke anonimne osebe, da se v Ulici Boccaccio dva sumljiva mladeniča potepata okrog parkiranih avtomobilov. Tedaj se je sprožila policijska varnostna služba. Avtomobil TN-17 je nemudoma odpeljal proti Videmski ulici ter nekajkrat obkrožil vse okoliške poti. Ko je zavozil v Ul. Boccaccio, so agenti od daleč opazili v nekem avtomobilu mladeniča. Ugasnili so luči na avtomobilu ter se začeli počasi približevati že omenjemu fiatu 850, v katerem je bil Jovo Marcovic. Prišli so že skoraj do avtomobila, Marcović pa jih je tedaj opazil, naglo izstopil ter se pognal v dir proti Videmski ulici v nasprotni smeri vožnje policijskega avtomobila. S tem se je začel dolg lov, ki se je končal šele v Ulici T. Tasso. Neki agent se je namreč nemudoma pognal za bežečim Marcovićem ter ga v omenjeni ulici dohitel ter imobiliziral. Ko je nato za njima prispel še avtomobil, so s skupnimi močmi nataknili mladeniču, ki se je sicer krčevito upiral, lisice, ter posadili v avtomobil.

Med kratkim zaslišavanjem je Marcović povedal, da mu je med vlomljanjem pomagal Banjai, ki je ob prihodu policije zbežal proti glavni postaji. Dejal je, da ga ne bo težko prepoznati med ostalimi osebami, ker je oblečen v kričečo rdečo jopico. In res je uspelo policiji zaradi tega Banjala kmalu izslediti ter aretirati.

Oba so nato odpeljali na glavno kvesturo ter vtaknili v varnostno celico. Njuna kratka pustolovščina v našem mestu se bo tako dokončno zaključila pred kazenskim sodiščem, kjer se bosta morala zagovarjati zaradi vlamljanja in poskusa kraje.

Delovanje deželnih organov

Včeraj zjutraj je deželni odbornik Varisco zastopal deželno upravo ob proslavi «dneva železničarja», ki je bila v dvorani železniškega ravnateljstva v Trstu. Odbornik Varisco je pozdravil oblasti, železniške funkcionarje in stare uslužbence, ki so prejeli odlikovanja.

Padec po stopnicah

Med delom na ameriškem konzulatu v Ulici Marchesetti se je včeraj zjutraj ponesrečil 53-letni kuhar Osvaldo Buffalo iz Drevoreda D'Annunzio št. 65. Ko je stopal po polžastih stopnicah navzdol, mu je nenadoma spodrsnilo in je padel na tla z višine približno dveh metrov. Pri tem se je hudo udaril v hrbet in se je le s težavo premikal. Osebje konzulata je zato nemudoma o nesreči obvestilo osebje Rdečega križa, ki je nesrečnega kuharja z rešilnim avtomobilom odpeljalo v splošno bolnišnico. Tu so ga sprejeli na ortopedskem oddelku, kjer se bo moral zdraviti približno deset dni

Na ukradenem tovornjaku so odpeljali tudi maslo

Prejšnji večer in ponoči so vlomilci obiskali predelovalnico masla Aloto Isonzo v Ul. Morelli 6, v Gorici, ki je last podjetnika Piottija. Odpeljali so več stotov masla, ki so naložili kar na tovornjak podjetja potem ko so vlomili tudi v garažo, ki je na istem dvorišču poleg delavnice.

Tatvino so opazili delavci naslednje jutro, ko so prišli na delo ter našli vlomljene ključavnice v delavnico in v garažo. Vlomilci so odnesli s seboj tudi ključavnice in zapahe z očividnim namenom, da bi ne pustili nevarnih sledov. Po vsej verjetnosti gre za preizkušene vlomilce, ki so dobro poznali vse okolje in tudi navade v podjetju. Ukradeno blago cenijo na preko 2,2 milijona lir. Vlom je gospodar prijavil karabinjerjem iz Ul. Sauro, ki pa do sinoči še niso prišli na sled vlomilcem.

Goriško-beneški dnevnik

V ČETRTEK JE BILA SEJA OBČINSKEGA SVETA

Sovodenjski proračun je pozitiven: občina dobi letno 20.000.000 od trošarine

O avto cesti bodo razpravljali prihodnji četrtek - V Sovodnjah bodo v kratkem pričeli zidati novo ljudsko hišo - Dražbena dela za popravilo pokopališč - Šolski taksi prevaža otroke z Vrha v sovodenjski otroški vrtec

Sovodenjski občinski svet se sestane spet prihodnji četrtek, da bi podrobneje razpravljali o problemu avto ceste Villesse — Gorica, ki bi morala po znanem Maternijevem načrtu presekati vas nekje v višini sedanjega nogometnega igrišča. Tako so sklenili v četrtek zvečer, ko so svetovalci poslušali izvajanja župana Češčuta o tem problemu. Župan je poročal o poteku sestanka na deželni upravi v Trstu, kjer so razni strokovnjaki prikazali svoja stališča o avto cesti. Povedal je tudi, da se je prav v četrtek zjutraj sestal s pokrajinskim predsednikom dr. Chientarolijem, kjer so bila prikazana različna stališča o tem vprašanju. Občinska uprava bo stvar tehnično proučila in v četrtek bodo na seji občinskega sveta o tej stvari razpravljali.

Na dnevnem redu redne seje sovodenjskega občinskega sveta so bile še druge točke, ki so za življenje občine zelo važne. Svetovalci so za nadaljnjih pet let, začenši s 1. januarjem 1970, obnovili pogodbo s tvrdko Bozzini e Gionchetti o pobiranju občinske trošarine. Pogoji so isti kot v prejšnji pogodbi, sprememba pa je nastala pri minimalni vsoti, katero se je tvrdka obvezala pobirati: 5.500.000 lir namesto dosedanjih minimalnih štirih milijonov. Naj povemo, da ta minimum zadeva le redno trošarino, tej je treba običajno dodati tako imenovane «supercontribuzioni». Naj povemo še, da je v lanskem letu sovodenjska občina dobila od trošarine nekaj nad 8 milijonov lir, kar pomeni, da je zelo na veliko prekoračila predvideni minimum. Tej vsoti je treba dodati še 11 milijonov lir, ki jih je lani občina prejela od goriškega trošarinskega urada kot njen delež pri trošarini proizvodov proste cone. Ta pribitek bo verjetno že v kratkem dovolil sovodenjski občini, da bo uravnovesila svoj proračun.

Druga točka na dnevnem redu je bila sprememba načrta za označenje obljudenega središča v Sovodnjah. Ta sklep so morali sprejeti, ker so Zavodu za ljudske hiše prodali parcelo v severnem delu vasi, poleg obstoječih ljudskih hiš. Za to parcelo je občina dobila milijon lir, na njej pa bo IACP v kratkem zgradil šeststanovanjsko hišo, ki bo vredna 40 milijonov lir. Dražba bo v kratkem razpisana.

V vsej občini bodo namestili nove hišne številke. Tablice bodo iz plexiglasa in vsak lastnik hiše bo moral za tablico plačati 700 lir. Tablice bodo pričeli nameščati v kratkem. V zvezi s tem sklepom so morali tudi spremeniti občinski proračun, kajti vanj so morali vključiti postavko 236.000 lir za nakup tablic.

Svetovalci so se spoprijeli tudi s šolskimi vprašanji. Odobrili so seznam dijakov, ki so zaprosili študijske podpore in podpore za povračilo potnih stroškov. Te podpore bo v glavnem prispevala deželna uprava. Seznam dijakov, ki so bili izbrani, bomo objavili čez nekaj dni.

Istočasno je občinski svet odobril pogodbo s podjetjem Zottar iz Gorice, ki bo za plačilo 3000 lir dnevno dvakrat prevažalo devet otrok z Vrha, ki obiskujejo otroški vrtec v Sovodnjah. Naj povemo, da je v sovodenjskem vrtcu do sedaj kar 38 otrok.

Občinski svet mora včasih razpravljati tudi o stroških za zdravljenje svojih občanov. Občina bo, na posredovanje prefekture, plačala zdravniške stroške, ki jih je povzročila občanka Viktorija Žerjal v neki ljubljanski bolnišnici. Njen brat, gabrski župnik Žerjal, je obljubil, da bo te stroške prevzel nase in da bo denar vračal postopoma. Svetovalci so to vzeli na znanje.

Ker se življenjski stroški stalno večajo, se postopoma večajo tudi plače. Od prihodnjega 1. januarja bodo občinski uslužbenci dobili povišano družinsko doklado: dobili bodo 1200 lir več mesečno kot sedaj.

Svetovalci so tudi vzeli na znanje, da je uprava dala v zakup domačemu podjetju Dominika Grila z Vrha, popravljalna dela na pokopališčih na Vrhu, v Gabrjah, v Rupi in na Peči. Vse delo bo veljajo 2.200.000 lir.

Eva Ronay razstavlja v Gorici

V stalni slikarski galeriji v kavarni Teatro v Gorici bo danes 4. oktobra ob 18.30 otvorila svojo razstavo tržaška slikarka Eva Ronay. Dela bodo razstavljena do 18. t.m. Umetnica bo prikazala nekaj starih svojih del, največ pa bo seveda novih kreacij.

ŠE VEDNO PROTESTI O IMENOVANJU RAVNATELJICE

Bodo dijaki trgovskega zavoda izvedli protestno stavko?

Imenovana ravnateljica ne obvlada slovenskega jezika - Natečaj za tajnika in postrežnico

Ali se pripravlja stavka dijakov slovenskega trgovskega zavoda? To vest smo slišali včeraj v prizadetih krogih, kjer je še vedno veliko nezadovoljstvo zaradi imenovanja ravnateljice te nove slovenske srednje šole. Prizadeti trdijo, da omenjena gospa ne obvlada slovenskega jezika, da je izven slovenskega kulturnega in socialnega življenja in da nima pravega čuta za vprašanje naše narodne skupnosti.

Izvedeli smo, da se protestna akcija vrši tudi po drugih kanalih in da bodo sledili še marsikateri nastopi. Naj podčrtamo tu še enkrat pismo, ki ga je šolskemu skrbniku poslal sindikat slovenskih šolnikov v Gorici, v katerem je obrazložena opozicija šolnikov do take rešitve.

Šolsko leto se bo pričelo v tem zavodu v ponedeljek zjutraj. Dijaki in profesorji naj se zberejo ob 9. uri pred šolskim poslopjem v Ulici Seminario. Bomo videli ali bo prišlo do novih razpletov do začetka pouka.

Medtem hočemo obvestiti prizadete, da je dosedanje ravnateljstvo tega zavoda razpisalo dva natečaja za tajnika in za postrežnico te šole.

Tajnik bo imel bivši koeficient 202, natečaj bo z naslovi in z izpitom, lahko sodelujejo vsi, ki imajo diplomo knjigovodje (ragioniere) ali gospodarskega izvedenca (perito commerciale). Prosilci ne smejo biti mlajši od 18 let in ne starejši od 32 let; starejši so lahko razni invalidi. *Prosilci morajo popolnoma obvladati slovenski pišani in govorjeni jezik.* Prošnje je treba vložiti najkasneje do 9. oktobra letos na kolkovanem papirju za 400 lir in morajo biti naslovljene na ravnatelja šole. Ustrezna komisija, ki ji načeljuje komisar šole, g Stanko Prinčič, bo prosilce podvrgla izpitu. Podrobnejše točke natečaja so razobešene na oglasni deski šolskega skrbništva in nižje gimnazije v Ulici Randaccio.

Pri natečaju za čistilko (bivši koeficient 159) lahko sodelujejo ženske od 18. do 40. leta, ki so dovršile peti razred osnovne šole, in ki obvladajo slovenski jezik.

Na podlagi natečaja mora tajnik popolnoma obvladati slovenski jezik. To mora temboj veljati za ravnatelja ali ravnateljico. Pri razpisu za čistilko pa je obvezno znanje slovenskega jezika. Z naše strani menimo, da je za čistilko nujno, da je dovršila slovensko osnovno šolo. Tako bomo valorizirali našo šolo. Naj se ne sprejmejo v službo osebe, ki svoje otroke pošiljajo v neslovenske šole.

RESOLUCIJO SO SPREJELI ODBORNIKI IN NAČELNIKI SKUPIN

Pokrajinska uprava v Gorici nasprotuje zapori tovarne Solvay

Zahteva po ohranitvi sedanje tovarne vsaj do sklenitve sporazuma z ameriško družbo Phoenix - Ta naj bi proizvajala plastične mase in zaposlovala v začetku 900 ljudi - Včeraj povorka delavcev tovarne Solvay po goriških ulicah

Pokrajinska uprava v Gorici odločno protestira proti samovoljni odločitvi podjetja Solvay, da konec meseca zapre svoj obrat v Tržiču. Resolucijo v tem smislu so sprejeli na četrtkovi seji pokrajinskega odbora, na kateri so bili prisotni tudi načelniki večinskih in opozicijskih skupin, ki so zastopane v pokrajinskem svetu.

Do sestanka z načelniki skupin je prišlo po interpelaciji komunističnega svetovalca Menichina, ki je zahteval izredno sejo pokrajinskega sveta. Ker bo redna seja sveta v ponedeljek 13. oktobra, so odborniki in načelniki skupin soglasno sprejeli protestno resolucijo če bo prišlo kaj novega vmes v času, ki nas loči do napovedane seje sveta, bodo na njej razpravljali o položaju v Tržiču.

V debati, v katero so posegli številni prisotni, je prišlo do izraza bojazen, da bi tovarna Solvay zaprla svoj obrat predno pride do dokončnega sporazuma za začetek dejavnosti nove nadomestne tovarne. Ameriška finančna družba Phoenix namerava v Tržiču zgraditi nov obrat za izdelavo plastičnih mas, ki bi že v začetku obratovanja zaposloval okrog 900 ljudi, predviden pa je razvoj, ki bi zahteval zaposlitev do 2000 ljudi. Vsa investicija naj bi veljala 38 milijard lir. Ameriška družba pa zahteva finančno podporo deželnih finančnih ustanov in v teku so pogajanja.

Res je, da bi nastala med zaporo tovarne Solvay in pričetkom dela novega podjetja praznina enega ali dveh let. Družba Phoenix namerava sedanje objekte porušiti, namesto njih pa zgraditi nove. Sedanji uslužbenci Solvaya bi medtem dobili določene podpore iz javnih sredstev, nato bi morali obiskovati kvalifikacijske tečaje čeprav bi nastala nezaželjena praznina bi bila z novo tovarno zagotovljena zaposlitev številne delovne sile v naši pokrajini.

Vrnimo se k resoluciji pokrajinskega odbora in načelnikov skupin. V njej ugotavljajo, da je podjetje Solvay prevzelo obvezo obdržati trziško tovarno dokler ne bo moč najti nadomestila za sedanjo aktivnost; prav tako je nameravana zapora tovarne, napovedana za 31. oktober, v nasprotju z obvezami tovarne, da bo vse prizadete obvestila tri mesece pred napovedano zaporo. Pokrajinski odbor ugotavlja, da podjetje ravna na tak nedopusten način prav v trenutku, ko je na vidiku pozitivni sporazum. Zaradi tega goriška pokrajinska uprava zahteva, da podjetje Solvay spoštuje sprejete obveznosti do vlade, do deželne uprave, do krajevnih uprav in do delavstva in da zaradi tega prekliče sklep o zapori tovarne koncem meseca; obvezujejo osrednjo vlado in deželne oblasti naj intervenirajo v smislu, ki naj bo pozitiven za goriško gospodarstvo, ter daje mandat svojemu predsedniku, naj aktivno posreduje v tem smislu.

Se nekaj kronike. Včeraj popoldne je bil na goriškem uradu za delo sestanek o problemih tovarne Solvay. V Gorico je prišlo okrog dvesto uslužbencev te tovarne, ki so šli v povorki po glavnih mestnih ulicah. Dalj časa so se ustavili v Ulici Crispi, pred uradom za delo, kjer se je medtem vršil sestanek. Nosili so transparente, na katerih so bile napisane zahteve delavcev o ohranitvi delovnih mest.

Nocoj koncert pianistke Maureen Jones

Danes prične v Gorici jesenska koncertna sezona, ki jo prireja mestna glasbena ustanova «Città di Gorizia». Koncerti bodo deset sobot zaporedoma v dvorani mestne glasbene šole v Ulici Oberdan. Nocojšnji koncert se prične ob 18. uri. Nastopila bo pianistka Maureen Jones. Izvajala bo skladbe Beethovna, Schumanna, Griega in Debussija.

KPI IN ZADEVA SOLVAY

Potrebno je nadaljevati borbo proti zapori Solvayu in NSG

Odpust nadaljnjih 700 delavcev bi povzročil hudo škodo goriškemu gospodarstvu

Pokrajinski odbor KPI za Goriško je na svoji zadnji seji proučil položaj v Solvayu v zvezi z nenadoma najavljeno zaporo te tovarne, ki naj bi jo izvedli do 31. oktobra.

Že precej časa od tega so komunisti, je rečeno v zaključnem poročilu o seji, prikazali nevarnost zaprtja tega obrata, brez kakršnih koli jamstev za zaposlene ter so zaradi tega zahtevali, naj prevzamejo to tovarno podjetja z državno udeležbo, zlasti ENI, naj jo modernizirajo in ji omogočijo konkurenčno delovanje in uspešen razvoj. Vse to bi bilo v skladu z demokratičnim gospodarskim načrtovanjem, v krajevnem in državnem okviru. Ta zahteva pa je bila zavrnjena, ker delajo podjetja z državno udeležbo v podrejenosti monopolističnim koristim.

To se lahko vidi tudi v krizi v goriški tovarni NSG in prej pri krizi ladjedelnice. Zato komunisti zahtevajo tokrat učinkovit poseg deželne uprave in nikakor ne morejo zadostovati zagotovila odbornika Dulcija, ki ne dajejo nobenega konkretnega jamstva 350 delavcem in uslužbencem Solvay v Tržiču.

Na omenjeni seji pokrajinskega odbora so ugotovili nadalje, da so bili postavljeni predlogi KPI prej kot je prišlo do stikov glede prevzema Solvaya od strani ameriške družbe Phoenix, ki naj bi dala komaj četrtino za novo tovarno potrebnega kapitala ter bi morale dati ostalo po ugodnih pogojih krajevne ustanove in podjetja.

Za zaporo Solvaya in postopno likvidacijo NSG v Stražicah bodo vrgli na cesto nadaljnjih 700 delavcev in uradnikov. Gre za mško delovno silo, povečini poglavarje družine, kar bo za goriško gospodarstvo nov hud udarec. Zato se bo treba še nadalje vztrajno boriti proti zapori obeh tovarn in odpusti, ki so s tem v neposredni zvezi.

Žrtev prometne nesreče na Majnici

Včeraj dopoldne nekaj pred 10. uro se je pripetila na Majnici prometna nesreča, pri kateri je bil ranjen 63-letni Umberto Passador iz Romansa, Ul. Monache 22. V goriški bolnišnici so mu ugotovili verjetno nalomljenje desne stegnenice ter so ga pridržali za 10 dni na zdravljenju.

Passador se je peljal z lambreto po Majnici v smeri proti Gorici, za njim je vozil poltovornjak, ki je pri prehitevanju lambretista istega podrl z navedenimi posledicami.

Prejšnji večer nekaj po 18. uri pa se je ponesrečil v Fari tudi 53-letni Ernesto Giancon iz Gradiške. V bolnišnici so mu ugotovili udarec v lobanjo, rano na lasišču ter pretres možganov. Pridržali so ga za 5 dni na zdravljenju.

Tri mesece bolnišnice zaradi padca na domu

Včeraj zjutraj ob 4.30 so poklicali rešilni voz goriške bolnišnice v Ul Rossini 14, kjer si je pri padcu zlomila levo stegnenico 76-letna Josipina Lukac vdova Rupn. V bolnišnici so jo pridržali za 90 dni na zdravljenju. Žena se je ponesrečila malo prej, ko je vstala, pa ji je spodrsnilo in padla tako nerečno, da si je zlomila stegnenico.

Vreme v oktobru

Naše kmete, zlasti pa vinogradnike, ki imajo prav sedaj polne roke dela s trgatvijo, nemalo zanima, kakšno bo vreme v oktobru. Razne napovedi se precej razlikujejo med seboj. Vendar pa prevladuje predvidevanje, da bomo na našem področju imeli prve dni tega meseca precej spremenljivo vreme s krajevnimi padavinami. Prihodnji teden naj bi se vreme nekoliko popravilo in nam obetajo sončno. Sredi meseca se bo vreme zopet poslabšalo od 20. do 24. t. m. pa bo zopet sončno in razmeroma toplo.

Za prve dni oktobra je ta napoved še kar držala. Zato upamo, da ga tudi za naslednje tedne ne bo preveč polomila.

Kino

CORSO. 17.15—22.00: «Vedo nudo», N. Manfredi in S. Koščina; kinemaskopski barvni film.
VERDI. 16.30—22: «Simon Bolivar», M. Schell in R. Schiaffino. Italijanski barvni film.
MODERNISSIMO. 17.15—22: «Non tirate il diavolo per la coda», Y. Montand in M. Schell; italijanski kinemaskopski film v barvah, mladini pod 14 letom prepovedan.
VITTORIA. 17.00—21.30: «Il magnaccia», J. Citti in L. Venturelli; italijanski barvni film; mladini pod 18. letom prepovedan.
CENTRALE. 17.00—21.30: «Bruciatelo vivo!», T. Salvalas in G. Maharis; nemški kinemaskopski film v barvah.

Tržič

AZZURRO. 17.00: «Un detective», F. Nero in Fl. Bolkan. Barvni film.
EXCELSIOR. 16.00: «La bambola di pezza», M. Hajer in Zsa Zsa Gabor. V barvah
PRINCIPE. 17.00: «Indianapolis — pista infernale», P. Newman, J. Woodward in R. Wagner. Barvni film.
S. MICHELE. 17.30: «FBI — operazione gatto», Walt Disneyev film — z H. Mills.

Nova Gorica

SOČA (Nova Gorica): «Zadnji vlak iz Katange», ameriški barvni film — ob 18 in 20.
DESKLE: «Viva Zapata», ameriški film — ob 19.30.
SVOBODA (Šempeter): «Prišli so v Corduso», ameriški barvni film — ob 18. in 20.
RENCE: «Lepotice dneva», francoski barvni film.
PRVACINA: «Operacija grom», ameriški barvni film — ob 20.
ŠEMPAS: «Rusi prihajajo», ameriški barvni film — ob 20.
KANAL: «Izgubljena patrola», ameriški film — ob 20.
POTUJOČI KINO — KAL NAD KANALOM: «Čarovnik», ob 20.

DEŽURNI LEKARNI

GORICA

Danes ves dan in ponoči je odprta lekarna PONTONI BASSI, Raštel 26, tel 33-49

TRŽIČ

Danes ves dan in ponoči je v Tržiču odprta lekarna «Al Redentore» — dr. Enneri in De Nordis — Trg republike 23 — tel. 72340.

DEŽURNA CVETLIČARNA

Jutri bo v Gorici odprta cvetličarna VOIGTLANDER, Ul. IX Agosto 3, tel. 24-33.

IZPRED SODIŠČA V GORICI

Ko je vozil po sredi ceste je povzročil trčenje na križišču

Hrenovke tovarne iz Romansa naj bi vsebovale preveč kemičnih dodatkov

Na zadnjem zasedanju okrajnega sodišča v Gorici je prvič nastopil okrajni sodnik Umberto Ballarini, ki je prej služboval v Trstu in v Rimu. Dr. Ballariniju želimo uspešno delo in dobro počutje v našem mestu.

Med razpravami, ki so bile na dnevnem redu, je bila tudi zadeva 45-letnega Silvana Regolina v zvezi s trčenjem dveh avtomobilov, ki se je pripetilo dne 26. decembra zvečer na vogalu trga Cesare Battisti in Ul. Petrarca. V obtožnici je navedeno, da je Regolin vozil takrat svoj avto fiat 1800 s Trga Cesare Battisti ter hotel zaviti v Ul. Petrarca v smeri proti Korzu Verdi. Pri tem pa je zavozil preveč na sredo ceste ter prav na križišču trčil v fiat 500, ki ga je vozil od Korza Verdi 22-letni Ennio Preschern iz Gradiške, Ul. Aquileia 9. Ta je bil pri trčenju ranjen ter se je moral zdraviti 40 dni.

Regolin se je izgovoril, da so bili na njegovi desni strani parkirani drugi avtomobili ter je zato moral zaviti bolj proti sredini ceste, da je vozil počasi in da je bila cesta mokra. Preschern je seveda povedal nekoliko drugače. Zato je sodnik vzel v poštev predvsem izjave cestne policije, ki je napravila o zadevi zapisnik. Regolina je sodnik spoznal za krivega ter ga obsodil na plačilo 100 tisoč lir globe in sodne stroške, na plačilo škode in odškodnine Preschernu ter plačilo 73 tisoč lir za njegove sodne stroške. Kazen pa je pogojna za dobo petih let. Odvzeli so mu tudi vozniško dovoljenje za 6 mesecev. Regolin je proti obsodbi vložil priziv. Pred okrajnim sodiščem pa so med številnimi zadevami, ki so jih odložili ali vrnili prvostopnemu sodišču, zaključili zadevo industrijalcev, 45-letnega Cesara Morganta iz Tarčenta in Giuseppeja Morganta iz Romansa, ki sta solastnika tovarne mesne industrije v Romansu.

V obtožnici je rečeno, da sta prodala veleblagovnici SMA v Comu ter še nekaterim drugim trgovinam v istem kraju določene količine hrenovk njune tovarne, v kateri je sanitarna inspekcija, ki je vzela vzorce, na osnovi analize ugotovila preveliko količino kemičnih dodatkov, ali točneje polifosfata. Te prekrške so ugotovili pri sanitarnih pregledih aprila, maja in junija 1967.

Državni tožilec dr. Marsi je predlagal, naj bi dali ponovno v pregled strokovnjaku vzorce tistih hrenovk. Sodni dvor pa je predlog zavrnil, ker tistih vzorcev ni več. Zato je dr. Marsi predlagal, naj potrdijo prvostopno razsodbo okrajnega sodnika iz Gradiške, ki je dne 2. decembra lani oprostil oba obtoženca zaradi pomanjkanja dokazov. Obtoženca je branil odv. Franco Macoratti.

Dodamo naj, da je dokumentom pri tej razpravi priloženo tudi obširno in izčrpno poročilo o izdelavi in sestavi hrenovk, ki ga je pripravil na željo obeh obtožencev univerzitetni profesor iz Milana dr. Pavel Renko.

Drž. tožilec dr. Marsi; predsednik sodišča dr. Storto; sodnika Manouso in Gridelli; zap. Noselli.

šport šport šport šport šport

V POLFINALU ŽENSKEGA ODBOJKARSKEGA TURNIRJA 11. SŠI

Enako kot pri moških ekipah: Škamperle in Cankar v finalu

Za tretje mesto se bosta potegovali šesterki Brega in Zarje

ŠKAMPERLE — ZARJA 2:1 (15:9, 6:15, 15:8)

ŠKAMPERLE: Pavletič Olga in Tjaša, Nibrandt, Kenda, Barej, Beseljak, Hmeljak, Švab.

ZARJA: Križmančič Saška, Magda, Sonja in Dora, Žagar, Čok, Seražin, Terčon.

SODNIKI: Wilhelm, Šušteršič, Milič.

Prvi polfinale, ki bi moral biti lahko plen ekipe Škamperle, je pokazal precej drugačno sliko kot so prikazovala predvidevanja. Domača Zarja je potegnila na dan vso svojo borbenost in tehnično znanje ter je prisilila močno ekipo Škamperla k enakovredni igri. Požrtvovalno grajanje in reševanje tolčenih žog nasprotnikovega napada je pripomoglo k temu, da smo bili priče lepi in napeti tekmi, ki je razvnela navijače. Sonja Križmančič in Čokova sta od časa do časa odpirali vrzeli v «plavi» obrambi, medtem ko sta Dora in Magda Križmančič v ozadju opravljali nad vse pozitivno vlogo.

Svetoivančanke so v prvem nizu naletele na slab odpor Zarje in tudi to je bilo morda posledica njihovega manjšega odpora v naslednjih setih. Švabova je «pobirala» žoge, ki so bil eže skoraj na tleh, ostale igralke pa so jih bolj ali manj ostro pošiljale preko mreže. V zadnjem setu je Škamperle serviral nizke servise in je predvajal igro brez tveganja. Končni izid tako ni mogel biti drugačen, Zarjašice pa so odšle z igrišča z dvignjeno glavo.

CANKAR—BREG 2:0 (51:2, 15:13)

CANKAR: Pernarčič, Švab, Kufersin, Pahor, Rauber Jasna in Nataša, Rogelja, Bandelj, Bole, Bolčina.

BERG: Slavec, Rapotec, Barut, Foraus, Klabjan, Kofol, Turk.

SODNIKI: Wilhelm, Šušteršič, Milič.

Naslednje srečanje je bilo pričakovano kot najbolj napeto in zelo izenačeno. Breg je imel v tej borbi nekoliko več možnosti. Igra pa je pokazala, da je ekipa Cankarja bolj homogena in njena igra bolj urejena. Breg se je predstavil z nemogočo postavo, tako da je njegova najboljša tolkačica opravljala vlogo podajačice, kar pa ni bilo pozitivno. Edina, ki se je dvignila iz splošnega poprečja v vrstah «belo-plavih» je bila Barutova, ki je tako v obrambi kot v napadu grenila življenje Cankarjašicam.

Šentjakobčanke so uspele uveljaviti v tej tekmi svoje najmočnejše orožje, t. j. uigranost. Pomanjkanje ostrejšega napada so nadomestile s premišljeno in požrtvovalno igro, s katero so često navdušile številno občinstvo. V prvem setu so Tržačanke povsem nadvladale svoje nasprotnice, ki niso niti dobro prišle do sape, ko so že morale kloniti z nepričakovano visokim izidom 15:2. Drugi niz je prinesel bolj uravnovešeno igro, v kateri sta se ekipi večkrat menjali v vodstvu. Proti koncu seta je postala igra izredno napeta in bitka je postala zlasti zagrizena pri izenačenju 13:13. Cankarjašice so pri tem stanju obranile bolj mirne živce, Brežanke so zagrešile dve neodpustljivi napaki, ki sta jih stali zmago. Uspeh Cankarja v tej tekmi je prišel precej nepričakovano, saj je Breg veljal za večjega favorita. Tako pa se bo danes v finalu Cankar pomeril s Škamperlom. Breg pa se bo potegoval za 3. mesto v dvoboju z domačo Zarjo.

f. v.

Nogometni turnir k 11. SŠI

Disciplinski ukrepi

Disciplinska komisija nogometnega turnirja 11. SŠI je podvzela po polfinalnem kolu tega tekmovanja naslednje ukrepe:

TEKMA MLADOST — KRAS

Opomin obema moštvoma, ker nista ob določeni uri predstavili ekipni list sodniku.

Opomin Borisu Miliču (Kras) zaradi grobe igre.

TEKMA KONTOVEL — ŠDZ

Opomin Štefiju Pertotu (Kontovel) zaradi grobe igre.

Enodnevna prepoved nastopanja Maksu Križmančiču (Zarja) zaradi grobe igre.

Disciplinska lestvica

Barkovlje	3	3
Repen	3	3
Kras	4	4
Mladost	3	4
ŠDB	2	4
Kontovel	4	5
ŠDZ	3	7

(Prva številka pomeni odigrane tekme, druga pa kazenske točke).

OBVESTILO

Vodstvo ŠK Kras obvešča vse člane Krasove nogometne ekipe, da bo sestanek enajsterice drevi ob 20.30 v gostilni v Gabrovcu.

SPORED SŠI

DANES

Košarka
Na Opčinah
09.00 Polet B — Barkovlje NI
10.00 Lonjer — Polet ANI
12.00 Polet — Sokol ŽE
14.00 1. polfinale: Polet — Barkovlje
15.30 2. polfinale: Kontovel — Dom Rojan

* * *

Naraščajniški peteroboj
14.00 na stadionu «1. maj» v Trstu

* * *

Med dvema ognjema
Na stadionu «1. maj» v Trstu
17.00 deklice
18.00 dečki

* * *

Odbojka
20.30 v Bazovici
Finale ŽE za 3. in 1. mesto

* * *

Nogomet
V Križu finale naraščajnikov
15.00 Repen — Primorje za 3. mesto
16.00 Breg — Primorec za 1. mesto

JUTRI

Nogomet
Finale članov na stadionu «1. maj» v Trstu
09.00 Mladost — Kontovel za 3. mesto
11.00 ŠDZ — Kras za 1. mesto

* * *

Košarka
Na Opčinah
09.00 Sokol — Cankar B ŽE
10.00 Polet B — Lonjer NI
12.00 Polet A — Barkovlje NI
14.00 finale za 3. mesto
15.30 finale za 1. mesto

V PONEDELJEK

Košarka
Na Padričah
19.30 Polet — Cankar A ŽE

Badminton
21.00 v Trstu, stadion «1. maj»
Zaključni del turnirja

S sobotne tekme naraščajniškega nogometnega turnirja SŠI. Vratar Repna je prestregel žogo, ki jo je mladi napadalec Primorca usmeril v mrežo. Repenci bodo danes nastopili v finalu proti Primorju

Zaključek športnih iger v soboto v Kulturnem domu

Organizatorji in razni darovalci so pripravili vrsto nagrad - Dve enodejanki Slovenskega gledališča

Čez teden dni bo nad letošnjimi 11. slovenskimi športnimi igrami padel zastor. Igre same se bodo sicer končale že prej in sicer z nastopom v streljanju z zračno puško v Doberdobu. Toda v soboto zvečer bo na vrsti slovesnost, v okviru katere bodo organizatorji nagradili najboljša društva in posameznike letošnjih tekmovanj v okviru te manifestacije.

Prireditev bo v veliki dvorani Kulturnega doma in se bo začela ob 20. uri. Po krajšem govoru predstavnika organizacijskega odbora bo nagrajevanje. Vsi tekmovalci, ki so se uvrstili na prva tri mesta v svojih panogah in disciplinah (in tudi društva seveda), bodo prejeli diplome, ki so letos drugačne od lanskih. Izdelane so lično in imajo za osnovo simbol športnih iger: trikotnik z včrtanim krogom, obdan z obročem.

Najboljši posamezniki bodo prejeli še posebne nagrade. Slovensko gledališče je podarilo za najuspešnejše športnike letošnjih iger premierske in dijaške abonmaje ter brezplačne vstopnice. Slovenska prosvetna zveza bo prispevala knjižne nagrade. Številni darovalci pa so stavili na razpolago več pokalov in plaket, ki bodo šle predvsem društvom. K svečanemu vzdušju nagrajevalne slovesnosti bosta gotovo prispevali tudi dve enodejanki, ki ju je pripravil studio Slovenskega gledališča in ki bosta na sporedu takoj po nagrajevanju.

Zaključek iger bo torej slovesen in bo izzvenel v kulturno manifestacijo, kar naj bi simbolično nakazalo pot, po kateri naj bi šla vsebina našega dela med športniki tudi v bodoče.

ATLETIKA — PO EVROPSKEM PRVENSTVU V ATENAH

Zadovoljivi uspehi Jugoslavije

Relativno slabo V. Nikolićevo je nadomestilo četrto mesto Žuntarja

Jugoslovanska atletska reprezentanca se kot celota ne more kosati na evropskem prvenstvu, nekateri posamezniki pa spadajo med boljše. Na prvenstvu v Atenah so bili Jugoslovani razmeroma dobri. Poleg bronaste kolajne Vere Nikolić v teku na 800 m, ki je konec koncev za svetovno rekorderko na tej progi še vedno neuspeh, sta odlične uspehe dosegla dolgoprogaša Žuntar in Korica, moška štafeta 4x100 m in Nataša Urbančič v metu kopja. Upoštevati je tudi treba, da niso prišle na prvenstvo močne atletinje Lubej, Fočić in Pajtler ter skakalec v višino Milek (vsi poškodovani).

Posameznike lahko ocenimo po naslednjem vrstnem redu:

1. Žuntar (10.000 m)

Atlet, čigar značilnost je negotovost, dobro teče vsako drugo leto, sicer pa se bori s poškodbami in drugimi problemi. Letos je bil vseskozi dober, da pa bo na prvenstvu četrti se ni niti najmanj predvidevalo. Dosežen čas 28'46" je zelo dober (rekorder je še vedno Farčić z 28'44"6). Dejstvo, da je Žuntar zaostal za tretjim v tem teku za samo 2 desetinki sekunde (poldrugi meter) pa daje jasno sliko o vrednosti rezultata.

2. štafeta 4x100 m

Sedmo mesto v finalu in čas 39"7. Kaj takega je bilo za Jugoslavijo še lani izven vsakih predvidevanj. Državna štafeta se je borila s časi okoli 41"-42". Tekači, ki so sestavljali letošnjo četverko (Karasi, Križan, Lendjel, Kocuvan) niso izredno hitri. Za Križana, ki je verjetno najboljši, predstavlja na primer čas 10"5 (izven domovine!) gotovo problem, ostali pa bi na primer v Italiji tekli največ 10"7 in tudi več. Izkušenj o umetnih časih iz Jugoslavije je zelo veliko. Očitno so letos vse priprave posvetili predajam in jih tako avtomatizirali, da so nadoknadili veliko zamudo v osnovni brzini.

3. Nikolić (800 m ženske)

Vera Nikolić je postala po neuspehu na olimpijskih igrah zelo komplicirana osebnost. Prej je bila zmožna vsega, danes pa se bori, da ostane po površju. V Atenah je dosegla tretje mesto in obenem njen letošnji najboljši čas 2'2"6, ki pa je še vedno daleč od njenega svetovnega rekorda 2'0"5. Je Nikolićeva svojo atletsko kariero kot vrhunska tekačica že zaključila?

4. Urbančič (kopje ženske)

Četrto mesto za metalko iz Celja pomeni potrditev velike vrednosti te atletinje, ki na velikih tekmovanjih redkokdaj zataji. Če bi Urbančičeva več nastopala na elitnih evropskih tekmovanjih bi se ji lahko tudi posrečil met blizu 60 metrov.

5. Korica (5.000 in 10.000 m)

Nanj se je morda več računalo kot na Žuntarja. Upalo se je, da bosta teka taktična in se bo Korica na koncu lahko uveljavil s svojim izredno močnim sprintom. Teka sta bila taktična, vendar le nekoliko prehitra. Na 10.000 m je bil Korica 10., na krajši progi pa odličen peti v zelo dobrem času 13'51"4.

6. Stakić (daljina moški)

Več kot deseto mesto v finalnem tekmovanju je zadovoljil rezultat 7.78 m, ki predstavlja nov državni rekord in evropski rezultat dokaj dobre vrednosti.

To naj bi bila elitna skupina atletov. V drugo lahko uvrstimo skakalca v višino Todosijevića (10. mesto z 208 cm), skakalko v višino Hrepevnik (7. mesto s 174 cm), Križana (200 m v 21"2 in uvrstitev v polfinale), Medjimurca (uvrstitev v polfinale teka na 800 m).

Ostali atleti niso šli daleč. Tekačica čez ovire Pilav je sicer dosegla polfinale, doseženi časi pa so slabi. Sušanj je v teku na 400 m izpadel že v predteku, prav tako pa tudi Miloševićeva na 1500 m in Karasi na 100 m za moške (11"). Precej simboličen je bil tudi nastop tekača čez ovire Majstorovića, ki je 400 metrov pretekel v 52"8 in seveda že v predteku izpadel.

Največ upanja so Jugoslovani polagali v svojega maratonca Farčića. Farčić je očitno precenjeval svoje moči in začel preostro. Postal je tako lahek plen drugih in prišel na cilj popolnoma strt dobrih 21 minut za zmagovalcem.

lin

BOKS

NOCOJ V NEAPLJU

Benvenuti-Scott za svetovni naslov

NEAPELJ, 3. — Jutri bo na stadionu San Paolo v Neaplju dvoboj za svetovni naslov srednje kategorije Nino Benvenuti - Fraser Scott. Vse kaže, da bo srečanje svetovnega prvaka proti do sedaj neznanemu rdečelascu iz Seattla, privabilo precej ljubiteljev «noble arta».

Italijanski radio bo jutri od 22. ure dalje prenašal potek dvoboja.

Prireditelji so javili, da ne bo televizijskega prenosa.

ŠAH

V ponedeljek, 6. t. m., bo ob 20.30 v Slomškovem domu v Bazovici šahovski dvoboj Zarja — Breg.

Totocalcio

Bologna - Palermo	1	
Brescia - Bari	1	
Cagliari - Lazio	1	
Vicenza - Fiorentina	2	X
Roma - Inter	1	X 2
Sampdoria - Juventus	2	X
Torino — Napoli	1	X
Catania - Mantova	1	X 2
Como - Modena	1	X
Livorno — Perugia	1	
Varese - Cesena	1	
Empoli - Spal	2	
Vis Pesaro - Lucchese	X	

TOTIP

1.	—	prvi	1	2
		drugi	2	1
2.	—	prvi	1	1
		drugi	X	2
3.	—	prvi	1	1
		drugi	X	2
4.	—	prvi	1	
		drugi	1	
5.	—	prvi	1	
		drugi	2	
6.	—	prvi	1	X 1
		drugi	X	1 2

GOSTOVANJE BOROVCEV PRI KK OLIMPIJA

Zadovoljiva igra Bora v Ljubljani

Pri Tržačanih je bil najboljši Ambrožič, pri Ljubljančanih Gvardjančič

OLIMPIJA (mladinci) : BOR 68:56 (38:26)

OLIMPIJA: Ferenčak 4, Žargi 2, Slavinc 14, Pliverič 4, Barič, Pirnovar, Lorbek 8, Divac, Pipan, Damjan, Gvardjančič 24, Zupan 12.

BOR: Zavadlal 15, Fabjan 11, Tavčar 2, Starc 13, Sirk 2, Pertot S 2, Ambrožič 11, Pertot L., Kafol.

Borovci so v torek odigrali prijateljsko tekmo v Ljubljani proti mladinski postavi Olimpije (do 18 let). Preizkušnja je bila za «plave» dokaj težka, saj igra v vrstah Ljubljančanov nekaj jugoslovanskih mladinskih reprezentantov, med katerimi izstopa zlasti Gvardjančič, ki bo po vsej verjetnosti že v letošnjem prvenstvu oblekel članski dres Olimpije. Poleg tega so borovci odšli na tekmo brez Sancina, ki je trenutno gotovo najboljši zunanji igralec «plavih». Kljub temu pa so naši košarkarji igrali na dostojni ravni in so zdržali pritisk Ljubljančanov, tako da je končni rezultat še kar pozitiven. Tekma sama je bila od časa do časa res na višku: borovci so fizično nadigrali nasprotnike (Ambrožič, Sirk in Starc so kraljevali pod koši), vendar so jih ti preigravali s silovito obrambo in s smiselnimi napadalnimi potezami. V vrstah «plavih» je nadvse zadovoljivo zaigral Ambrožič, takoj za njim pa Fabjan. Starc je nihal: odlični potezi so sledile nerazumljive pavze. Zavadlal pa je kljub izredni požrtvovalnosti in lepim prodorom delal nekoliko zmešnjave v napadu, tako da ne moremo oceniti njegove igre kot popolnoma pozitivne. Tudi Sirk je igral nekoliko slabše kot običajno in je predvsem v napadu bil senca odličnega igralca, k ga vsi poznamo. Pri Olimpiji je izstopal, kot smo že rekli, Gvardjančič, ki je večkrat dokazal, da je res popoln igralec: močan v prodorih, izvrsten v metu in nepremagljiv v obrambi.

O poteku tekme naj povemo le to, da je bila ves čas napeta in negotova. Preobrat v rezultatu je prišel v 11. minuti prvega polčasa, ko je ob izenačenem stanju 18:18 Olimpija prešla nenadoma v pressing in je trenutno zmedla «plave». Borovci so se znašli, ko je bil rezultat že odločen (38:26 konec prvega polčasa). Drugi polčas je bil lep in izenačen (delni izid 30:30); borovci so dali vse od sebe, a niso uspeli nadoknaditi zamujenega. Končni rezultat 68:56 v korist Olimpije.

Sergij Tavčar

PRIJATELJSKI NOGOMET

Nocoj bo v nočni tekmi enajsterica društva Devin - Štivan igrala v okviru priprav za nastop na prvenstvu III. amaterske kategorije proti tržiški Marcelliani. Tekma, ki bo na igrišču tržišče enajsterice, se bo začela ob 20.30.

* * *

Jutri ob 9. uri bo na kriškem nogometnem igrišču prijateljska tekma Vesna B — Stock, popoldne ob 13. uri pa bo Vesna A igrala proti enajsterici trebenskega Primorca.

* * *

Jutri, v nedeljo, bo ob 14.30 v Borgu S. Sergio prijateljska tekma Breg — Tecnoferramenta.

KOŠARKA — Evropsko prvenstvo v Neaplju

Danes v polfinalu ČSSR - Sovjetska zveza Jugoslavija - Poljska

NEAPELJ, 3. — Jutri, v soboto, bo v Neaplju predzadnje dejanje letošnjega evropskega prvenstva v košarki. Na sporedu sta polfinalni tekmi med najboljšimi peterkami A skupine, ki je nastopala v Neaplju, in B iz Caserte: Jugoslavija - Poljska in ČSSR - Sovjetska zveza.

Zmagovalca teh dveh srečanj, ki bosta gotovo privabila v neapeljsko športno palačo vse ljubitelje košarke, se bosta v nedeljo potegovala za letošnji evropski naslov. Presenečenj do sedaj ni bilo, z izjemo poraza Poljske, ki je baje namerno prepustila zmago Romuniji. S tem je hotela prisiliti češkoslovaško peterko, da je napela vse sile za zmago nad Italijo. Če bi namreč zmagala Italija, bi se ta zaradi boljšega količnika uvrstila na prvo mesto pred ČSSR, ki bi se morala tako spoprijeti v polfinalu z najmočnejšo reprezentanco B skupine, kar prav gotovo ne bi bilo po godu Čehom. Zaradi tega so slednji igrali za zmago, ki so jo tudi dosegli, pa čeprav za razliko ene same točke.

Italija je tako izpadla iz območja «kolajn» in se bo morala potegovati za peto mesto, ki ji ne bi smelo uiti. Toda ta uvrstitev predstavlja polom, ki ga niso pričakovali. Tehnični vodja italijanske reprezentance Primo je sicer precej tvegal in je starejše igralce zamenjal z mlajšimi. Njegov namen je sestaviti reprezentanco, ki bi morala na münchenski olimpiadi prodreti na sam vrh. Mladi igralci so se obnesli, vendar psihično in fizično niso bili na višini drugih. Tako so kar dve tekmi ,s Poljsko in ČSSR, izgubili z eno samo točko razlike, pa čeprav so imeli, posebno v dvoboju s Poljsko, zmago skoraj v rokah. Plačali so pač davek neizkušenosti.

SINOČI V ŠKEDNJU

Zmaga peterke mladincev Bora

BOR — SERVOLANA 59:36 (27:19)

BOR: Valter Hrvatič 10, Martin Kralj 8, Stojan Hrvatič 8, Livio Pertot (k) 5, Andrej Šare, Sandi Pertot 20, Mladen Škerlj 4, Renato Štokelj 2, Ivo Sosič 2, Danjel Zavadlal.

Včeraj je Borova mladinska peterka odigrala prijateljsko tekmo na odprtem igrišču v Škednju proti Servolani. Plavi so po tehnično zadovoljivi igri odpravili domačine s 23 točkami razlike.

Tekma, ki je bila kot odličen trening za bližnje mladinsko prvenstvo, je pokazala, da se borovci približujejo dobri formi. V coni so namreč solidno branili in razvili so tudi nekaj učinkovitejših napadov. V napadu so plavi prvič poskusili 1—3—1 v premikanju. Ta napad je v začetku precej uspel, nato pa so borovci bolj improvizirali. Slabše je bilo z obrambo na moža. Plavi jo morajo še vaditi in mentalno dojeti.

V tej tekmi je prvič za Borove barve nastopil Andrej Šare, ki je star 16 let, je visok pa 2,00 m. Njegov prvi nastop je bil zadovoljiv.

Na splošno so vsi borovci dobro zaigrali, posebno pa se je izkazal zaradi borbenosti in požrtvovalnosti Sandi Pertot, ki je obenem dal 20 točk.

Prosti streli za Bor 50 odst. (18:9).

—bl—

MEDNARODNI NOGOMET

ŽENEVA, 3. — Danes so na sedežu UEFA izžrebali pare osmine finala turnirjev za pokal prvakov in pokal pokalnih prvakov. Prve tekme bodo odigrali 12. novembra, povratne pa 26. istega meseca. Žreb je določil naslednje tekmece:

POKAL PRVAKOV

Dinamo Kijev (SZ) — Fiorentina (It.)
Leeds United (Angl.) — Ferencvaros (Madž.)
Vorwarters Berlin (NDR) — Crvena zvezda (Jug.)
Milan (It.) — Feijenoord Rotterdam (Hol.)
Spartak Trnava (ČSSR) — Galatasaray Istanbul (Turčija)
Celtic Glasgow (Škot.) — Benfica (Port.)
Legija (Pol.) — St. Etienne (Fr.)
Standard Liege (Bel.) — Real Madrid (Šp.)

POKAL POKALNIH PRVAKOV

Olympique (Fr.) — Dinamo (Jug.)
Norrkoeping (Šved.) — Schalke 04 (ZRN)
Glasgow Rangers (Škot.) — Gornik Zabrze (Pol.)
Roma (It.) — Eindhoven (Hol.)
Goetztepe Smirne (Turč.) — Cardiff City (Wales)
Magdebung (NDR) — Academica Coimbra (Port.)
Lierse (Bel.) — Manchester City (Angl.)
Levski (Bol.) — San Gallo (Švica)

* * *

Včeraj pa so izžrebali pare drugega kola turnirja za pokal sejemskih mest, ki so naslednji:

1. skupina

Hansa Rostock (NDR) — Inter (It.)
Sporting Lizbona (Port.) — Arsenal (VB)
Anderlecht (Bel.) — Coleraine (S. Irska)
Skeild Oslo (Norv.) — Dinamo Baku (SZ)

2. skupina

Karl Zeiss Jena (NDR) — Cagliari ali Aris Solun (Grč.)
Vitoria Setubal (Port.) — Liverpool (VB)
Charleroi (Bel.) — Rouen (Fr.)
Ajax (Hol.) — Ruch Chorzox (Pol.)

3. skupina

Stuttgart (ZRN) — Napoli (It.)
Porto (Port.) — Newcastle (VB)
Bruges (Bel.) — Ujpest Dosza (Madž.)
Dunfermline (škot.) — Gwardia Varšava (Pol.)

4. skupina

Hertha Berlin (NDR) — Juventus (It.)
Vitoria Guimares (Port.) ali Banik Ostrawa (ČSSR) — Southampton (VB)
Kilmanrock (škot.) — Slavija Sofija (Bol.)
Vasas Gyoer (Madž.) — Barcellona (Šp.)

ANKETA LJUBLJANSKE REVIJE «SODOBNOST»

(Nadaljevanje s 3. strani)

ob obisku predstavnikov zamejskih Slovencev pri predsedniku Kavčiču.

Da Slovenci na Tržaškem in Goriškem včasih govorijo dva politična jezika, je treba deloma iskati vzrok tudi v tem, da so bili Goričani že leta 1947 zopet priključeni k Italiji, to je skoraj osem let pred Tržačani, ki jim je ostala v krvi večja borbenost še iz časov zavezniške vojaške uprave. Pri tem igra seveda svojo vlogo tudi številčna moč prebivalstva. Ko ocenjujemo vpliv gospodarsko-socialne strukture na politično orientacijo, moramo vsekakor upoštevati, da se v povojnih letih tudi Goriška naglo industrializira.

Vprašanje oblike manjšinskega varstva, ki naj bi ga sprejela država za Slovence, nikakor ni bistveno. Bistveno je vprašanje dobre volje. Zdi pa se, da bi bila priprava in sprejem manjšinskega statuta, ki bi veljal za vse Slovence v Italiji, združena z večjimi težavami kakor uveljavitev manjšinskih pravic s posebnimi zakoni, ker bi takšen postopek gotovo izzval manjši odpor pri političnih strankah in v italijanski javnosti sploh, kakor sprejetje posebnega manjšinskega statuta.

Ne glede na obliko, ki naj jo dobi manjšinsko varstvo, ostane dejstvo — čeprav pustimo ob strani tudi načela Listine o človekovih pravicah — da so italijanski državniki na mirovni konferenci v Parizu med diplomatskim bojem za nove meje zatrjevali, da bo ustanovljena avtonomna dežela Julijska krajina — to določilo je prišlo tudi v italijansko ustavo — da bi se laže uredil položaj manjšin v mejah Italije. Dežela je bila v tem smislu tudi ustanovljena, vendar si je osrednja vlada pridržala pravico, da sama rešuje manjšinska vprašanja. Avtonomija dežele je bila tako očitno omejena, čeprav je bila deželi na pr. zagotovljena pravica, da sodeluje celo pri sklepanju mednarodnih dogovorov, ki zadevajo njeno gospodarstvo.

(Nadaljevanje sledi)

ROART BRADFORD

Zamorski • gospod Bog in gospodje Izraelci

Humor ameriških črncev

3.

«Ali nisem tepec?» je rekel Kajn sam pri sebi. «Tukaj čakam na žensko, da bi se z njo oženil, v resnici pa ni na svetu nobene ženske razen Eve, ta pa je že omožena! Takole ne pridem nikamor. Vtem je zaslišal, kako si nekdo na drevesu poje pesmico:

«Delala sem, kar sem mogla,
nočem se vrniti k vam,
drugega si očko najdem,
ti pa tu ostani sam!»

Kajn se je ozrl na drevo in zagledal tam mlado dekle, mogoče pa je tudi, da je bila mlada gorila, in ta se je gugala na veji gor in dol, kakor da je docela navadna ženska.

«How do you do, dražestna deklica,» je zaklical Kajn. «Kod pa pridem v mesto?»

«Kaj neki hočeš v mestu, neotesani kmet?» je vprašala deklica, ki je bila morda mlada gorila. «Kaj? Ti hočeš z menoj začeti flirt. Meni se zdi, da v današnjih časih ne more mlado dekle niti na drevo več splezati, da bi si moški ne dovoljevali nanjo.»

«Saj jaz si še ne dovoljujem,» je rekel Kajn.

«Če bi videla, da si kak predrzen moški hoče name dovoljevati, bi poklicala policaja in ta bi mu že pokazal, kod se pride na najbližjo police station.»

«Poglej dragica,» je odgovoril Kajn. «Ne utegnem se s teboj igrati. Nekaj bi te vprašal in ti takoj svetujem, da mi daj pošten odgovor. Drugače bi te moral položiti čez koleno in te našeškati kakor se spodobi.»

Mlada gorila se je delala, kakor da se hudo boji. Potem pa je spačila obraz, zdrknila po veji z drevesa na tla ter sedla zraven Kajna.

«Stavila bi, da imaš v tehle svojih rokah veliko moč in da bi lahko dekle natepel,» je rekla. «Najbrž si hudo zloben, kadar te prime jeza.»

«O tem ni dvoma, da sem močan,» je dejal Kajn, «imam mišice, toda zloben nisem.»

«Tako zle oči imaš,» je rekla mlada gorila, «bržkone si na žensko surov.»

«Ne, delaš mi krivico,» se je branil Kajn. «Ne mogel bi žensko nabiti, dokler bi me ne razkačila.»

«Well, te pa ne bom jezila, ti veliki deček,» je rekla ona. In tako sta še nekoliko posedela in se pomenkovala, potem pa sta odšla, se dala poročiti in sta si ustanovila veliko rodbino, kakor je gospod Bog Kajnu rekel. In obljudila sta zemljo.

GREŠNI SVET

Ne dolgo potem, ko se je zemlja obljudila, so začeli ljudje nravno propadati in uganjati razne pregrehe. In čim več je bilo ljudi na svetu, tem več razuzdanosti je bilo med njimi. In čim bolj so bili ljudje razuzdani, tem več otrok so imeli. Na koncu je bila na svetu tolika množica ljudi, da človek niti ni mogel skozi to gnečo.

In nravnost? Prijatelji, nikar me ne vprašajte! Bila je povsod taka lahkomiselnost in malopridnost, da kaj takega še svoje žive dni niste videli. Najprej so vsi moški prenehali delati in so venomer kockali, da bi si z lahkoto zaslužili za življenjske potrebe. Potem so ženske pustile pranje perila in si namesto tega kuhale v škafih in kadunjah močne likerje. In mali otroci niso več ubogali svojih mamic, ker so bile mamice kar naprej pijane; nič posebnega ni bilo, če si videl paglavca v kratkih hlačah, kako se potepa po ulicah, žveči tobak, kadi cigarete, kolne in sakramentira tako krepko kakor njegov ata!

Well, bilo je nekoč takole v nedeljo dopoldne. Gospod Bog se je sprehajal po zemlji in naenkrat videl ob cesti gručo dečkov, ki so cvrkali kroglice v jamico. Gledal jih je in videl, kako je neki deček cvrknil v kroglico in pognal dve drugi kroglici v jamico.

«To ne velja, ti si goljufal,» je zakričal drug paglavec; in tako so se začeli prepirati in kmalu so si bili v laseh. «Kajne, da nisem goljufal?» je vpil prvi na gospoda Boga.

«Kakor vse kaže, ne veš, deček, s kom govoriš, kajne?» je rekel Gospod.

«Kako pa naj vem?» je odgovoril deček.

«Reči moraš, ne, gospod, če govoriš z menoj, zakaj jaz sem gospod Bog. In amen, amen sem vam pravil. Ne cvrkajte kroglic! Vi pa se tukaj nikate, čeprav je danes gospodov dan in bi vi morali biti v cerkvi.»

«Vi niste moj oče,» se je odrezal deček, «in zato se ne vtikajte v moj posel! Jaz lahko delam v nedeljo, kar hočem, in navadne dni tudi!»

In tako je šel Gospod naprej po cesti in opazil mlado deklico, sedečo na drevesnem štoru. Igrala je na harmoniko in pela:

«Nič me danes me veseli,
rada plesala bi blues,
kakor da sploh ni nedelja».

«Dekle, zakaj ne nehaš prepevati te odrgnjene popevke? Zakaj ne zapoješ rajši kake pobožne?» ji je rekel Gospod. «Ali ne veš, da je nedelja?»

Deklica pa je pela do konca nato pa pogledala na Gospoda ter začela drugo še bolj nerodno.

«Well, tole presega že vse meje,» si je mislil Gospod. «Svoj živ dan nisem videl tako grešnega sveta.»

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica 24 Maggio 1/I, Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37-338, 95-823 — NAROČNINA: mesečno 800 lir — vnaprej, četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 8.100 lir, SFRJ posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-6374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/1., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 501-3-270/1 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 50 lir beseda — Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana» — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst